

LEANO LA LOAGO LE BADIRI

MEEPO YA MANKANESE YA HOTAZEL YA SOUTH32

Nomorotshupetso ya Tshwanelo ya

Go epa mo Moepong:

NC253 MR & NC 252 MR

LENANE LA DITENG

Dikhutshwafatso	6
1. MATSENO	9
1.1 Matseno	9
1.2 Tshedimose tso ya Matseno:	9
1.3 Mokgwakepo	10
1.4 Badiri ba ga jaana le ba ba Solofetsweng	10
1.5 Go thapiwa ga badiri ba bantšhwa ba selegae	10
2. LEANO LA TOKAFATSO YA BADIRI	13
2.1 Matseno	13
2.2 Leano la Tokafatso ya Bokgoni	13
2.2.1 Thuto le Katiso	13
2.2.2 Dikatisetsotirong	16
2.2.3 Lenaneo la Bokgoni jwa Tirokgolo	19
2.2.4 Katiso ya go nna le bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe	21
2.2.5 Diphatlhatiro tse go seng bonolo go di tlatsa	22
2.2.6 Leano la Tsewelelo le Tlhatlogo ya Badiri mo Maemotirong	23
2.2.7 Leano la Bogakolodi	24
2.2.8 Leano la Dibasari le Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane (Ditšhono tse di fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng)	26
2.2.8.1 Dibasari tsa Pakatletseng ya Dithuto:	26
2.2.8.2 Thuso ya go lthuta:	26
2.2.9 Lenaneo la Ditšhono tse di fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng le Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane	28
2.2.10 Leano la Tekatekano ya Badiri botlhe mo Tirong	28
2.2.11 Ditogamaano tsa tekatekano ya badiri botlhe mo tirong tse di dirisiwang kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel ...	30
2.2.11.1 Koketso ya Bokgoni (Tokafatso ya Setlhopha sa Batho ba ba Supilweng ba na le Talente e e kwa godimo)	30
2.2.11.2 Itlhaganediso	30
2.2.12 Botsayakarolo jwa Maaforika Borwa a a neng a kgethololwa mo nakong e e fetileng	30
2.2.13 Basadi mo Moepong	31

3.	LENANEO LA TOKAFATSO YA IKONOMI YA SELEGAE	34
3.1	Matseno	34
3.2	Togamaano ya Phetogo ya South 32	34
3.3	Tshedimosetso ya Lemorago ya Loago le Ikonomi	34
3.4	Ditiro tsa Botlhokwa tsa Ikonomi	41
3.5	Thulaganyetso ya Tokafatso ya Ikonomi ya Selegae	41
3.5.1	Thulaganyetso e e Kopaneng ya Tokafatso: Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	41
3.5.2	Thulaganyetso e e Kopaneng ya Tokafatso: Tshekatsheko ya IDP ya Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong.....	44
3.6	Leano la Taolo le Tirisanommogo le Bannaleseabe.....	44
3.6.1	Sesupo sa Tlhaeletsano fa gare ga Setlamo sa Moepo le Bannaleseabe ba ba farologaneng	45
3.7	Ditlamorago tsa Loago le Ikonomi tsa Moepo mo Baaging ba selegae	45
3.8	Diporojeke tsa Tlhabololo ya Mafaratlhatlha, Go nyeletsa Lehuma le Katlaatlolologago	46
3.8.1	Tlhabololo ya Mafaratlhatlha le Mananeo a Go nyeletsa lehuma.....	47
3.9	Thebolelo ya matlo le Maemotshelo.....	48
3.8	Leano la Tlhokomelo ya Pholo le Kotlo.....	48
3.9	Leano la Theko ya Dithoto le Ditirelo	49
3.9.1	Tokafatso ya Kgwebo	50
4.	GO FOKODIWA GA PALO YA BADIRI LE GO KGAOLWA GA BADIRI MO TIRONG	52
4.1	Matseno	52
4.2	Foramo ya Isago	52
4.3	Tlhaeletsano le Bathati.....	53
4.4	Mekgwatiriso ya go Efoga Tatlhegelo ya Ditiro.....	53
4.5	Tlamele ya ditharabololo tsa kemisetso le mekgwatsamaiso ya go dira tshireletsego ya tiro moo ditatlhegelo tsa ditiro di ka se kgoneng go efogiwa.....	54
4.6	Mekgwatiriso ya go tokafatsa ditlamorago tsa loago le ikonomi mo bathong ka nosi, dikgaolo le diikonomi moo go kgaolwa ga badiri kgotsa tswalelo ya setlamo sa moepo go totobaditsweng.....	55
4.7	Thulaganyetso ya Morago ga Tswalelo	56
4.8	Tlhaeletsano ya Leano la Loago le Badiri (SLP).....	56
5.	TLAMELO YA DITŠHELETE	58
5.1	Tlamele ya Ditšhelete.....	58
5.2	Tlamele ya Ditšhelete ya Mananeo a Tokafatso ya Badiri (Molawana 46 (e)(i)).....	58
5.3	Tlamele ya Ditšhelete ya Mananeo a Tokafatso ya Ikonomi ya Selegae (Molawana 46(e) (ii))	??
5.4	Tlamele ya Ditšhelete ya Taolo ya Go fokotsa palo ya badiri le Go kgaola badiri mo tirong (Molawana 46 (e)(iii))	59
6.	TSHOLOFETSO	61
	Tlaleletso A: Mafelo a palo e e kwa godimo ya badiramoepong e tswang kwa go one.....	62
	Tlaleletso B: Kgolo ya badiri botlhe mo setlamong	67

LENANE LA DITSHWANTSHO/MANANE0

Lenaneo 1: Tshobokanyo ya Tsholofetso ya go Thapa badiri ba bantšhwa ba Selegae.....	10
Lenaneo 2: Mafelo a palo e e kwa godimo ya badiramoepong ba Setlamo sa Moepo wa Mankanese wa Hotazel e tswang kwa go one jaaka go ntse ka la 1 Phukwi 2018.....	10
Lenaneo 3: Phatlalatsotiro ya Badiri ba ba Solofetsweng ba Setlamo sa moepo ya Dingwaga tse Tlhano (5) (FY 2019-2023)	11
Lenaneo 4: Tsholofetso ya Thuto le Katiso ya Bagolo	14
Lenaneo 5: Foromo Q- Kitso ya go Buisa le go kwala e e ka kgonang go dirisiwa kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel jaaka go ntse ka la 1 Phukwi 2018.....	15
Lenaneo 6: Tlhoko ya AET ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel	16
Lenaneo 7: Ditotwa tsa AET kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)	16
Lenaneo 8: Tsholofetso ya Dikatisetsotirong	17
Lenaneo 9: Karolo 18.1 e e bonelwang pele ya Ditotwa tsa Katisetsotirong tsa Moepo wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)	18
Lenaneo 10: Karolo 18.2 e e bonelwang pele ya Ditotwa tsa Katisetsotirong tsa Moepo wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)	18
Lenaneo 11: Tsholofetso ya Lenaneo la Bokgoni jwa Tirokgolo.....	19
Lenaneo 12: Ditotwa tse di bonelwang pele tsa Katiso ya Bokgoni jwa Tirokgolo e e kgethegileng le e e sa kgethegang kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)	20
Lenaneo 13: Tsholofetso ya Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe	21
Lenaneo 14: Katiso ya Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe ya Badiri le Baagi kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)	22
Lenaneo 15: Foromo R- Diphatlhatiro tse go seng bonolo go di tlatsa.....	23
Lenaneo 16: Tsholofetso ya Tsweletso le Tlhatloso ya Badiri mo Maemotirong.....	24
Lenaneo 17: Tsholofetso ya Bogakolodi	25
Lenaneo 18: Ditotwa tsa Bogakolodi	25
Lenaneo 19: Tsholofetso ya Dibasari.....	26
Lenaneo 20: Ditotwa tsa Mananeo a kwa ntle a Dibasari kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)	27
Lenaneo 21: Tshobokanyo ya Thuso ya Go Ithuta ya Badiri kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)	27
Lenaneo 22: Pegelo ka ga Tsholofetso ya Ditšhono tse di fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng le Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane	28
Lenaneo 23: Ditotwa tsa Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)	28
Lenaneo 24: Tsholofetso ya Tekatekano ya badiri botlhe mo tirong.....	29
Lenaneo 25: Foromo S: Dipalopalo tsa Tekatekano ya badiri botlhe mo Tirong kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel jaaka di ntse ka la 01 Phukwi 2018.....	29
Lenaneo 26: Tokafatso ya HDSA go tsena mo Botsamaising.....	30
Lenaneo 27: Di-HDSA mo Ditotweng tsa Taolo le Botsamaisi tsa Moepo wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023).....	31
Lenaneo 28: Basadi mo Moepong	32
Lenaneo 29: Ditotwa tsa Botsayakarolo jwa Basadi mo moepong kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023).....	32
Lenaneo 30: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi - Batho.....	35
Lenaneo 31: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Mofuta wa Bonno	35
Lenaneo 32: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi - Matlwanoibothusetso.....	36
Lenaneo 33: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Tlamelo ya Metsi.....	37
Lenaneo 34: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Go tloswa ga Matlakala	38
Lenaneo 35: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Motswedi wa Maatla a a Dirisetswang go Apaya.....	38

Lenaneo 36: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Motswedi wa Maatla a a Dirisetswang go Thutafatsa	39
Lenaneo 37: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Maatla a Go bonesa	40
Lenaneo 38: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi - Thuto.....	40
Lenaneo 39: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Go thapiwa mo tirong	41
Lenaneo 40: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Lotseno la motho ka nosi	41
Lenaneo 41: Go direla lephata le le rileng la tiro mo Kgaolong e e mo tikologong e e gaufi ka 2011.....	42
Lenaneo 42: Dintlhapele tsa IDP le Maikemisetso a JTGDM.....	43
Lenaneo 43: Dintlhapele tsa IDP le Maikemisetso a MLM.....	44
Lenaneo 44: Sesupo sa Tirisanommogo le Bannaleseabe	45
Lenaneo 45: Leano la Tshobokanyo ya Porojeke ya Dingwaga tse Tlhano (5) la Diporojeke tsa Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae sa Moepo wa Mankanese wa Hotazel	47
Lenaneo 46: Tsholofetso ya Thebolelo ya Matlo le Maemotshelo	48
Lenaneo 47: Tsholofetso ya Leano la Tlhokomelo ya Pholo le Kotlo.....	49
Lenaneo 48: Lemorago ka ga Tsholofetso ya Theko ya Dithoto le Ditirelo e e rotloetsang tiriso ya batlameding ba bantsho	50
Lenaneo 49: Ditotwa tsa theko ya dithoto le ditirelo tsa HDSA kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel mo (FY19-FY23)	50
Lenaneo 50: Tsholofetso ya Go fokodiwa ga badiri le Go kgaolwa ga badiri mo tirong	52
Lenaneo 51: Thulaganyetsotiro ya Togamaano ya Foramo ya Isago	52
Lenaneo 52: Thulaganyetsotiro ya Togamaano ya Go Tlhaeletsana le Bathati	53
Lenaneo 53: Tsholofetso ya Mekgwatiriso ya Go tla Tatlhegelo ya Ditiro	53
Lenaneo 54: Tsholofetso ya Ditharabololo tse dingwe	54
Lenaneo 55: Tsholofetso ya Mekgwatiriso ya go Tokafatsa Ditlamorago tsa Loago le Ikonomi	55
Lenaneo 56: Thulaganyetsotiro ya Togamaano ya Go tlhaeletsana Leano la Loago le Badiri	56
Lenaneo 57: Tshobokanyo ya Tlamelo ya Ditšhelete ya Dikarolo tsa Botlhokwa tsa Moepo wa Mankanese wa Hotazel SLP mo Pakeng ya Dingwaga tse Tlhano (5) (FY 2019-2023)	58
Lenaneo 58: Tshobokanyo e e Sobokantsweng ya Tokafatso ya Badiri mo Tekanyetsokabong ya Dingwaga tse Tlhano (5) ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023).....	58
Lenaneo 59: Tshobokanyo ya Maitlamo a Ditšhelete a Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae ya Dingwaga tse Tlhano (5) ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)	63

KHUTSHWAFATSO	BOKAO
AET	Thuto ya Bagolo le Katiso
BEE	Maatlafatso ya Ikonomi ya Bantsho
CV	Lekwaloitlhaloso
DACE	Lefapha la Temothuo, Tshomareo le Tikologo
DMR	Lefapha la Metswedithuso ya Diminerale
DoL	Lefapha la Badiri
DTI	Lefapha la Kgwebo le Intaseteri
EE	Go maatlafatsa Ikonomi
EIA	Tlhatlhubo ya Ditlamorago tsa tikologo
FY	Ngwaga wa Ditšhelete
GET	Thuto le Katiso tsa Kakaretso
di-HDSA	Maaforika Borwa a a neng a Kgethololwa mo Nakong e e fetileng
HET	Thuto e Kgolwane le Katiso
HRD	Tokafatso ya Badiri
HRDP	Lenaneo la Tokafatso ya Badiri
ICDP	Leano la Tokafatso ya Tiro ya Motho ka nosi
di-IDP	Maano a Kopaneng a Tokafatso
JTGDM	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe
JV	Tirotswharaganelo
LED	Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae
LEDP	Lenaneo la Tlhabololo ya Ikonomi ya selegae
MPRDA	Molao wa Tlhabololo ya Metswedithuso ya Diminerale le Peteroliamo (wa 28, 2002)
MQA	Bothati jwa Dithutego tsa Moepo
NQF	Letlhomeso la Bosetšhaba la Dithutego
NSDP	Ntlhatebo ya Bosetšhaba ya Tokafatso ya Sebaka
PGDS	Togamaano ya Tlhabololo le Kgolo ya Porofense
RSA	Rephabileki ya Aforika Borwa
SETA	Bothati jwa Lephata la Thuto le Katiso
SLP	Leano la Loago le Badiri
di-SMME	Dikgwebo tse dinnye, tsa Magareng le tse di potlana
TBC	Go sa ntse go tla tlhomamisiwa
UIF	Letlole la Inšorensense ya Botlhokatiro
VCT	Go dira diteko le tshidilomaikutlo ya boithapo
WIM	Basadi mo Moepong
WSP	Leano la Bokgoni jwa Lefelotiro

KAROLO 1

MATSENO

MATSENO LE TSHEDIMOSETSO YA LEMORAGO KA GA SETLAMMO SA MOEPO

1. MATSENO

1.1 Matseno

Leano le le baakantsweng le la Loago le Badiri (SLP) le le tlhagisitsweng le go romelwa ke South 32 ka kobamelo ya ditlhokego tsa Molao wa Tlhabololo ya Metswedithuso ya Diminerale le Peteroliamo wa 2002 (MPRDA), go dira ka Leano le le dumeletsweng la Loago le Badiri mo pakatirisong ya moepo, jaaka go kailwe mo Tshwanelong ya Go epa ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel e e rebotsweng mo tlase ga DMR ka Nomorotshupetso ya NC 253 & NC 252 MR. SLP e e tlhamilwe malebana le Molao wa Tlhabololo ya Metswedithuso ya Diminerale le Peteroliamo wa 2002 mme e tlhalosa mananeno a loago le badiri a a tlileng go nna teng mo pakatirisong ya tshwanelo ya go epa ya moepo.

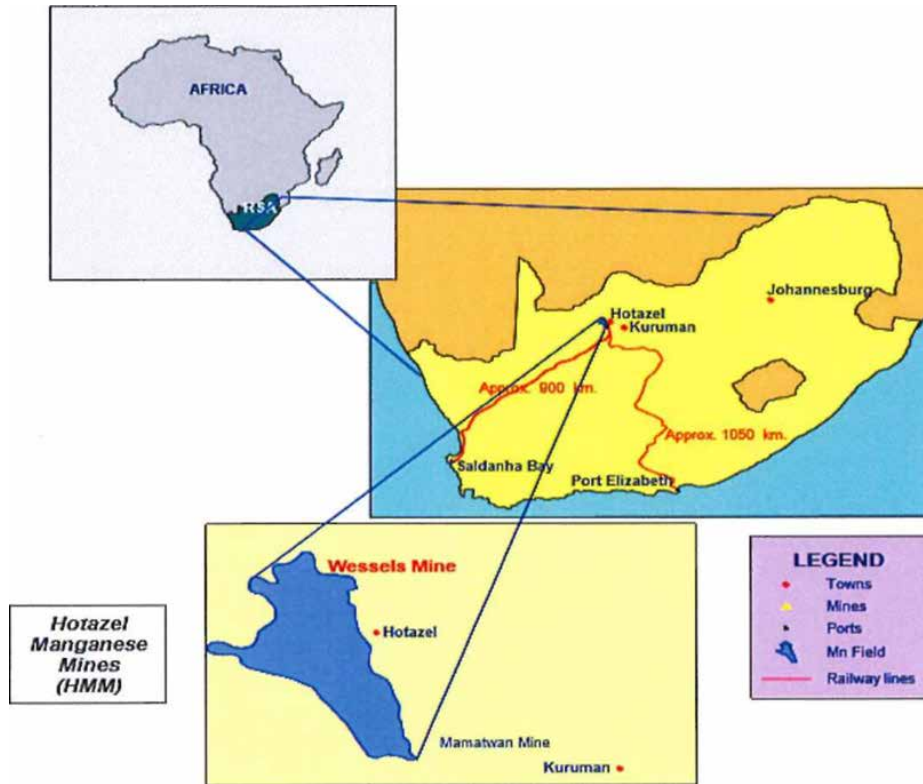
Maikemisetso a SLP (karolo 41 ya Melawana) ke:

- Go tsweledisa kgolo ya ikonomi le tlhabololo ya metswedithuso ya diminerale le peteroliamo mo Rephaboleking ya Aforika Borwa (Karolo 2(e) ya (MPRDA));
- Go tsweledisa ditiro le go oketsa boitekanelo jwa loago le ikonomi jwa Maaforika Borwa otlhe (Karolo 2 (f) ya MPRDA);
- Go netefatsa gore batsholaditshwanelo tsa go epa kgotsa tsa ntshokuno ba nna le seabe mo tokafatsong ya loago le ya ikonomi ya mafelo a ba dirang mo go one ga mmogo le mafelo a badiri ba bantsi ba tswang kwa go one (Karolo 2 (i) ya (MPRDA); le
- Go dirisa le go oketsa motswedi o o leng teng wa bokgoni go maatlafatsa HDSA le go direla baagi le setšhaba.

1.2 Tshedimosetso ya Matseno:

Leina la Setlamo:	South 32
Leina la Moepo	Meepo ya Mankanese wa Hotazel
Leina le aterese ya Bodulo ya motsholatshwanelo ya go epa:	1 Peperboom straat, Hotazel 8490
Aterese ya Poso:	P O Box 1 Hotazel 8490
Motho yo go ka ikgolagannngwang le ene:	Lucas Msimanga
Nomoro ya Mogala:	(053) 742 2000
Nomoro ya Fekese:	(053) 742 2105
Lefelo le Moepo o fitlhelwang mo go lone:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o mo Mmasepaleng wa Kgaolo wa JTG mo Porofenseng ya Kapa Bokone, o o dirang molelwane wa Porofense ya Bokone Bophirima. Hotazel ke lefelolegolo la botsamaisi la Meepo ya Wessels le Mamatwan mme o fitlhelwa dikilometara tse somearobedi (80) mo bokonebophirima jwa Kuruman fa Mamatwan o fitlhelwa dikilometara tse someamarataro (60) bokonebophirima go tswa mo Kuruman.
Kuno:	Mankanese
Pakatiriso ya Moepo:	Moepo wa Mamatwan dingwaga tse 30 mme wa Wessels dingwaga tse 60
Ngwaga wa Ditšhelete:	30 Seetebosigo (Tshupetso epe mo tokomaneng e mo pakeng ya go simolola ka la 1 Phukwi 2018 go fitlha ka la 30 Seetebosigo 2023 e raya FY19 - FY24
Paka ya Pegelo:	Phukwi go fitlhelela ka Seetebosigo go ya ka ngwaga wa ditšhelete

Setshwantsho 1: Mmpepe o o supang lefelo le Moepo wa Mankanese wa Hotazel o fitlhelwang mo go

1.3 Mekgwakepo

Moepo wa Mankanese wa Hotazel ke moepo wa mo tlase ga lefatshe o o nang le khuti e le nngwe e e dirisiwang, e e sa epelweng kwa tengteng mo tlase ga lefatshe.

1.4 Badiri ba Ga jaana kgotsa ba ba Solofetsweng

Jaaka go tlhalositswe mo Lenaneo 3 fa tlase, palogotlhe ya ga jaana ya maemotiro a leruri kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel ke makgolo a robonngwe le borobonngwe (909), ba bontsi jwa bone ba tswang mo mafelong a moepo o fitlhelwang mo go one. Tshakatsheko e e nang le dintlha ka botlalo ya Mafelo a palo e e kwa godimo ya badiramoepong ba Moepo wa Mankanese wa Hotazel e tswang kwa go one e tlhagisitswe mo Lenaneo 2 fa tlase. Go tswa mo tshedimosetsong e e tlhagisitsweng go a bonala gore moepo o nna o itlamile go netefatsa gore go nna le ditlamorago tse siameng mo baaging ba mafelo a moepo o fitlhelwang mo go one ka go dirisa maiteko a one a a tsweleng a go thapa badiri ba bantšhwa ba selegae.

1.5 Go thapa badiri ba bantšhwa ba Selegae

Tsholofetso:	Moepo o itlamile go dira tokafatso le phetolo ya baagi ba ba amegang ba lefelo le o epang mo go lone. Go fitlhelela se, moepo o na le tsepamiso e e maatla mo go thapeng le mo go tokafatseng baagi ba ba amegileng ba selegae, ka kgatelelo mo tokafatsong ya baagi ba ba se nang bokgoni mo nakong e e fetileng le ba ba sa direng.
Tshobokanyo	Mananeo a tokafatso ya bokgoni a Moepo a lomagantswe ka mokgwa o e leng gore badiri ba ba sa katisetswang tiro ya mofuta ope (segolo bogolo go tswa mo mafelong a selegae) ba na le tšhono ya tokafatso ya tiro.

Lenaneo 2: Mafelo a palo e e kwa godimo ya badiramoepong ba Setlamo sa Moepo wa Mankanese wa Hotazel e tswang kwa go one jaaka go ntse ka la 1 Phukwi 2018

Mafelo a palo e e kwa godimo ya badiramoepong e tswang kwa go one	%
Lefelo la selegae	94%
Go thapa badiri ba mo porofenseng	0
Go thapa Badiri go tswa mo teng ga Porofense	6%
Palogotlhe:	100%

Lenaneo 3: Phatlalatsotiro ya Badiri ba ba Solofetsweng ba Setlamo sa Moepoya Dingwaga tse Tlhano (5) (FY 2019-2023)

LEANO LA BADIRI BA SBA DIRANG MO MOEPONG	Ga jaana:	FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023
Batsamaisibagolo (f)	0	0	0	0	0	0
Batsamaisibagolwane (e)	11	11	11	11	11	11
Baitseanape ba ba nang le dithutego tsa porofesenale le ba ba nang le maitemogelo le batsamaisi ba maemogare (d)	55	46	46	46	46	46
Badiri ba ba nang le bokgoni jo bo kgethegileng jwa go dira fela tiro e e rileng le ba ba nang le dithutego tsa akatemiki, batsamaisi ba maemotlase, batlhokomedi, boforomane le baokamedi (c)	341	307	307	307	307	307
Badiri ba ba amogetseng katiso ya bontlhabongwe le go tsaya ditshwetso tse di sa laolweng ka melawana e e gagametseng (b)	502	531	531	531	531	531
Badiri ba ba sa amogelang katisetso ya tiro epe le go tsaya ditshwetso tse di tshalosegang (a)	0	0	0	0	0	0
PALOGOTLHE YA BA BA THAPILWENG LERURI	909	895	895	895	895	895

KAROLO 2

TOKAFATSO YA BADIRI

2. LEANO LA TOKAFATSO YA BADIRI

2.1 Matseno

Togamaano ya Tokafatso ya Badiri (HRD) ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel e tsepamisa mo mekgwatirisonng ya taolo ya talente le tiragatso, go tsamaisana le lenaneo le le ikaegileng ka bokgoni la tokafatso ya tiro le mananeo a a laolwang mo lefelogareng lengwe a dialogane, basari le katisetsotirong ya badiri ba leruri. Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe, katiso ya Go itse go kwala le go buisa le Dipalo ke ya bothokwatlhokwa thata mo lenaneong le le kopaneng la HRD le le dirilweng ka maikaelelo a go netefatsa ditiro tse di nonofileng tsa moepo ga mmogo le bokgoni jwa semmuso le katiso ya bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa kwa ditirong tse dingwe.

2.2 Leano la Tokafatso ya Bokgoni

Togamaano ya Tokafatso ya Badiri (HRD) ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel e tsepamisa mo mekgwatirisonng ya taolo ya talente le tiragatso, go tsamaisana le lenaneo le le ikaegileng ka bokgoni la tokafatso ya tiro le mananeo a a laolwang mo lefelogareng lengwe a dialogane, basari le katisetsotirong ya badiri ba leruri. Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe, katiso ya Go itse go kwala le go buisa le Dipalo ke ya bothokwatlhokwa thata mo lenaneong le le kopaneng la HRD le le dirilweng ka maikaelelo a go netefatsa ditiro tse di nonofileng tsa moepo ga mmogo le bokgoni jwa semmuso le katiso ya bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa kwa ditirong tse dingwe.

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tsenya tirisonng mananeo a tokafatso ya bokgoni a a tsepamisang mo go neeleng badiri bokgoni jwa go oketsa tswelole le tlhatlogo ya bone mo maemotirong a kwa moepong le intaseteri ya moepo ka kakaretso, ga mmogo le tokafatso ya bone malebana le maphata a mangwe a ikonomi.

Maikemisetsa a tokafatso ya bokgoni ke:

- Go dira le go godisa setlhopho se se leng teng sa batho ba ka fa gare ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo go fitlhelela ditlhoko tsa ga jaana le tsa mo isagong tsa setlamo ka kgatelelo e maatla mo phetolong le tshiamiso ya mekgwatiriso e e fetileng;
- Go dira setlhopho sa badiri ba ba supilweng gore ke ba ba nang le bokgoni ba ba ka kgonang go fitlhelela ditlhoko tsa Setlamo tsa bokgoni jo go seng bonolo go bo bona le tsa phetogo;
- Go letlelela badiri ba bantšhwa mo mmarakeng wa ditiro go nna le maitemogelo a a maleba a tiro;
- Go tokafatsa bolengtshelo jwa badiri; le
- Go tlamela ditšhono tsa bokgoni jwa botshelo jotlhe jo bo ka kgonang go fetisetswa le go dirisiwa kwa ditirong tse dingwe go tokafatsa le go oketsa boikemedi jwa badiri jwa ikonomi.

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o obamela ditlhokego tsa Molao wa Tokafatso ya Bokgoni mme o tla tswelole go tlhagisa Leano la Bokgoni jwa mo Lefelotirong la Moepo (WSP) ngwaga le ngwaga, jaaka go tlhokega go ya ka Molao. HMM e kwadisitse ditlamo tsotlhe tsa yone tsa moepo le Bothati jo bo maleba jwa Lephata la Thuto le Katiso (SETA), k.g.r. Bothati jwa Dithutego tsa Meepo (MQA), mme e solofetsa go tswelole go nna le seabe mo Maemong a Tokafatso ya Bokgoni.

Maano a bothokwa a togamaano a mo Moepong wa Mankanese wa Hotazel a tlhalositswe mo dikarolong tse di latelang:

- Thuto le Katiso, go akaretša Thuto le Katiso ya Motheo ya Bagolo (AET);
- Dikatisetsotirong;
- Mananeo a bokgoni;
- Mananeo a bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe; le
- Diphathatiro tse di seng bonolo go di tlatsa.

2.2.1 Thuto le Katiso

Lenaneo la AET la Moepo wa Mankanese wa Hotazel le tla neelwa ka paka e e tletseng, le neela maemo 1-4 a AET, a a nolofadiwang ke batlamedi ba ditirelo ba ba nang le dithutego tse di matshwanedi le batlamedi ba semmuso ba ditirelo. Moepo o tla leka ka natla go neela badiri ba ba tshwanelegang tšhono ya go fitlhelela lenaneo le le maleba la AET; ka tiriso ya mekgwatiriso e e latelang:

- Go golaganya AET le mananeo a a farologaneng a bokgoni;
- Mekgatlho ya badiri jaaka baemedi le; le
- Tlotlomatso ya ka fa gare ya diphithhelelo (moletlo wa keteko ya kalogo).

HRD ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel e tla tlhoma leitlho mo dikwadisonng mo maemong a a farologaneng a AET kgwedi le kgwedi le kgweditharo nngwe le nngwe le go tswelole go bega ka mekgwatiriso e e leng teng.

Mo godimo ga go tlhoma leitlho mo tswelolong, HRD ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel e tla dira dipakathuto tsa motho ka nosi le baithuti ba ba supilweng ba AET (ba ka fa tlase ga maemo 4 a AET) go ba itsise ka ga ditshiamelo tsa go nna le thutego ya Maemo 4 a AET. Baithuti ba ba ithophelang go se nne karolo ya lenaneo la AET ba tla kopiwa go neela botsamaisi jwa HRD tlhagiso e e kwadilweng ba neela mabaka a go se tseye karolo mo lenaneong.

Lenaneo 4: Tsholofetso ya Thuto le Katiso ya Bagolo

Tsholofetso:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o solofetsa go thusa ka go tokafatsa metheo ya tokafatso ya bokgoni ka go oketsa seelo sa kitso ya go kwala le go buisa ka go tsaya karolo mo AET. Setlamo se se tla tsepamisa mo go tlameleng ditšhono tsa thuto le katiso ka katiso ya AET go simolola ka maemo a pele ga AET go fitlha ka maemo 4 a AET.	
Tshobokanyo	Badiri ba Moepo wa Mankanese wa Hotazel ba tla tlhatlhobiwa mo go tswelletseng mo tiregong ya tokafatso le taolo ya tiragatso go netefatsa gore go fitlhelwa maemotlase a tsenelo. Mo godimo ga moo, katiso ya AET e tla dirisiwa jaaka mongwe wa mekgwatiriso ya go fitlhelela maemotlase a tsenelo mo tokafatsong e nngwe ya bokgoni. Fa maikemisetso a fitlheletswe ka moo a beilweng ka gone, lenaneo la tokafatso ya bokgoni le tla tsepamisa mo go tlameleng ditšhono tsa katiso e e kwa godingwana ka tiriso ya maemo a a latelanang a NQF.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Mookamedi wa HRD	Tihama lenaneo le le nang le dintlha ka botlalo go tlamela AET go badiri ba ba sa ntseng ba tshwanelwa ke go tsenela ABET.	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Dira lenaneo le le nang le dintlha ka botlalo go oketsa palo ya batsay-akarolo mo katisong ya Maemo 1 a NQF le go atolosetsa katiso kwa maemong a a kwa godingwana.	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Puisano le Mekgatlho ya Badiri ka ga dintlhatebo ya bone ka ga AET e e tshithintsweng le mananeo a NQF le go kwala ditshithinyo tsa bone.	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Netefatsa gore go tlhamiwa WSP/ATR ya ngwaga le ngwaga le go baya tswelelo leitlho.	Ngwaga le ngwaga

Foromo Q e e Laoletsweng ya DMR e e latelang mo Lenaneong 5 e neela seelo sa ga jaana (jaaka go ntse ka la 30 Ferikgong 2018) sa go itse go kwala le go buisa ga badiri.

Lenaneo 5: Foromo Q – Kitso ya Go itse go Kwala le go buisa e e ka dirisiwang kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel jaaka go ntse ka la 1 Phukwi 2018

SETLHOPHA	MAEMO A NQF	TSAMAIISO YA BOGOLOGOLO	Banna				Basadi				Palogotlhe	
			Bantsho	Makhalate	Maindia	Basweu	Bantsho	Makhalate	Maindia	Basweu	Banna	Basadi
Thuto ya Kakaretso le Katiso (GET)		Ga ba tsena sekolo	8	0	0	0	0	0	0	0	8	0
		Kereiti 0 / Keretšhe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kereiti 1/ Sub A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kereiti 2/Sub B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kereiti 3/Std 1 /AET1	33	1	0	0	0	0	0	0	34	0
		Kereiti 4/ Std 2	19	0	0	0	0	0	0	0	19	0
		Kereiti 5/Std 3/AET2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kereiti 6/ Std 4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kereiti 7/Std 5/AET 3	27	5	0	0	0	0	0	0	32	0
		Kereiti 8/ Std 6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1	Kereiti 9/Std 7/AET4/ NI Setifikeiti sa Kakaretso sa Thuto le Katiso / Disetifekeiti Dingwe tsa Bosetšhaba	22	2	0	0	2	0	0	0	26	2
Thuto le Katiso go ya pele	2	Kereiti 10/ Std 8/ N2 Disetifekeiti dingwe / Disetifekeiti Dingwe tsa Bosetšhaba	79	11	0	8	3	0	0	0	101	3
	3	Kereiti 11/ Std 9/ N3 Disetifekeiti dingwe / Disetifekeiti Dingwe tsa Bosetšhaba	95	19	1	21	12	0	0	2	150	14
	4	Kereiti 12/ Std 10/ Thuto go ya pele ya Disetifekeite tsa Thuto le Katiso tsa N4 / Setifekeiti tsa Bosetšhaba: Bokgoni jo bo tlhokegang go dira tiro e e rileng / Disetifekeiti tsa Bosetšhaba /	149	34	1	30	41	8	0	12	275	61
Thuto e Kgolwane le Katiso (HET)	5	Disetifekeite tsa Dipoloma ya Bosetšhaba ya Dingwaga tse 2 /Setefikeite se Segolwane sa Ngwaga o le 1 / Disetifekeiti tsa Bosetšhaba tsa N4, N5 & N6	51	21	0	50	29	4	0	10	165	43
	6	Dipoloma ya Bosetšhaba & e e kwa Godingwana ya dingwaga tse 3 / Dipoloma e nngwe ya dingwaga tse 2-3 / Setefikeiti sa thuto e e kwa pele	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	7	Didikerii tsa dingwaga tse 3 / Dipoloma tse di kwa Godingwana kgotsa tsa Thuto e e kwa pele	20	2	2	15	22	3	0	6	70	31
	8	Didikerii tsa dingwaga tse 4 le Didikerii tsa Onase	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	9	Didikerii tsa Masetase	7	0	0	4	4	0	0	0	15	4
	10	Didokotereite	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		PALOGOTLHE	510	95	4	128	113	15	30	737	158	

Tlhokego ya ga jaana ya AET kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel jaaka e tlametswe ke Foromo Q e e fa godimo le jaaka go tlhalositswe mo Lenaneo 6 fa tlase ke masomearobongwe le boraro (93). Foromo Q e tla ntšhwafadiwa kwa bofelong jwa saekhele nngwe le nngwe ya pegelo ya moepo le go tlhagisiwa kwa DMR. Dintlha tsa mananeo a AET a a neelwang mo dingwageng tse di latelang, le baamogeladitshiamelo ba one, di tla akarediwa mo Maanong a Bokgoni jwa mo Lefelotirong (di-WSP), a a tla ntšhwafadiwang le go tlhagisiwa gangwe ka ngwaga kwa MQA le go kopanngwa mo teng ga SLP. Lenaneo 6 le le fa tlase le neela go ya pele tshekatsheko e e nang le dintlha ka botlalo ya tlhokego ya AET mo maemong mangwe le mangwe, e e thusang ka go supa palo ya batho ba ba tlhokang AET, mme le fa go ntse jalo tlhokego ya AET ga se sesupo se se nepagetseng sa maemo a thuto a mo setlamong sa moepo gonne maemo a thuto a badiri bangwe ga a ise a tsenngwe mo dathabeiseng, mme le fa go ntse jalo go dirwa maiteko a go netefatsa gore maemo otlhe a thuto a badiri a begiwa ka nepagalo. Lenaneo 7 le neela ditotwa tsa AET tsa dingwaga tse tlhano tse di latelang mme ditotwa tse di ikaegile ka metswedithuso e e leng teng kwa moepong go dira gore badiri ba kgone go tsenela ditelase tsa AET.

Lenaneo 6: Tlhokego ya AET ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel

Maemo a AET	Tlhokego ya AET:
Pele ga AET	8
Maemo 1 a AET	34
Maemo 2 a AET	19
Maemo 3 a AET	32
Maemo 4 a AET	0
Palogotlhe	93

Lenaneo 7: Ditotwa tsa AET kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)

Maemo a AET	Dikwadiso tse di Totilweng FY 2019	Dikwadiso tse di Totilweng FY 2020	Dikwadiso tse di Totilweng FY 2021	Dikwadiso tse di Totilweng FY 2022	Dikwadiso tse di Totilweng FY 2023	Dikwadiso tse di Totilweng (FY 2019-2023)
Pele ga AET	3	3	3	3	3	15
Maemo 1 a AET	3	3	3	3	3	15
Maemo 2 a AET	3	3	3	3	3	15
Maemo 3 a AET	3	3	3	3	3	15
Maemo 4 a AET	3	3	3	3	3	15
Palogotlhe ya Dikwadiso tsa AET	15	15	15	15	15	75
Tekanyetsokabo:	R912,760	R958,398	RI,006,318	RI,056,634	RI,109,465	R5,043,575

2.2.2 Dikatisetsotirong

Katisetsotirong ke lenaneo le le kwadisitsweng semmuso la go ithuta le le akaretsang maitemogelo a a ka dirisiwang a tiro ga mmogo le dithuto tsa tiori, ka jalo le kopanya ka bobedi thuto ya lefelotiro le ya setheo. Dikatisetsotirong di dira gore barutwana ba kgone go dira ka maikaelelo a go bona thutego fa ba ntse ba thapilwe.

Maikaelelo a lenaneo la katisetsotirong ke go neela badiri ba bantšhwa le ba mo isagong bokgoni go ba thusa go diragatsa maikarabelo a bone ka tsela e e nonofileng thata le jo bo ka ba letlelelang tswelelo ya bone e e ka letlelelang tswelelo le tlhatlogo ya bone mo maemotirong a mangwe mo Meepong ya Mankanese ya Hotazel fa go ka tlhagelela ditšhono.

Mananeo a a rileng a Katisetsotirong a a neelwang a tla tswelela go tlhotlhelediwa ke ditlhokego tsa bokgoni tsa moepo (tse di tsamaisanang le WSP, Diphatlhatiro tse di seng bonolo go di tlatsa le thulaganyetsopele ya setlamo) ga mmogo le go sa nne teng go go bonelwang pele ga bokgoni mo intasetering ya moepo mo dingwageng tse tlhano (5) tse di latelang (go ya ka Boruni jwa Bokgoni jwa Lephata la MQA).

- Baithuti ba mananeo a Katisetsotirong ba tla tswela go supywa le go tlhophiwa ka tiriso ya pholisi/tsamaiso e go dumalanweng ka yone ya go thapa le go tlhophiwa badiri ba bantšhwa ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel.
- Lenaneo lengwe le lengwe la Katisetsotirong ke lenaneo le le beilweng, le le nang le karolwana ya tiori le ya tirisotiro.
- Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla tswela go dira tekanyetsokabo ya ngwaga mongwe le mongwe ya mananeo a Katisetsotirong.
- Go tla thapiwa bagakolodi ba ba nang le katiso e e maleba ba thapelwa morutwana mongwe le mongwe kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel.
- Go tla dirwa ditsamaiso le go rekota le go baya leitlho kobamelo ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel malebana le tswela ya one ya go fitlhelela ditotwa tse di elediwang tsa Katisetsotirong go direla mabaka a pegelo ya ngwaga le ngwaga ya SLP.
- Go tla nna le tsetlelelo ya semmuso ka tiriso ya MQA mo Mananeong otlhe a Katisetsotirong.

Fa ba wetsa lenaneo la Katisetsotirong, barutwana ba tla tsenngwa mo pakeng ya dikgwedi tse tharo (3) ya pakateko kwa moepong mo go nang le diphatlhatiro tse di maleba. Fa go ka direga gore go be go se na diphatlhatiro tse di leng teng kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel, go tla iwa kwa ditlamong tse dingwe tsa moepo tsa South 32 go tlhomamisa ditšhono tse di tshwanelang tsa go ba tsenya mo tirong. Gonne go tsenngwa mo tirong ga barutwana go ikaegile ka diphatlhatiro tse di teng kwa setlamong sa moepo, ga go kgonagale go tlhomamisa go tsenya mo tirong ka katlego le/kgotsa thatlolo ya barutwana ka nako e ba wetsang lenaneo la bone la Katisetsotirong.

Lenaneo 8: Tsholofetso ya Dikatisetsotirong

Tsholofetso:	Tlamele ya dikatisetsotirong mo moepong e ikaelela go samagana le ditlhokego tsa ga jaana le tsa mo isagong tsa bokgoni malebana le tirego ya Kgolo ya badiri mo setlamong le Palogotlhe ya badiri ba ba leng teng go ka tiro nngwe e e rileng. Moepo wa Mankanese wa Hotazel o solofetsa e bile o tla tswela go nolofatsa phitlhelelo ya dikatisetsotirong mo bathong ka nosi ba ba supilweng go ikaegile ka seelo sa go thapiwa mo tirong sa 80:20 sa di-HDSA le ba e seng di-HDSA.	
Tshobokanyo:	Maikemisetso a dikatisetsotirong tse di neelwang kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel ke go neela badiri ba bantšhwa le ba mo isagong bokgoni go ba thusa ka go dira maikarabelo a bone ka tsela e e nonofileng thata le e e ka ba letlelelang gore ba tswela le go tlhatloga mo maemotirong a mangwe kwa moepong. Mananeo a katisetsotirong a a neelwang kwa moepong a tlhotlhelediwa ke ditlhokego tsa bokgoni tsa moepo (go tsamaisana le WSP le thulaganyetsopele ya setlamo), ditlhokego tsa bokgoni tsa ditlamo tsa rakonterakamogolo le Boruni jwa Bokgoni jwa Lephata la MQA. Morutwana mongwe le mongwe o tla abelwa mogakolodi, yo o tla kopanang le morutwana gangwe le gape go sekaseka tswela le go neela tshetso malebana le dintlha tsa tiragatso. Jaaka mokgwatiriso wa go samagana le maikemisetso a go oketsa setlhopha sa badiri ba ba leng teng, barutwana ba tla thapiwa, go ikaegile ka togamaano ya go tswela seelo sa 4:1 fa gare ga badirakadiatla (diathisene) le barutwana.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Mookamedi wa HRD	Mananeo a a rileng a katisetsotirong a a neelwang kwa HMM a tla tlhotlhelediwa ke tekanyetsokabo ya dingwaga tse tlhano ya badiri, ditlhokego tsa bokgoni tsa HMM, mme a tla tsamaisana le di-WSP le thulaganyetsopele ya setlamo ga mmogo le Boruni jwa Bokgoni jwa Lephata.	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Baithuti ba mananeo a Katisetsotirong ba tla tswela go supywa le go tlhophiwa ka pholisi/tsamaiso e go dumelanweng ka yone ya go thapa le go tlhophiwa badiri ba bantšhwa ya HMM. Tsepamiso e tla nna mo baithuting ba e leng badiri ba ga jaana ba HMM le/kgotsa ba ba tswang mo mafelong a a mo tikologong e e gaufi le setlamo sa rona sa moepo.	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Jaaka go ntse ga jaana barutwana botlhe ba tla abelwa bagakolodi ba ba katisitsweng ka tsela e e maleba gore ba ba kaele le go ba naya tshetso	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Go tla tsenngwa tirisong tsamaiso ya tlhokomelo le tekolo gore go rekotiwe le go tlhoma leitlho ka tsela e e maleba kobamelo ya HMM malebana le tswela ya yone go fitlhelela ditotwa tse di akanyeditsweng tsa katisetsotirong le go begela DMR ka Pegelo ya Ngwaga ya SLP ya moepo.	Ngwaga le ngwaga

Lenaneo 9 fa tlase le supa ditotwa tse di akanyeditsweng tsa mananeo a a supilweng a Katisetsotirong a Moepo wa Mankanese wa Hotazel mo dingwageng tse tlhano (5) tse di latelang. Ditotwa tse di itsegeng di ikaegile ka dielo tsa ga jaana tsa go falola tsa lenaneo mme di thaloganyana bolelele jwa mananeo a katiso.

Lenaneo 9: Karolo 18.1 e e bonelwang pele ya Ditotwa tsa Katisetotirong tsa Moepo wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)

Lenaneo la Katisetotirong	Boleele jwa Lenaneo	FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023
		Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng
Setifekeiti sa Go thuba matlapa - U/G	Dingwaga tse 2	5	0	5	0	5
Setifekeiti sa Go thuba matlapa - S/F	Ngwaga o le 1	5	5	5	5	5
Paakanyetso ya thekiso le tiriso ya diminerale	Ngwaga o le 1	10	10	10	10	10
Borutwatiro - Modiri wa motlakase	Dingwaga tse 3	2	0	2	0	2
Borutwatiro - Modiri yo o kopanyang le go baakanya metšhini	Dingwaga tse 2	3	0	3	0	3
Borutwatiro - Mekheneke wa Disele	Dingwaga tse 2	1	0	1	0	1
Borutwatiro - Molomaganyi wa tshipi (weletara)	Dingwaga tse 2	1	0	1	0	1
Borutwatiro - Modiri yo o dirisang megala go palamela kwa godimo	Dingwaga tse 2	1	0	1	0	1
Palogotlhe		28	15	28	15	28
Tekanyetsokabo		R 1,904,000.00	R 1,999,200.00	R 2,099,160.00	R 2,204,118.00	R 2,314,324.00

Lenaneo 10: Karolo 18.2 e e bonelwang pele ya Ditotwa tsa Katisetotirong tsa Moepo wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019 -2023)

		FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023
		Lenaneo la Katisetotirong	Boleele jwa Lenaneo	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng
Paakanyetso thekiso le tiriso ya diminerale	Ngwaga o le 1	5	0	5	0	5
Borutwatiro - Modiri wa motlakase	Dingwaga tse 3	5	5	5	5	5
Borutwatiro - Modiri yo o kopanyang le go baakanya metšhini	Dingwaga tse 2	10	10	10	10	10
Borutwatiro - Mekheneke wa Disele	Dingwaga tse 2	2	0	2	0	2
Borutwatiro - Molomaganyi wa tshipi (weletara)	Dingwaga tse 2	3	0	3	0	3
Borutwatiro - Modiri yo o dirisang megala go palamela kwa godimo	Dingwaga tse 2	1	0	1	0	1
Borutwatiro - Molomaganyi wa tshipi (weletara)	Dingwaga tse 2	1	0	1	0	1
Borutwatiro - Modiri yo o dirisang megala go palamela kwa godimo	Dingwaga tse 2	1	0	1	0	1
Palogotlhe		35	20	35	20	35
Tekanyetsokabo		R 1,636,600.00	R 1,718,430.00	R 1,804,352.00	R 1,894,569.00	R 1,989,298.00

2.2.3 Lenaneo la Bokgoni jwa Tirokgolo ya Setlamo

Mananeo a Tirokgolo ya setlamo a na le karolo ya botlhokwa ya go neela badiri botlhe bokgoni jo bo tlhokegang gore ba diragatse maikarabelo a bone a tiro ka katlego. Maikemisetso a lenaneo la Katiso ya Bokgoni jwa Tirokgolo ya setlamo ke go neela kitso le bokgoni jo bo tlhokegang go badiri gore ba kgone go diragatsa ditiro tsa bone ka katlego le ka pabalesego mme ka jalo moepo o tla tswelela lomaganya katiso ya one ya bokgoni jwa tirokgolo ya kgwebo le ditlhokego tsa dikarolwana tsothe tsa setlamo sa moepo. Mananeo a katiso ya bokgoni jwa tirokgolo ya setlamo sa Moepo wa Mankanese wa Hotazel a akaretsa katiso ya go nna modiri wa ka mo tlase ga lefatshe le wa mo khuting ya moepo e e seng kwa tengteng ka bobedi.

Lenaneo 11: Tsholofetso ya Lenaneo la Bokgoni jwa Tirokgolo ya Setlamo

Tsholofetso:	Katiso ya Bokgoni jwa Tirokgolo ya setlamo ke karolo ya botlhokwa ya go netefatsa gore badiri ba dira ka natla le go nna le seabe se segolo mo ntshokunong, ba na le bokgoni jwa go diragatsa ditiro tsa bone tsa letsatsi le letsatsi. Moepo wa Mankanese wa Hotazel o solofetse go dira tshakatsheko ya ditlhokego tsa katiso go netefatsa gore go nna le tomagano ya bokgoni jwa tirokgolo le bokgoni jwa modiri, dikarolo tsa tokafatso ga mmogo le ditlhokego tsa pabalesego ya tiro tsa badiri ba one.	
Tshobokanyo:	Ka nako ya go thapa badiri ba bantšhwa go rulaganngwa katiso e e totileng motho ka nosi go ya ka dipoelo tsa tshakatsheko ya bokgoni. Katiso ya bokgoni jwa tirokgolo ya setlamo e e tlileng go tlamelwa ke Moepo wa Mankanese wa Hotazel e tla lomaganngwa le tshakatsheko ya ditlhokego ga mmogo le go tshegetsa ditlhokego tse e leng karolo ya ntshokuno ya setlamo.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Mookamedi wa HRD	Thatlhobo e e tswelelang ya badiri e tlele go dirwa moo diphatlha di salang di le teng le tekolo e e tswelelang e e bapisiwang le ditlhokego tsa setlamo le maano a tokafatso.	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Maano a a tlhaloganyesegang a katiso ya bokgoni a a nang le ditotwa, ditekanetsokabo le dipaka (go tsamaisana le maitlamo a a dirilweng mo SLP) le thulaganyetsopele ya tiro ya setlamo a tshwanetse go dirwa.	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Badiri ba tlele go tlhatlhabiwa malebana le bokgoni le diphatlha tsa bokgoni tse di feleletsang di dirile porofaele ya bokgoni ya badiri.	Ngwaga le ngwaga

Lenaneo 12: Ditotwa tse di bonelwang pele tsa Katiso ya bokgoni jo bo kgethegileng le jo bo sa kgethegang jwa Tirokgolo ya setlamo kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel

Khosho ya Katiso	FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023
	Kwadiso e e Totilweng	Kwadiso e e Totilweng	Kwadiso e e Totilweng	Kwadiso e e Totilweng	Kwadiso e e Totilweng
Bokgoni jwa motheo jwa go palamela kwa godimo ka megala	30	30	30	30	30
Lenaneo la Bokgoni: Mothusi yo o dirang ka Dithunyi	8	8	8	8	8
Bokaedi le Bogakolodi	10	10	10	10	10
COMSOC 1	10	10	10	10	10
COMSOC 2	10	10	10	10	10
Lenaneo la Bokgoni: Modiri yo o kgonang A	8	8	8	8	8
Lenaneo la Bokgoni: Modiri yo o kgonang B	10	10	10	10	10
Taolo ya Kgotlhang	10	10	10	10	10
Lebantaphetiso	10	10	10	10	10
Lenaneo la Bokgoni: Baemedi ba Pholo le Pabalesego	10	10	10	10	10
ICAM	10	10	10	10	10
Kitsiso ya DMS	5	5	5	5	5
Kitsiso ya Sinter	5	5	5	5	5
Kitsiso ya OPP	5	5	5	5	5
Kitsiso ya LOS	5	5	5	5	5
Thusopotlako ya Maemo 1-2	40	40	40	40	40
Tiro ya motheo ya go tima molelo	10	10	10	10	10
Katiso ya OEM – Badirakadiatla (diathisene)	20	20	20	20	20
Katiso ya Mosimolodi wa metšhini/ Mokgweetsi wa Enjene e e Waenang	5	5	5	5	5
Taolo ya Tiragatso	10	10	10	10	10
Lenaneo la Bokgoni: Kamogelo ya manya (kuno e e epiwang)	10	10	10	10	10
Tshekatsheko ya Sebakosegolo sa bothata/Go rarabolola bothata	10	10	10	10	10
Tokafatso ya botlhokomedi	20	20	20	20	20
Katiso ya go kgweetsa makalanyane	15	15	15	15	15
Katiso ya Ditlamelwana tsa Mobaele	370	370	370	370	370
Go direla kwa mafelong a a kwa godimo	30	30	30	30	30
Tshwaraganyo le tshomarelo ya sekurufu sa lebanta	10	10	10	10	10
Pabalesego ya gase - Naeterojene/L2-3	30	30	30	30	30
Boenjeneri jwa Togetso	10	10	10	10	10
Ditsamaiso tsa Bogareng tsa Selekanyaboloto (bo-lotheitšhe)	15	15	15	15	15
Go dira gore motlakase o babalesege	10	10	10	10	10
Tshekatsheko ya Oli	3	3	3	3	3
Kere ya switšhe ya motlakase	10	10	10	10	10
Tshekatsheko ya go palelwa ga bering	10	10	10	10	10
Diteransefomara tsa Tshomarelo	10	10	10	10	10
Go batlisisa bothata / paakanyo ya motheo ya metšhini ya metsi	10	10	10	10	10
Diteišenepotlana tsa ABB	10	10	10	10	10
Go laola Maitsholomantle le kgalemo mo Lefelotirong	20	20	20	20	20
Batshegetsi ba boitekanelo / barutabalekane	10	10	10	10	10
Palogotlhe	844	844	844	844	844
Tekanyetsokabo:	R 9,769,240	R 10,257,702	R 10,770,587	R 11,309,116	R 11,874,572

Karolo 2.2.4 e e latelang e neela dithulaganyetsetiro tsa tsenyotirisong, ditotwa le tekanyetsokabo e e tsamayang le tsone ya mananeo a katiso ya bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetwa mo ditirong tse dingwe kwa moepong for FY 2019 to 2023.

2.2.4

Katiso ya Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o ikaelela go neela phitlhelelo ya mananeo a tokafatso ya bokgoni jo bo sa amaneng le moepo go batho ka nosi ba ba ka tswang ba amilwe ke go fokodiwa ga palo ya badiri le go kgaolwa ga badiri. Phitlhelelo ya mananeo a a kgonegang a katiso e tla neelwa dikgwedi tse thataro (6) pele ga tiragatso epe e e tla dirwang mo nakong e e sa fediseng pelo ya go kgaola badiri kwa Moepoong wa Mankanese wa Hotazel mo pakatirisong e e setseng ya setlamo sa moepo mme e tla buisanelwa le badiri ba ba amegang ka tiriso ya Foramo ya Isago. Lenaneo 14 fa tlase le tlhalosa Ditotwa tsa Katiso ya Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe tsa Moepo wa Mankanese wa Hotazel.

Lenaneo 13: Tsholofetso ya Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe

Tsholofetso:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o neela ditšhono tsa katiso le tokafatso, mme ka jalo o oketsa bokgoni jwa one jwa gore dikuno tsa one di ngoke bareki le badirisi mo mmarakeng o badiri ba gaisanelang bathapi ba ba rileng mo tiragalong e e kgonegang ya go kgaolwa ga badiri mo tirong le tswalelo ya moepo. Mo godimo ga moo, moepo o itlamile, e seng fela ka go neela le go baakanyetsa badiri go tsena mo mmarakeng o badiri ba gaisanelang bathapi ba ba rileng, mme o tlamela segongwe tšhono ya go bona dikerediti tsa NQF tsa go bona Thutego ya Bosetšhaba	
Tshobokanyo:	Neelo ya bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe go badiri mo gare ga pakatiriso ya moepo e tsamaisana le maano a tokafatso ya bokgoni le thulaganyetso ya badiri segolo bogolo bokgoni jo bo sa amaneng le moepo. Koketso ya katisetso ya go nna le bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe mo dingwageng tse pedi tse di fetileng tsa pakatiriso ya moepo, kgotsa dikgwedi tse thataro (6) pele ga nako e go ka se keng ga efojiwa go fokodiwa ga palo ya badiri mo tirong. Bokgoni jwa go nna jalo jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe bo tshwanetse go nna le ditlamorago le morago ga fa setlamo se se na go tswalelwa le go neela tšhono ya kgonagalo ya badiri ya go thapiwa mo tirong mme, moo go kgonegang teng, bo tla:	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Mookamedi wa HRD	Go tlhama le go bona mananeo a go samagana le ditlhokego tsa bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe go ya ka diitshimolelo tsa togamaano tsa HRD.	E e tswelolang
Mookamedi wa HRD	Netefatsa gore mananeo a mangwe fela e bile a lomagane le go letlelelwa semmuso moo batsayakarolo ba fitlhelelang ditlhokego tsa tsenelo mo mananeong a semmuso	E e tswelolang

Lenaneo 15 le neela tshobokanyo ya diitshimolelo tsa bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe itse moepo o di akanyetsang jaaka karolo ya one ya katiso le tokafatso.

Lenaneo 14: Katiso ya go nna le bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetwa mo ditirong tse dingwe ya Badiri le Baagi kwa Moepong wa Mankaneane wa Hotazel (FY 2019-2023)

Khoso ya katiso a baagi	Kwadiso e e Totilweng FY19	Kwadiso e e Totilweng FY20	Kwadiso e e Totilweng FY21	Kwadiso e e Totilweng FY22	Kwadiso e e Totilweng FY23	Kwadiso e e Totilweng
Bokgoni jwa Motheo jwa Kgwebo (Go tlholwa ga tiroshwaraganelo e ntšhwa), Thuo ya Diphologolo kgotsa Tlhopho nngwe le nngwe ya Badiri	15	15	15	15	15	75
Palogotlhe	15	15	15	15	15	75
Khoso ya katiso ya baagi	Kwadiso e e Totilweng FY19	Kwadiso e e Totilweng FY20	Kwadiso e e Totilweng FY21	Kwadiso e e Totilweng FY22	Kwadiso e e Totilweng FY23	Kwadiso e e Totilweng
Bokgoni jwa Motheo jwa Kago (Go aga ka ditena, Go betla ka logong, Go dira ka dipeipe le ditereini, Go tsenya dithaele, Go penta, Go tsenya ditshipi tse di kganelang magodu)	10	10	10	10	10	50
Bokgoni jwa go dirisa Khomphiutha	10	10	10	10	10	50
Katiso ya Pabalesego / Didirisiwa tsa Motheo tsa Seatla	10	10	10	10	10	50
Dilaesense tsa go Kgweetsa dipal-angwa tsa botlhe	10	10	10	10	10	50
Mananeo a Bokgoni jwa go dirisa Ditlamelwana tsa Mobaele	20	20	20	20	20	100
Katiso ya Motlhankedi wa Tshireletso (Dikereiti tsa A, B, C)	20	20	20	20	20	100
Katiso ya Ditirelo tsa Tshoganyetso	15	15	15	15	15	75
Palogotlhe	95	95	95	95	95	475
Palogotlhe ya Katiso ya Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetwa kwa tirong e nngwe	R2,103,	R2, 208,	R2, 319,	R2, 435,	R2, 557,	R11, 624
Palogotlhe ya Katiso ya Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetwa kwa tirong e nngwe	R2,103,	R2, 208,	R2, 319,	R2, 435,	R2, 557,	R11, 624
Palogotlhe ya Katiso ya Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetwa kwa tirong e nngwe Tekanyetsokabo	R2,103,700	R2, 208,885	R2, 319, 329	R2, 435, 296	R2, 557,060	R11, 624, 270

2.2.5 Diphathatiro tse go seng bonolo go di tlatsa

Go a bonala go tswa mo Lenaneong 16 fa tlase gore moepo ga o ise o supe diphathatiro dipe tse go seng bonolo go di tlatsa mo dikgweding tse somepedi (12) tse di fetileng. Fa diphathatiro dipe tse go seng bonolo go di tlatsa di begiwa mo gare ga ngwaga, moepo o tla kaya jalo mo Pegelong ya Ngwaga ya SLP le go rarabolola seno ka tiriso ya tsenyotirisong ya mananeo a tokafatso ya bokgoni le dikatisetsotiro jaaka go tlhalositswe mo dikarolong tse di fa godimo.

Lenaneo 15: Foromo R- Diphatlhatiro tse go seng bonolo go di tlatsa

Khoso ya katiso a baagi	Kwadiso e e Totilweng FY19	Kwadiso e e Totilweng FY20	Kwadiso e e Totilweng FY21
Batsamaisi ba maemogodimo			
Batsamaisi ba bagolwane	Batsamaisi ba Ntshokuno	A tlhoka basadi ba ba sa bonaleng thata mo ditirong tsa ntshokuno	Go batla modiri yo o nang le maitemogelo a a maleba a tiro e e rileng mme a dira kwa lefelotirong lengwe le sele ka maikaelelo a go batla tlhokego ya ka gangwe le tokafatso ya ka fa gare go rarabolola tlhokego ya paka ya magareng le pakatelele
Moitseanape yo o nang le dithutego tsa seporofešenale le maitemogelo le batsamaisi ba maemo a magareng			
Badiri ba ba amogetseng katiso ya go nna le bokgoni mo tirong e e rileng le badiri ba ba nang le thutego e e gethegileng le ya akatemiki, batsamaisi ba maemotlase, batlhokomedi	Badirakaditla (Diathisene) le Batlhokomedi (Tshomarelo le Ntshokuno)	A tlhoka basadi ba ba sa bonaleng thata mo ditirong tsa ntshokuno	Katiso e tla rarabolola bothata jo
Badiri ba ba amogetseng bokgoni ka bontlhabongwe le go tsaya ditshwetso tse di sa laolweng ke melawana e e gagametseng thata			

2.2.6 Leano la Tswelseto le Tlhatloso ya Badiri mo Maemotirong

Leano la tswelseto le tlhatloso ya badiri mo maemotirong le ikaelela go bontsha kgolo ya badiri mo tirong, go kaya ditselana tse di kgonegang tsa go suta kgotsa go fetola maemotiro go ya kwa go a mangwe mo karolong e e rileng ka go tlhalosa bokgoni jo bo jaaka bokgoni le maitemogelo a a tlhokegang mo ditlhopheng tse di farologaneng tsa ditiro. Mananeo a moepo a tokafatso ka jalo a nna mokgwatiriso o ka one go tokafadiwang bokgoni. Tshuto e ka nna go ya kwa maemotirong a le mangwe kgotsa a a kwa godingwana. Kgolo ya modiri mo setlamong le go tlhatloga ga badiri mo maemotirong e ka dirisiwa gape ka nako ya tlhopho le go thapiwa ga badiri ba bantšhwa, katiso le tokafatso, ga mmogo le taolo ya talente. Dingwe tsa ditlhokego tsa tiragatso ya maemo a ke:

- Tshokatsheko ya semmuso ya setlhopho sa batho ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo e direga mo dikgweding dingwe le dingwe tse thataro (6) kwa, Setlhopheng sa Badirisi sa Lephata le ditshekatsheko tsa talente tsa South 32;
- Maano a tlhatlhamano a teng mo ditirong tsotlhe tsa botlhokwa, mme batlhatlhami ba ba tlhophilweng ba lekanyediwa go ikaegilwe ka iketleletso le tshwanelego; mme
- Diphatlha tse di leng teng tsa talente di a supiwa, mme go na le maano a go rarabolola ditlhaelo.

Ka tirego e, batho ka nosi ba ba nang le talente le bokgoni ba a supiwa, ba a rurifadiwa e bile go buisanwa ka bone kwa diforamong tsa talente tsa lefapha le tsa setlamo kwa moepong. Tshedimosetso e e romelwa kwa diforamong tsa talente tsa kgaolo tsa mafelo a a farologaneng gore go lebelelwe dikarolo tse di farologaneng tsa tiro, koo go buisanwang ka batho ka nosi ba ba nang le talente e e tlhagelelang malebana le maano a tokafatso le diphetisetso tse di ka kgonegang mo South 32. Tsamaiso ya taolo ya tiragatso e e teng ga jaana kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel, koo badiri ba tlhatlhibiwa ka papiso le ditekanyetso tse di rileng tsa tiro, e bopa karolo ya botlhokwa ya tirego ya taolo ya talente.

Lenaneo 17 le tlamela ditsholofetso tsa moepo malebana le lenaneo la tokafatso ya tiro.

Lenaneo 16: Tsholofetso ya Tsweletso le tthatloso ya badiri mo Tirong

Tsholofetso:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o solofetsa go tswellets ka matlhagathaga ditšhono tsa tswelsetso le tthatloso ya badiri mo maemotirong le tthatlhamano mo badiring ba one le go baakanya Lenaneo la Go tswelela le Go tthatloga ga Badiri mo Maemotirong. Tsamaiso ya taolo ya tiro e tsentswe tirisong mme e tsamaisana le Lenaneo la Taolo ya South 32 la Taolo ya Tiro. Lenaneo le le bopa motheo o tokafatso e e tswelelang ya kgolo ya modiri mo tirong e tla tswelelang ya badiri ba ba maleba kwa moepong. Lenaneo la moepo la katiso le tokafatso ke mokgwatiriso o ka one go tokafadiwang bokgoni jo bo tlokegang mme go felelets e le maemotiro a le mangwe kgotsa maemotiro a kwa godingwana. Mo godimo ga moo, go tthomilwe dikomiti tsa taolo ya tiro le go supa le go baya leitlho setlhophsa sa batho ba mo moepong ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo go nolofatsa tokafatso ya bokgoni jo bo maleba mo badiring go fitlhelela thulaganyetsopele ya tiro ya setlamo sa moepo ga mmogo le go netefatsa gore batho ka nosi mo maemong otlhe a tiro ba tokafadiwa malebana le bokgoni jwa bone.	
Tshobokanyo:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tthomile go ya pele tsamaiso ya taolo ya talente go nolofatsa taolo ya tiragatso, moo badiri ba tthatlhobiwang ka papiso le ditekanyetso tse di rileng tsa tiragatso. Mananeo a tswelelo le tthatlogo ya badiri mo maemotirong a tla golagangwa le mananeo a tokafatso ya bokgoni le a tekatekano ya badiri botlhe mo tirong. Go tla tsenngwa tirisong mekgwatiriso ya gore batho ka nosi ba kgone go tswelela go tswa mo maemotirong a a kwa tlase a bokgoni go ya kwa maemong a a kwa godingwana a bokgoni go akaretsa le maemotiro a botsamaisi, fa go ka direga gore go nne le ditšhono tse di tshagelelang tsa tiro mme go nna le diphatlhatiro. Leano la tswelelo le tthatlogo ya badiri mo maemotirong le tla netefatsa gore dithutego, dikeletso, ditlhoko tsa tokafatso, le bokgoni jwa badiri botlhe di arabelwe go tsamaisana le ditlhoko tsa tiro ya Setlamo. Moepo wa Mankanese wa Hotazel, o tla netefatsa go ya pele gore badiri ba one ba gakololwa go ya ka ditlhokego tsa bone tsa kgolo ya tiro ya bone ya mo setlamong ka gale go nolofatsa tswelelo le tthatlogo mo maemotirong a mo Setlamong.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Lefapha la HR	HMM e tla tswelela ka maiteko a yone a go netefatsa gore badiri kwa HMM ba na le Kgolo mo setlamong ga mmogo le di-IDP tse di maleba mo ditlhokong le ditlhokego tsa bone ka nosi tsa katiso.	E e tswelelang
Lefapha la HR	Netefatsa gore tsamaiso ya taolo ya tiragatso e tsenngwa tirisong ka tsela e e maleba le go diragadiwa go ya ka thulaganyo.	E e tswelelang
Lefapha la HR	Setlhophsa sa batho ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo se tšile go sekasekiwa le go lomaganngwa le ditlhokego tsa tekatekano ya badiri botlhe mo tirong tsa SLP	E e tswelelang
Lefapha la HR	Ditlhaelo tsa bokgoni le tekatekano ya badiri botlhe mo tirong di tlhoka go lomaganngwa, go itlhaganedisa maano a tthatlhamano a di-HDSA le basadi ba ba supilweng, ba ba nang le bokgoni, go tswa mo ditlhopheng tse di tthomilweng tsa batho ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo, go tlatsa maemotiro a a kwa godingwana mo dipakeng tse di khutshwane.	E e tswelelang

2.2.7 Leano la Bogakolodi

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tthalosa go gakolola jaaka phetisetso ya maitemogelo le dipharologantsho go tswa mo go mogakolodi (modiri yo o nang le maitemogelo, yo mogolwane yo a ka tswang mo Moepong wa Mankanese wa Hotazel kgotsa kwa setlamong se sengwe sa moepo) go ya go morutiwa (modiri wa maemo a a kwa tlase yo o nang le maitemogelo a mannye mo kitsong e e maleba le e e kgethegileng ya tiro) ka maikaelelo a go tokafatsa bokgoni jwa morutiwa go fitlhelela ditlhokego tsa ga jaana le tsa mo isagong tsa tiro. Bokaedi, le fa go ntse jalo, ke phetiso e e nang le tirisano e ntsi ya maitemogelo a go tokafatsa motho ka nosi yo o nang le maitemogelo a mannye ka nako ya go tsenyatirising actions whilst on the job.

Go gakolola le lereo le le tthalosang kamano le tirego go aroganya maitemogelo le kgakolola ya togamaano e e feleletsang e dirile bokgoni jo bogolo le tiragatso e kgolwane. Go sobokanya, bagakolodi ke:

- Bagakolodi, batho ba ba nang le maitemogelo a tiro ba ba iketleleditseng go arogana kitso ya bone;
- Batshegets, batho ba ba neelang thotloetso ya maikutlo le ya botho;
- Barutisi, batho ba ba neelang pegelotiro e e maleba ka tiragatso ya tiragatso ya motho;
- Baetleetsi, metswedi ya tshedimosetso ka ga go bona ditšhono le ka ga go thusa go bona ditšhono; le
- Dikao, tsa go supa mofuta wa motho yo mongwe a eletsang go nna ene jaaka moeteledipele kgotsa moitseanape.

Bogakolodi ke tirego ya bothokwa le sediriswa sa tokafatso ya batho, thulaganyetso ya HRD, tsamaiso le taolo ya tiragatso le tekatekano mo ya badiri botlhe mo tirong. Ke kamano ya semmuso fa gare ga mogakolodi le mogakololwa mme e dirilwe gore e tokafatse tiro ya mogakololwa ka go aga bokgoni le kitso. Lenaneo la bogakolodi ke tirego ya go aga kamano e e tswelelang ya bogakolodi fa gare ga mogakolodi le mogakololwa. Maikemisetsa ke go netefatsa gore bokgoni jo bo kwa godimodimo jwa mogakololwa bo notlolwe gore bo tswel botlhe mosola e leng mogakololwa, mogakolodi le moepo.

Lenaneo 17: Tiro ya Bogakolodi

Tsholofetso:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla tswelletska ka matlhagatlhaga ditšhono tsa bogakolodi mo badiring ba one ba ga jaana le ba mo isagong mme o tla dirisa FY 2019 go ntšhwafatsa le go dira semmuso Lenaneo la one la Bogakolodi le le golaganeng le la Tswelelo le Tlhatloso ya Badiri mo Maemotirong. Lenaneo la Bogakolodi le tla tsepamisa mo go gakololeng le go kaela di-HDSA le basadi mo maemotirong a a kgethegileng thata le a botsamaisi, go tsamaisana le ditlhokego tsa bokgoni le tekatekano ya badiri botlhe mo tirong ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel.	
Tshobokanyo:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla tswelela go netefatsa gore badiri botlhe ba leruri mo maemotirong a botlhokomedi le botsamaisi ba na le CDP ka setotwa sa go fitlhelela kobamelo ya 100%.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Mookamedi wa HRD	HMM e tla tswelela ka maiteko a yone a go netefatsa gore badiri kwa HMM ba na le Kgolo mo setlamong ga mmogo le di-IDP tse di maleba mo ditlhokong le ditlhokego tsa bone ka nosi tsa katso.	E e tswelelang
	Netefatsa gore badiri botlhe ba HDSA mo maemotirong a ba na le lenaneo la ka nosi la tokafatso;	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Setlhophu sa batho ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo se tšile go sekasekiwa le go lomaganngwa le ditlhokego tsa tekatekano ya badiri botlhe mo tirong tsa SLP	E e tswelelang
	Rulaganya dipotsolotso/ditshhekatsheko tsa ngwaga le ngwaga tsa tokafatso ya tiro le badiri ba	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Supa bagakolodi ba ba tla rwalang maikarabelo a go gakolola le go kaela badiri ba ba supilweng ba HDSA go simolola mo maemotirong a botlhokomedi le kwa godimo, ga mmogo le bakatsiwa botlhe;	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Baya leitlho le go sekaseka maano ngwaga le ngwaga.	Ngwaga le ngwaga

Dialogane tsotlhe / batho ba ba filweng tšhono ya gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng le barutwana ba tshegediwa ka tlhamalalo ka lenaneo le le totilweng la bogakolodi. Motho mongwe le mongwe ka nosi mo lenaneong le o abelwa mogakolodi go tswa Setlhopheng se se Anameng thata sa Batsamaisi ba South 32 (k.g.r. Maemo a Patterson D le E). Bagakolodi ba ba botlhokwa e bile ba filwe taolelo mo mananeong ka bobedi e bile ba mo seemong se se gaisang sa tshomarelo le tsenyotirisong (k.g.r. dialogane tsa ga jaana le barutwana ba na le bagakolodi ba ba tlhophilweng, ba ba matlhagatlhaga).

Lenaneo 18: Ditotwa tsa Bogakolodi

	Palo ya Badiri ba ba mo Mananeong a Bogakolodi				
	Lenaneo la Katisetso-tirong	Bolelele jwa Lenaneo	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e Totilweng
Ditlhophu tsa badiri	FY19	FY20	FY21	FY22	FY23
Dikatisetso-tirong – Tsa ka fa gare	28	28	28	28	28
Dikatisetso-tirong – Tsa kwa ntle	35	35	35	35	35
Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane	20	20	20	20	20
Thuso ya Go ithuta	30	30	30	30	30
Dibasari	35	35	35	35	35
Tirego ya Taolo ya Talente	10	10	10	10	10
Palogotlhe	158	158	158	158	158
Palo ya Bagakolodi	35	35	35	35	35

2.2.8 Leano la Basari le Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane (Tšhono e e fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng)

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o a itse ka tlhokego ya go se thuse fela badiri ba one ka ditšhono tsa tokafatso, mme gape ka go neela maloko a baagi ba selegae le ba mafelo a a mabapi ditšhono tsa go fitlhelela thuto e kgolwane (dibasari) le ditšhono tsa go fiwa maitemogelo a tiro (ditšhono tse di fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng). Leano la dibasari le ditšhono tse di fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng le golagantswe le go tokafatsa batho ka nosi go tlamela setlamo sa moepo ka batho ba ba tlhokegang ba ba nang le bokgoni. Ntle le dithutego tse di amanang le setlamo, Setlamo se a itse gape ka tlhokego ya go tokafatsa batho ka nosi ba ba rutegileng go tswa mo baaging, ba ba amilweng ke setlamo sa moepo, ba ba mo maphateng a ikonomi. Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla neela badiri ba one ka bokgoni jo ba ka bo dirisang le go bo fetisetsa kwa maphateng a mangwe a ikonomi ka nako ya go fokodiwa ga badiri mo tirong ka nako ya tswalelo.

Leano la Moepo wa Mankanese wa Hotazel la ditšhono tse di fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng le dibasari le tla tswela go tsepamisa mo go tlameleng batho ba Kapa Bokone le ba Aforika Borwa yotlhe ka kakaretso, ba ba nang le kgalhego mo intasetering ya moepo, ka bokgoni jo bo tlhokegang. Go nna le setlhopho sa barutwana ba ba dirang bontle mo dithutong mo Kapa Bokone le go tokafatsa bokgoni jwa botlhokwa mo porofenseng, South 32 e tla tswelatsa ka tsela e e tlhagafetseng ditšhono tse di leng teng tsa basari mo baithuting. Setotwa ke go tswela go nna le potefolio ya basari e e nang le 70:30 ya go sa lekalekane ga di-HDSA. Phesente e e ka farologana go ya ka boleng jwa setlhopho se se leng teng.

2.2.8.1 Dibasari tsa Thuto ya Pakateletseng:

Go na le dibasari tse baithuti (le fa e le gore ga ba na kamano epe ya ga jaana le setlamo) ba ka di bonang go dira dithuto tsa paka e e tletseng kwa Diyunibesithing tsa Aforika Borwa kgotsa Diyunibesithi tsa Thekenoloji mo maphateng a thuto a a amanang le moepo.

2.2.8.2 Thuso ya Go ithuta:

Thuso ya Ditšhelete ya go Go ithuta (Madikadimo a Thuto) le yone e teng go badiri ba Moepo wa Mankanese wa Hotazel go rotloetsa badiri go nna le dithutego tse di botoka mo maphateng a thuto a a ka tswelang setlamo sa moepo mosola. Thuso e ya ditšhelete e laolwa ke setlamo sa moepo.

Lenaneo 19: Tsholofetso ya Basari

Tsholofetso:	Leano la basari le golagane le go tokafatsa developing of batho ka nosi go tlamela setlamo ka batho ba ba tlhokegang ba ba amogetseng katiso e e rileng. Mo godimo ga moo, Setlamo se a itse gape ka tlhokego ya go tokafatsa batho ka nosi ba ba nang le dithutego tse di maleba ba e leng baagi ba selegae, ba ba amilweng ke moepo, mo maphateng a mangwe a ikonomi. Mo godimo ga moo, moepo o itlamilile go tswela go tlamela dibasari tsa thuto e kgolwane go barutwana ba ba tshwanelegang go tswelatsa dikhoso mo maphateng a a farologaneng a thuto, e ka nna kwa Yunibesithing kgotsa kwa Yunibesithing ya Thekenoloji, go akaretsa batlhokomelwa ba badiri.	
Tshobokanyo:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla neela badiri ba one bokgoni jo ba ka kgonang go bo dirisa le go bo fetisetsa kwa maphateng a mangwe a ikonomi ka nako ya go fokodiwa ga palo ya badiri kgotsa ka nako ya tswalelo. South 32 e tlhomile Sekema sa Basari se se Laolwang mo Lefelong le le lengwe se se tlamelang katiso ya batho ka nosi mo maphateng a thuto a a jaaka, Boenjeneri jwa Moepo, Boenjeneri jwa Motlakase, Boenjeneri jwa Mekhenikale, Boenjeneri jwa Intaseteri, Methelaji, Boenjeneri jwa tekanyetso jwa mo moepong, Jeoloji le Ditšhelete. Sekema sa basari se neela gape dibasari go baithuti ba dithuto tsa pakatletseng kwa Ditheong tse di rileng tsa Thuto e Kgolwane tsa mo Aforika Borwa. Dibasari di buletse barutwana botlhe ba Kereiti 12 ga mmogo le baithuti ba ba setseng ba dira dithuto tsa bone.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Mookamedi wa HRD	Sekaseka Lenaneo la Thuso ya Go ithuta go tsamaisana le maikemisetso a setlamo ga mmogo le mananeo a baagi	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Sekaseka Lenaneo la Thuso ya Go ithuta go tsamaisana le maikemisetso a setlamo ga mmogo le mananeo a baagi	Ngwaga le ngwaga

Lenaneo 20: Ditotwa tsa Mananeo a kwa Ntle a Basari kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)

Lenaneo la Basari	Boleele jwa Lenaneo	FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023
		Kwadiso e Ntšhwa e e totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e totilweng	Kwadiso e Ntšhwa e e totilweng
Boenjeneri jwa Moepo	Dingwaga tse 4	5	5	5	5	5
Boenjeneri jwa Motlakase	Dingwaga tse 4	5	5	5	5	5
Boenjeneri jwa Dieletroniki	Dingwaga tse 4	2	2	2	2	2
Boenjeneri jwa Mekhenikale	Dingwaga tse 4	5	5	5	5	5
Boenjeneri jwa Inataseferi	Dingwaga tse 4	3	3	3	3	3
Boenjeneri jwa Kago	Dingwaga tse 4	2	2	2	2	2
Boenjeneri jwa Khemikale	Dingwaga tse 4	3	3	3	3	3
Jeoloji	Dingwaga tse 4	3	3	3	3	3
Boenjeneri jwa Tekanyetso ya moepong	Dingwaga tse 4	2	2	2	2	2
Se sengwe - HR, Ditšhelete	Dingwaga tse 4	5	5	5	5	5
Dibasari - Bana ba Badiri + JTG	Dingwaga tse 4	15	15	15	15	15
Palogotlhe		50	50	50	50	50
Tekanyetsokabo		R 1,500, 000.00	R 1, 575, 000.00	R 1, 653, 750.00	R 1, 736, 438.00	R 1, 823, 259.00

Lenaneo 21: Tshobokanyo ya Ditotwa tsa Thuso ya Go ithuta kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)

Thuso ya go Ithuta	FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023	Palogotlhe (FY 2019-2023)
Boenjeneri jwa Motlakase	2	2	2	2	2	10
Boenjeneri jwa Khemikale	2	2	2	2	2	10
Boenjeneri jwa Mekhenikale	2	2	2	2	2	10
Jeoloji	1	1	1	1	1	5
N1-N3 Thekenikale	10	10	10	10	10	50
N4-N6 Thekenikale	5	5	5	5	5	25
Se sengwe (HR, Ditšhelete, Diporojeke, Molao)	8	8	8	8	8	40
Palogotlhe ya Badiri	30	30	30	30	30	150
Tekanyetsokabo	R900, 000	R945, 000	R992, 250	RI, 041, 863	RI, 093, 956	R4, 973, 069
Tekanyetsokabo		R 1,500, 000.00	R 1, 575, 000.00	R 1, 653, 750.00	R 1, 736, 438.00	R 1, 823, 259.00

Karolo 2.2.9 e e latelang e neela tsenoytiriso e e tshithintsweng ya Leano la Tšhono e e fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng (Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane).

2.2.9

Lenaneo la Tšhono e e fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng le Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane

South 32 e neela mananeo a dialogane mo dikarolong tse di farologaneng go ba ba nang le dipoloma le dialogane ka tsepamiso mo tokafatsong le katiso ya badiri mo dikarolong tsa bokgoni jo bo kgethegileng jo bo ka dirisiwang fela mo ditirong tse di rileng. Mananeo a dialogane a a neelwang ga jaana mo maphateng a a latelang a thuto: Tiro ya boepi (Dialogane le Ba ba nang le dipoloma); Boenjeneri (Dialogane le Ba ba nang le dipoloma); Ditšhelete; Badiri; le Jeoloji. Go dirilwe akhaonto e e laolwang go tswa mo lefelong le le lengwe ya Katiso (CTA) go dira kabelomatlole a katiso le tokafatso ya dialogane. Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tsaya karolo le go abeleng CTA ditšhelete. Fa ba wetsa dithuto tsa bone, batsholabasari ba tsaya karolo mo lenaneong la dingwaga tse pedi la dialogane ka tiriso ya CTA go bona maitemogelo a ba ka a dirisang a tiro. Mo mananeong a bone a a rulaganeng, dialogane di tla tsenela katiso e e rileng ya go nna le bokgoni jo bo kgethegileng jwa go dira fela mo tirong e e rileng le katiso ya boeteledipele go nolofatsa tirego ya go nna le thutego ya porofesinale.

Lenaneo 22: Pegelotiro ya Tsholofetso ya Lenaneo la Tšhono e e fiwang modiri gore a nne le maitemogelo a tiro e a e ithutetseng le Tokafatso ya Dialogane

Tsholofetso:	Lenaneo la tšhono e e fiwang modiri gore a nne le maitemogelo a tiro e a e ithutetseng le tokafatso ya dialogane le golagane le tokafatso ya batho ka nosi go tlamela setlamo sa moepo ka batho ba ba nang le bokgoni jo bo maleba. Mo godimo ga moo, moepo o a itse gape ka tlhokego ya go tokafatsa batho ka nosi ba ba rutegileng go tswa mo baaging ba selegae ba lefelo le moepo o fitlhelwang mo go lone mo maphateng a mangwe a ikonomi.	
Tshobokanyo:	Ditšhono tse di fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng di neelwa ba ba nang le dipoloma le dialogane mo maphateng a a farologaneng a thuto ka tsepamiso mo tokafatsong le katiso ya badiri mo dikarolong tsa bokgoni jo bo kgethegileng jo bo ka dirisiwang fela mo tirong e e rileng e e jaaka Go epa mo moepo, Ditšhelete, Lefapha la Badiri (HR) le Jeoloji. Mo godimo ga moo, fa ba wetsa dithuto, batsholabasari ba neelwa ditšhono tse di fiwang badiri gore ba nne le maitemogelo a tiro e ba e ithutetseng tsa dingwaga tse pedi (2) gore ba nne le maitemogelo a ba ka a dirisang a tiro. Dialogane di tsenela lenaneo le le rulagantsweng sentle la tokafatso le le nang le katiso e e rileng ya bokgoni jo bo kgethegileng jo bo dirisiwang fela mo tirong e e rileng le katiso ya boeteledipele go dira gore go nne bonolo go bona thutego ya porofesinale. Batsayakarolo botlhe ba CTA ba akarediwa mo Dikomiting tsa Taolo ya Tiro mme ba gakololwa kwa setlamong sa moepo ka katiso ya bone.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Mookamedi wa HRD	Dira maano go tota baithuti mo Diyunibesithing tsa Thekenoloji tse di mo tikologong e e gaufi.	Ngwaga le ngwaga
Mookamedi wa HRD	Baithuti ba ba nang le maitemogelo a a ka dirisiwang ba bewa leitlho, mme ditekolo di dirwa kgweditharo nngwe le nngwe go latedisa tswelelo	Ngwaga le ngwaga

Lenaneo 23: Ditotwa tsa Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)

Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane	FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023	Palogotlhe (FY 2019-2023)
Boenjeneri jwa Moepo	5	5	5	5	5	25
Boenjeneri jwa Motlakase	5	5	5	5	5	25
Boenjeneri jwa Mekhenikale	3	3	3	3	3	15
Boenjeneri jwa Inataseteri	1	1	1	1	1	5
Boenjeneri jwa Kago	1	1	1	1	1	5
Boenjeneri jwa Khemikale	2	2	2	2	2	10
Jeoloji	2	2	2	2	2	10
Boenjeneri jwa Tekanyetso ya mo moepo	1	1	1	1	1	5
Palogotlhe	20	20	20	20	20	100
Tekanyetsokabo	R5,163, 300	R 5,421, 465	R 5, 692, 538	R 5, 977,165	R 6, 276, 023	R28, 530,492

2.2.10

Leano la Tekatekano ya badiri botlhe mo Tirong

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tshegetsatsa ka botlalo melawanatheo ya Tšhata (Molawana wa Ditshwanelo) ya Moepo mme o ikaelela go fitlhelela ditlhokego tse di fetang tsa palatlase. Moepo o dumela gore Pholisi e e rotloetsang kemedi e e sa tseyeng letlhakore le e e sa gobeleteng ya basadi kgotsa batho ba bangwe ba ba itemogelang kgethololo ke karolo ya botlhokwa ya go aga badiri ba ba nonofileng le ba ba nang le kemedi le go netefatsa tekatekano mo badiring botlhe. Ka jalo moepo o tshamile le go tsenya tirisong Pholisi ya Tekatekano ya badiri botlhe mo Tirong (EE) go netefatsa gore badiri ba HDSA, segolo bogolo basadi, ba a tokafadiwa le gore go fitlhelelwa ditotwa. Maiteko a tla lebiswa mo go supeng di-HDSA tse di nang le talente le go neela diitshimolelo tse di ithaganeditsweng tsa katiso le tokafatso go thusa gore go nne le tswelelo le tlhatlogo ya bone, go obamela melawana ya Molao wa Tekatekano ya badiri botlhe mo tirong (Molao wa bo55 wa 1998).

South 32 e tla tsepamisa mo go tse di latelang go fitlhelela maikemisetso a Peomolao ya EE:

1. Botsamaisi le taolo e e nonofileng ya badiri ba mefutafuta;
2. Go dira tikologo e e tla amogelang batho botlhe go tswa mo ditlhopheng tse di kgethololang; le
3. Go thapa badiri ba bantšhwa, go katisa le go tshola batho ba ba tswang mo ditlhopheng tse di kgethololang.

Lenaneo 24: Tsholofetso ya Tekatekano ya badiri Botlhe mo Tirong

Tsholofetso:	Moepo o itlamile mo maikemisetso a togamaano a Molao wa Tekatekano ya badiri botlhe mo tirong a a akaretsang go nna le kemedi ya batho ka nosi go tswa mo ditlhopheng tse di neng di kgetholotswe mo nakong e e fetileng (go akaretsa basadi) mo maemotirong otlhe a bokgoni, boikarabelo le mo maemong otlhe mo pakeng ya dingwaga tse tlhano (5) tse di latelang.	
Tshobokanyo:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla dirisa togamaano ya:	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Motsamaisi wa HR	Go tla bewa tsepamiso mo go ngokeng le mo go tsholeng di-HDSA go akaretsa basadi le go rotloetsa talente go tlaleletsa palogotlhe ya badiri le go rulaganyetsa tlhatlhamano ya badiri mo maemotirong	E e tswelolang
Motsamaisi wa HR	Go nna le maikaelelo a go tota go thapiwa ga di-HDSA le Basadi mo maemotirong a Moepo ke tsepamiso e e totobetseng ya leano la badiri.	E e tswelolang
Motsamaisi wa HR	Go tla supiwa segolo bogolo ditiro tse di amanang le moepo mo leano la badiri mme go supiwa leano le ditogamaano go tsegetsisa go akarediwa ga basadi mo ditirong tse.	Ngwaga le ngwaga

Lenaneo 27 le le latelang le neela Foromo S e e laoletsweng ya DMR e e tlhalosang ka botlalo seemo sa tekatekano ya badiri botlhe mo tirong sa Moepo wa Mankanese wa Hotazel jaaka se ntse ka la 01 Phukwi 2018.

Lenaneo 25: Foromo S: Dipalopalo tsa Tekatekano ya Badiri botlhe mo tirong kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel jaaka go ntse ka la 01 Phukwi 2018

Maemotiro	Ba ba sa kgethololang			Ba ba kgethololang						Palogotlhe	
	Batsamaisi ba maemogodimo (F)		Banna ba basweu	Banna			Basadi				
	Batsamaisi ba bagolwane (E)	Banna		Bantsho	Makhalate	maindia	Bantsho	Makhalate	Maindia		Basweu
Batsamaisi ba maemogodimo (F)											0
Batsamaisi ba bagolwane (E)			7	3	0	0	1	0	0	0	11
Baitseanape ba ba nang le dithutego tsa porofesene e bile ba na le maitemogelo le batsamaisi ba magareng (D)		1	27	15	3	1	7	0	0	1	55
Badiri ba ba amogetseng katiso ya bokgoni jo bo kgethegileng mme ba na le dithutego tsa akatemeki, batsamaisi ba maemotlase, batlhokomedi, boforomane le baokamedi (C)		2	77	121	64	1	49	9	0	18	341
Badiri ba ba amogetseng katiso ya bontlhabongwe ya bokgoni le ba ba tsayang ditshwetso tse di sa laolweng ke melawana e e gagametseng (B)			0	415	21	0	63	3	0	0	502
Badiri ba ba sa amogelang katiso e e maleba (A)			0								0
Palogotlhe ya ba thapilweng leruri	0	3	111	554	88	2	120	12	0	19	909
Ba e seng ba leruri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PALOGOTLHE	0	3	111	554	88	2	120	12	0	19	909

2.2.11 Ditogamaano tsa Tekatekano ya badiri botlhe mo tirong tse di dirisiwang mo Moepong wa Mankanese wa Hotazel

2.2.11.1. Koketso ya Bokgoni (tokafatso ya setlhopha sa batho ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo)

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o na le setlhopha sa batho ka nosi ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo, ba ba nang le jwa bokgoni gore ba katisiwe kgotsa ba neelwe bokgoni jo bo ka direlang ditlhoko tsa moepo. Setlhopha se sa batho ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo se tla okediwa gangwe le gape ka baithuti ba ba tshwanelegang thata, le go ntšhwafadiwa, fa baithuti ba atlega mo mananeong a a farologaneng a tswelsetso le tthatloso ya badiri.

2.2.11.2 Itlhaganediso

Go itlhaganedisa tswelsetso le tthatloso ya badiri mo badiring, segolo bogolo bao ba tswang mo ditlhopheng tsa batho ba ba nang ba kgethololwa ke dipholisi tsa tshaolele, tse di supilweng jaaka tse di nang le bokgoni jo bo bonalang le keletso e kgolo.

2.2.12 Botsayakarolo jwa Maaforika Borwa ba ba nang ba kgetholotswe mo Nakong e e fetileng

Moepo o tla netefatsa gore go nna le metswedithuso e e maleba le gore e dirisiwa ka tsela e e nonofileng go fithelela ditotwa tsa 40% ya botsakarolo jwa HDSA mo botsamaising (maemotiro ka bobedi a a kwa tlase le a magolwane), le 10% ya botsayakarolo jwa basadi mo ditirong tse di amanang le moepo kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel. Go tla bewa ditotwa tsa ngwaga le ngwaga tsa dingwaga tse tlhano (5) tse di latelang leitho, tse di fitlhelwang mo Tswelelong ka papiso le mananeo a ka tiriso ya Foramo ya Tekatekano ya badiri botlhe mo Tirong (Foramo ya EE) le go begiwa ngwaga le ngwaga kwa DMR. Mo godimo ga moo, moepo o tla ntšhwafatsa Foromo S (Dipalopalo tsa Tekatekano ya badiri botlhe) gore e akarediwe mo teng ga Pegelo ya Ngwaga ya SLP.

Maikaelelo a go tokafatsa selekano sa kemedi ya HDSA mo botsamaising le mo teng ga moepo a tsewa a le botlhokwa thata mo mokgwatsamaisong wa go thapa badiri ba bantšhwa wa Moepong wa Mankanese wa Hotazel mme a tla nna e ntse e le tsepamiso ya botlhokwa go ya mo isagong. Ditsamaiso tse di golaganngwang le taolo ya tiro le thulaganyetso ya tlhatlhamano tse di tlhalositsweng mo dikarolong tse di fetileng di na le seabe sa botlhokwa mo go netefatseng tokafatso e e akofileng ya di-HDSA go tsena mo botsamaising.

Lenaneo 26: Tokafatso ya HDSA go tsena mo Botsamaising

Tsholofetso:	Moepo o solofetsa go netefatsa gore metswedithuso e e maleba e nna teng le gore e dirisiwa ka tsela e e nonofileng go fithelela ditotwa tsa 40% ya di-HDSA mo Botsamaising (Maemo a a kwa tlase le a magolwane ka bobedi), le 10% ya botsayakarolo jwa basadi mo ditirong tse di amanang le moepo tsa mo Moepong wa Mankanese wa Hotazel.	
Dikaedi:	Tswelelo fa e bapisiwa le maano a e tla tlhongwa leitho ka tiriso ya Foramo ya Tekatekano ya badiri botlhe mo Tirong (Foramo ya EE) mme go tla dirwa pegelo ka yone ngwaga le ngwaga kwa DMR. Maikaelelo a go tokafatsa maemo a tlhagiso ya HDSA mo botsamaising mo moepong a tsewa e le a botlhokwa mo mokgwatsamaisong wa Moepo wa Mankanese wa Hotazel wa go thapa badiri ba bantšhwa mme a tla nna e ntse e le tsepamiso e kgolo mo isagong.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Strategic Plan	Paka
Mokaedi wa HR	Go tla bewa tsepamiso mo go ngokeng le go tshola di-HDSA go akaret-sa basadi le go rotloetsa talente go tlaleletsa palogotho ya badiri le go rulaganyetsa tlhatlhamano mo maemotirong.	E e tswelolang
Mokaedi wa HR	Go tota go thapiwa ga di-HDSA tse dintšhwa le Basadi mo Mae-motirong a Moepo ke tsepamiso e e rileng ya leano la badiri.	E e tswelolang
Motsamaisi wa HR	Ditotwa tsa go thapa di-HDSA tse dintšhwa di tla nna le maikaelelo a go tokafatsa le go tsweletsa badiri ba go nna jalo go tsena mo mae-motirong a botsamaisi le fa ditšhono tsa go nna jalo di tlhagelela.	E e tswelolang

Lenaneo 29 le le latelang le neela ditotwa tse di diretsweng di-HDSA mo maemotirong a Botsamaisi kwa moepong mo dingwageng tse tlhano (5) tse di tlang.

Lenaneo 27: Ditotwa tsa di-HDSA mo Botsamaising mo Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)

Maemotiro	Palogotlhe ya ga jaana ya badiri			FY 2019			FY 2020			FY 2021			FY 2022			FY 2023		
				Palogotlhe	di-HDSA		Palogotlhe	di-HDSA		Palogotlhe	di-HDSA		Palogotlhe	di-HDSA		Palogotlhe	di-HDSA	
Batsamaisi ba maemogodimo (F)				0			0			0			0			0		
Batsamaisi ba bagolwane (E)	11	4	36%	11	5	42%	11	5	44%	11	5	46%	11	5	48%	11	6	50%
Badiri ba ba amogetseng katiso ya bokgoni jo bo kgethegileng mme ba na le dithutego tsa akatemeki, batsamaisi ba maemotlase, batlhokomedi, boforomane le baokamedi (D)	55	27	49%	46	23	51%	46	24	53%	46	25	55%	46	26	57%	46	28	60%
Badiri ba ba amogetseng katiso ya bokgoni jo bo kgethegileng mme ba na le dithutego tsa akatemeki, batsamaisi ba maemotlase, batlhokomedi, boforomane le baokamedi (C)	341	262	77%	307	243	79%	307	249	81%	307	255	83%	307	261	85%	307	270	88%
Badiri ba ba amogetseng katiso ya bontlhabongwe ya bokgoni le ba ba tsayang ditshwetso tse di sa laolweng ke melawana e e gagametseng (B)	502	502	100%	531	504	95%	531	504	95%	531	504	95%	531	504	95%	531	504	95%
Palogotlhe:	909	795	87%	895	775	87%	895	782	88%	895	789	89%	895	796	90%	895	808	91%

2.2.13 Basadi mo Moepong

Go rarabolola mathata a mo nakong e e fetileng a mo Aforika Borwa, a a feleditseng a dirile gore bontsi jwa Maaforika Borwa bo se akarediwe mo go tseyeng karolo mo ikonoming e kgolo, segolo bogolo basadi, Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tlhamile pholisi ya tekatekano ya bong mme o ikaelela go netefatsa gore basadi ba na le kemedi mo maemotirong a ka tlwaelo go tsewang e le a banna fela, go netefatsa gore go thapiwa basadi mo maemotirong a a farologaneng mo moepong. Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla leka go obamela karolelo ya 10% ya badiri ya basadi mo moepong, jaaka go tlhokwa ke MPRDA.

Lenaneo 28: Basadi mo Moepong

Tsholofetso:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o solofetsa go tlhama pholisi ya tekatekano ya bong e bile o rulaganya go netefatsa gore basadi ba na le kemedi mo maemotirong a ka tlwaelo a tsewang e le a banna fela, k.g.r. go netefatsa gore basadi ba thapiwa mo maemotirong otlhe a mefutafuta mo moepong.	
Tshobokanyo:	Moepo o arogantse ditiro tse di rileng go nna tse di mo tirong e kgolo ya moepo mme o tla tlhama mananeo a go thapa badiri ba bantšhwa le go tshola basadi ba ba mo ditirong tse. Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla dira ditharabololo tse di tlhamaletseng go oketsa botsayakarolo jwa basadi ba Bantsho mo maemotirong a botsamaisi, a porofesenele le a bothokwa a a amanang le moepo. Basadi ba ba tla tlhophiwa go tswa mo merafeng e e gaufi le e palo e e kwa godimo ya badiramoepong e tswang mo go yone jaaka kgato ya ntlha. Fa se se sa atlege, go tla atolosiwa phatlalato ya sebaka go ya kwa ntle kwa NDM, kwa Kapa Bokone mme jaaka maiteko a bofelo e tla nna mo Aforika Borwa yotlhe ka bophara. Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla rotloetsa ba ba leng gaufi go rola tiro go dira jalo ka go ba abela dipakana tsa go rola tiro pele ga nako le tsa go tlogela tiro ka ntlha ya gore mothapi a sa kgone go go fa tiro epe e nngwe go tlhola diphatlhatiro tsa basadi ba ba nang le dithutego tse di matshwanedi.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Pakas
Motsamaisi wa HR	O lekola le go tlhatlhoba tsela ya HMM ya go maatlafatsa basadi mo maemotirong a moepo le a botsamaisi ka kobamelo ya MPRDA le Tšhata ya Moepo	E e tsweleng
Motsamaisi wa HR	O supa mathata/dikgoreletsi tse di thibelang kopanyo e e atlegileng le go tsholwa ga basadi mo maemotirong a a bothokwa a moepo.	E e tsweleng
HRD	Setlhopha sa badiri ba ba supilweng ba na le talente e e kwa godimo sa badiri ba ka fa gare ba HMM ba go nang le kgonagalo ya gore ba ka nna baithuti se tshwanetse go tlhatlhabiwa, go ithaganedisa tirego ya go tswelwa di-HDSA go tsena mo maemotirong a botsamaisi, go ikaegile ka bokgoni le maitlamo, go tsamaisana le leano la tswelwa le tlhatloso ya badiri mo maemotirong le tokafatso ya bokgoni.	E e tsweleng
Motsamaisi wa HR	Mananeo a tsenyotirising ya WIM a tllile go tlhlongwa leitlho mo go tswelwa mme a tshwanetse go lomaganngwa le leano la EE.	E e tsweleng

Jaaka go kailwe fa godimo, moepo o tla ikaelela go fitlhelela 10% ya basadi ba ba thapilweng mo maemotirong a a amanang le moepo. Lenaneo 31 fa tlase le neela ditotwa tse di beetsweng Moepo wa Mankanese wa Hotazel go di fitlhelela ngwaga le ngwaga go simolola ka ngwaga wa ditšhelete wa 2019.

Lenaneo 29: Ditotwa tsa Botsayakarolo jwa Basadi mo moepong kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)

Maemo a tiro	Badiri ba ga jaana	Basadi ba ga jaana	FY 2019			FY 2020			FY2021			FY 2022			FY 2023		
			Palogotlhe	Basadi		Palogotlhe	Basadi		Palogotlhe	Basadi		Palogotlhe	Basadi		Palogotlhe	Basadi	
Batsamaisi ba maemogodimo (F)	0		0			0			0	0	0	0	0	0		0	
Batsamaisi ba bagolwane (E)	11	9%	11	1	11%	11	1	13%	11	2	15%	11	2	17%	11	2	20%
Baitseanape ba ba nang le dithutego tsa porofesenele e bile ba na le maitemogelo le batsamaisi ba magareng (D)	55	15%	46	7	16%	46	8	17%	46	8	18%	46	9	19%	46	9	20%
Badiri ba ba amogetseng katiso ya bokgoni jo bo kgethegileng mme ba na le dithutego tsa akatemeke, batsamaisi ba maemotlase, batlhokomedi, boforomane le baokamedi (C)	341	22%	307	71	23%	307	74	24%	307	77	25%	307	80	26%	307	83	27%
Badiri ba ba amogetseng katiso ya bontlhabongwe ya bokgoni le ba ba tsayang ditshwetso tse di sa laolweng ke melawana e e gagametseng (B)	502	13%	531	74	14%	531	80	15%	531	90	17%	531	101	19%	531	106	20%
Badiri ba ba sa amogelang katiso e e maleba (A)																	
Palogotlhe:	909	17%	895	153	10%	895	163	27%	895	177	32%	895	192	37%	895	200	43%

KAROLO 3

TOKAFATSO YA IKONOMI YA SELEGAE

3. LENANEO LA TLHABOLOLO YA IKONOMI YA SELEGAE

3.1 Matseno

Karolo e e tsepamisa mo mananeong a togamaano a a tla akaretsang ditlapele tsa tokafatso ya ikonomi tsa selegae le tsa kgaolo, go nyeletsa lehuma, tokafatso ya baagi le tokafatso ya matshelo a batho le bokgoni jwa go tswelera mo pakeng e telele le morago ga moepo o sa tlhole o le mo tirisong.

Lenaneo la Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae (LEDP) le batla go tswelisa tomagano e e tswelelang ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel le go tsaya karolo mo diitshimolelong tsa LED le Mananeo a a Kopaneng a Tokafatso (di-IDP) a Kgaolo ya John Taolo Gaetsewe) le bommasepala ba selegae ba ba mo fitlhelwang mo lefelong le moepo o leng mo go lone: Mmasepala wa Joe Morolong le Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana). Dikarolo tse di latelang di bopa motheo wa LEDP ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel

- Togamaano ya Phetogo ya South 32;
- Tshekatsheko ya Lemorago ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo;
- Tshekatsheko sešwa ya Maano a a Kopaneng a Tlhabololo le Tokafatso ya Mmasepala;
- Leano la Diporojeke tsa LED;
- Leano la Thebolelo ya Matlo le Maemotshelo; le
- Leano la Theko ya dithoto le ditirelo.

3.2 Togamaano ya Phetogo ya South 32

Togamaano ya Phetogo ya South 32 e ikaegile ka melawanatheo e e latelang:

- Go ikaelela go tlhotlheletsa Phetogo, Kgwebo, Tokafatso ya Batlamedi le CSI ka mogwa o o tshegetsang tsamaiso e e nonofileng le e e ka tswelediawang ya kgwebo
- Go eletsa go nna setlamo se se gaisang se se ka ga Phetogo mo pakeng ya magareng go ya go pakatelele
- Go ikaelela go tlhotlheletsa tokafatso ya bokgoni jwa badiri (segolo bogolo ka ga Phetogo)
- Go ikaelela go fitlhelela tokafatso serodumo sa South 32 go direla sesupo sa maitlamo a selegae ga mmogo le go tokafatsa bokgoni jwa go tswelera jwa setlamo
- Go ikaelela go aga botsalano jo bo tiileng le puso ka go obamela melawana ya DTI le DMR
- Go ikaelela go tlhotlheletsa diitshimololelo tsa Phetogo tse kwa bofelong di batlang go notlolola boleng jo bo kgonegang jwa setlamo (mo tikologong ya ga jaana e e patelesegang go dira ya setlamo)

Dintlatsepamiso tsa leano la phetogo di akaretsa tse di latelang;

- Tiriso ya madi ya tlhamalalo le/kgotsa e e seng ya tlhamalalo e e golaganngwang le okafatso ya Dikgwebopotlana tse di Tlhagelelang le Dikgwebo tse di nnye tse di tshwanelegang
- Go akarediwa ga batlamedi ba selegae / ba mo kgaolong mo tirisong ya madi ya theko ya dithoto le ditirelo ya setlamo
- Tekatekano mo setlamong mo diatleng tsa bantsho ka nosi
- Phetogo mo badiring le tokafatso ya bokgoni jwa badiri
- Maitlamo a e seng a ED le a SD a a ikaelelang go dira tokafalo ya loago le ikonomi
- Sekao sa ka fa gare sa Tiriso go tlhotlheletsa dikarolo tsotlhe tsa leano la Phetogo

3.3 Tshedimosetso ya Lemorago ya Loago le Ikonomi

Tshekatsheko ya Loago le Ikonomi e ikaegile ka thutopatlisiso e e ka ga go kgobokanya le go sekaseka tshedimosetso e e setseng e le teng ya loago le ikonomi le ditogamaano tsa tlhabololo tse di mo teng ga didathabeise tsa puso ya bosetšhaba, tsa puso ya porofense, tsa kgaolo le tsa selegae (Le. Statistics South Africa: Census 2011 and Community Survey 2016), Maano a a Kopaneng a Tokafatso (di-IDP), data ya Sensase go tswa mo Botong ya Melelwane ya Bommasepala). SLP e, segolo bogolo LED, e lomagantswe le di-IDP tsa bommasepala ba kgaolo le ba selegae go netefatsa kopanyo e e nonofileng mo tshupong, mo thulaganyetsong le mo tsenyotirisong ya diporojeke tse di nang le ditlamorago tsa ikonomi le boswa.

Mananeo a a fa tlase a a tlhalosang lemorago la loago le thebolelo ya ditirelo (baagi, mofuta wa bonno, matlwanaboithusetso, phitlhelelo ya metsi, tloso ya matlakala, metswedi ya maatla le thuto) la lefelo le Moepo o fitlhelwang mo go lone le ikaegile ka Patlisiso ya Baagi ya 2016 go tswa kwa *Statistics South Africa*.

Lenaneo 30: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi - Batho

Batho	Porofense ya Kapa Bokone		Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe		Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong		Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana	
Banna	596421	49,96%	118988	49,12%	38206	45,37%	50483	48,35%
Basadi	597359	50,04%	123276	50,88%	45995	54,63%	53925	51,65%
Palogotlhe ya Batho	1193 780		242 264		84 201		104 408	
Palo ya malapa	301405		61330		23 707		28816	
Bogolo jwa Lelapa	4		4		4		4	
Tshekatsheko	Dipalopalo tsa batho tsa mafelo a patlisiso di bontsha gore go na le basadi ba bantsi go feta banna. Porofaele ya baagi ya porofense, bommasepala ba kgaolo le ba selegae e bontsha bogolo jo bo tlhomameng jwa lelapa jwa batho ba le bane (4) ka lelapa. Dipholo tse di are relatively typical of baagi ba kwa magaeng kgotsa ba ba mo magaeng a a gaufi thata le toropo.							

Lenaneo 31: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi - Mofuta wa Bonno

Mofuta wa Bonno	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Bonnosemolao/ntlo kgotsa kago ya ditena	77,12%	75,98%	72,37%	77,42%
Bonno jwa setso/mogwaafatshe/kago e e dirilweng ka dilo tsa setso	2,13%	5,95%	11,97%	4,14%
Folete e e mo metlhatlhaganong ya difolete	0,65%	0,31%	0,05%	0,32%
Ntlosemogo mo khompelekeseng	0,10%	0,14%	0,00%	0,02%
Ntlosetoropo (matlo a a tshwaraganeng mo khompelekeseng)	0,31%	0,28%	0,03%	0,32%
Matlo a a tshwaraganeng	1,79%	0,64%	0,15%	0,49%
Bonnosemolao/ntlo/folete/phaposi kwa morago mo jarateng	4,88%	6,43%	9,04%	6,77%
Bonno jwa baipei/mokhukhu kwa morago mo jarateng	3,77%	2,96%	2,48%	3,40%
Bonno jwa baipei/mokhukhu o o seng kwa morago mo jarateng (sk. mo bonnong jwa baipei)	7,72%	4,90%	3,39%	3,44%
Phaposi/folete e nnyana mo ntlong kgotsa bonno jo bogolwane/phaposi ya modiri wa mo lapeng	0,24%	0,29%	0,00%	0,63%
Kharabene/tente	0,07%	0,10%	0,05%	0,02%
Jo bongwe	1,20%	2,03%	0,46%	3,03%
Ga go a tlhalosiwa	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Tshekatsheko	Jaaka go itshupile mofuta o o dirisiwang thata wa bonno o o dirisiwang mo kgaolong ke ntlo e e agilweng semolao kgotsa kgotsa kago ya ditena ka 70% ya malapa mo Bommasepaleng ba Selegae ka bobedi a a dirisang dikago tsa go nna jalo tsa bonno. Mannosemolao mo sebopegong sa difolete/diphaposi mo karolong e e kwa morago segotlong le one ke mofuta wa bonno o o dirisiwang thata ka diphesente tse di farologaneng go simolola ka 4% go ya go 9,4% mo porofenseng, mo bommasepaleng ba kgaolo le ba selegae. Le fa dipalopalo tse e le tse di siameng malebana le melawana ya ntlo mo kgaolong e e anameng thata ya setlamo sa moepo, go tshwanetse ga tlhologanngwa gore tlhokego e kwa tlasenyana go se kae ga kotara ya baagi ba ga jaana ya go nna le boleng jo bo botoka le tokafatso ya semmuso ya mafaratlhatlha a thebolelo ya matlo. Sengwe se se bonalang thata, katiso mo bokgoning jwa go aga jo bo jaaka go aga ka ditena, go betla ka logong, go baakanya dipeipe le ditereine jj. e kailwe jaaka tlhokego ya setlapele.			

Lenaneo 32: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Matlwanaboithusetso

Matlwanaboithusetso	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Ntlwanaboithusetso e e folašiwang e e golagantsweng le tsamaiso ya botlhe ya mantle	65,74%	28,29%	3,97%	17,89%
Ntlwanaboithusetso e e folašiwang e e golaganeng le tanka e e tsenyang mantle kgotsa tanka ya tshomarelo	5,44%	3,01%	0,74%	4,70%
Ntlwanaboithusetso e e dirisang dikhemikale go fokotsa monkgo	0,25%	0,30%	0,75%	0,06%
Ntlwanaboithusetso ya mosima e e nang le peipe ya tlabisamowa	9,54%	29,05%	55,77%	22,01%
Ntlwanaboithusetso ya mosima e e se nang peipe ya tlabisamowa	9,35%	28,89%	25,18%	46,59%
Ntlwanaboithusetso e e fetolang motlhapo le mantle go nna motshotelo (sk. go kgaoganya motlhapo le mantle; matlwanaboithusetso a a sa diriseng metsi; jj.)	0,31%	0,80%	2,23%	0,07%
Ntlwanaboithusetso ya kgamelo (e e tsewang ke mmasepala)	3,11%	0,04%	0,00%	0,09%
Ntlwanaboithusetso ya kgamelo (e e tshololwang ke balelapa)	1,26%	1,59%	3,93%	0,52%
E nngwe	0,97%	1,04%	0,66%	1,27%
None	4,02%	6,98%	6,77%	6,80%
Kharabene/tente	0,07%	0,10%	0,05%	0,02%
Jo bongwe	1,20%	2,03%	0,46%	3,03%
Ga go a tlahosiwa	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Tshekatsheko	<p>Le fa mafaratlhatlha a a dirile gore thebolelo ya matlo e nne ya semmuso go ralala kgaolo e e anameng ya Kapa Bokone, mafaratlhatlha a ditirelo tsa motheo a bonala a dirilwe a semmuso kwa tlase thata mo bommasepaleng ba selegae ka palo e e kwa tlase ya 5% ya malapa mo Mmasepaleng wa Selegae wa Joe Morolong le ka fa tlase ga 25% mo Mmasepaleng wa Ga-Segonyana ba ba fitlhelelang matlwanaboithusetso a a folašiwang ka mokgwa mongwe le mongwe. Phesente e e bonalang ya batho mo kgaolong yotlhe ba sa ntse ba ikaegile ka tiriso ya ntlwanaboithusetso ya mosima e e nang kgotsa e e se nang tlabisamowa. Se se ka tswa se tlahalositse ke mokgwa wa go nna kwa magaeng mo bommasepaleng ba le babedi (2) ba selegae. Go sa ntse go na le tlhokego ya go tsepamisa mo malapeng a a sa ntseng a se na phitlhelelo ya mofuta ope wa matlwanaboithusetso go thibela dikotsi tsa pholo le go tswaledisa bolengshelo jo bo siameng jwa batho botlhe. Palo e e fetang 6% ya malapa mo bommasepaleng ba selegae a kailwe gore ga a na phitlhelelo ya matlwanaboithusetso gotlhelele.</p>			

Lenaneo 33: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Tlamelo ya Metsi

Phitlhelelo ya Metsi	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Metsi a a tlang ka peipe (thepe) mo teng ga bonno/ntlo	45,30%	19,75%	3,65%	11,86%
Metsi a a tlang ka peipe (thepe) mo teng ga jarata	34,31%	19,26%	4,71%	25,91%
Metsi a a tswang mo peipeng mo setsheng sa morafe	8,40%	27,43%	44,45%	27,46%
Sediba se se borilweng mo jarateng	1,26%	3,32%	6,64%	1,86%
Tanka ya metsi a pula mo jarateng	0,10%	0,15%	0,01%	0,34%
Thepe ya moagisanyi	0,98%	1,90%	2,14%	1,80%
Thepe ya baagi/ Thepe ya baagi/ tlhakanelo	6,78%	24,40%	33,03%	27,09%
Tanka e e tsenyang metsi/llori e kgolo e e rwalang metsi	0,85%	1,22%	0,37%	2,26%
Sediba se se borilweng kwa ntle ga jarata	0,75%	0,78%	1,47%	0,44%
Metsi a a elelang/molapo/noka	0,71%	0,93%	2,68%	0,00%
Sediba	0,05%	0,18%	0,48%	0,04%
Motswedi	0,00%	0,02%	0,00%	0,05%
Se sengwe	0,51%	0,66%	0,36%	0,90%

Phitlhelelo ya Metsi	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Tshekatsheko	<p>Malapa a mantsi mo bommasepaleng ba selegae ba ikaegile ka metsi a a tlang ka peipe mo ditsheng tsa baagi ka 44% le 27% mo Joe Morolong le Ga-Segonyana ka go latelana. Mo Mmasepaleng wa Selegae wa Ga-Segonyana go na gape le phesente e e bonalang (e e kwa godimo ga 37%) ya malapa a a kgonang go fitlhelela metsi ba dirisa dithepe mo manong a bone kgotsa dijarata. Mo Mmasepaleng wa Joe Morolong sediba se se borilweng sa tlhakanelo se bonala e le kemisetso e e latelang e e dirisiwang thata ya motswedi wa phitlhelelo ya metsi o o tlwaelegileng mo baaging ba bantsi ba magae. Go bothokwa go netefatsa gore go sa kgathalesege gore a ke ba toropo kgotsa ba magae, baagi ba nna ba na le phitlhelelo e e bonolo, e e phepa le e e ikanyegang ya metsi fa go akanyediwa motswedi o o ka dirisiwang thata wa metsi go ikaegile ka mofuta wa lefelo le baagi ba nnang mo go lone.</p>			

Lenaneo 34: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Go tloswa ga Matlakala

Go tloswa ga Matlakala	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
A tloswa ke bothati jwa selegae/ setlamo sa poraefete/baagi bonnye gangwe ka beke	64,89%	24,63%	3,02%	12,10%
A tloswa ke bothati jwa selegae/ setlamo sa poraefete/baagi mo sebakeng se se ka fa tlase ga ganwe ka beke	2,98%	0,57%	0,07%	0,23%
Thotobolo ya tlhakanelo ya matlakala	3,52%	4,44%	5,82%	4,54%
Setshodi sa tlhakanelo /lefelogare la kgobokanyo le go tsewa ga matlakala	0,95%	1,61%	1,57%	2,08%
Thotobolo ya sebele	21,45%	63,65%	84,36%	74,47%
A latlhelwa kgotsa a tlogelwa gongwe le gongwe (ga go na lefelo le matlakala a latlhelwang mo go lone)	4,36%	3,16%	3,57%	3,91%
Se Sengwe	1,85%	1,95%	1,60%	2,67%
Tshekatsheko	Mo Mmasepaleng wa Selegae wa Joe Morolong ke fela 3% ya malapa mo mmasepaleng ba ba emogelang ditirelo tsa go tloswa ga matlakala gangwe ka beke fa 12% e amogela ditirelo tsa tloso ya matlakala gangwe ka beke kwa Mmasepaleng wa Selegae wa Ga-Segonyana. Malapa ka bontsi (palo e e fetang 60% ya Mmasepala wa Kgaolo le go feta 70% ya Mmasepala wa Selegae) ba itatlhela matlakala a bone fa mo go fetang 3% mo dikgaolong tsothle tsa thutopatlisiso ba latlhela matlakala moo go kgonegang gore ba a latlhele teng. Go ka nna mosola go akanyetsa diporojeke tse di tla tseweledisang tiriso ya matlakala go bona poelo ya ikonomi moo mekgwa ya go latlha e sa fitlhelese seng bonolo, e e jaaka, go dira mafelo a tirisogape ya matlakala go laola matlakala.			

Lenaneo 35: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Motswedi wa Maatla a a Dirisetswang Go apaya

Maatla a Go apaya	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Matlakala a a tswang mo motsweditlakaseng	83,97%	76,24%	59,22%	85,20%
Motswedi o mongwe wa motlakase (sk. jenereitha; jj.)	0,36%	0,08%	0,06%	0,03%
Gase	6,71%	6,43%	2,60%	8,92%
Parafine	1,77%	1,39%	1,23%	1,21%
Dikgong	5,97%	15,42%	36,44%	4,40%

Maatla a Go apaya	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Magala / malatlha	0,04%	0,02%	0,05%	0,00%
Dibi	0,01%	0,05%	0,14%	0,00%
Maatla a letsatsi	0,34%	0,06%	0,00%	0,00%
A mangwe	0,48%	0,03%	0,07%	0,00%
Ga go na karabo	0,30%	0,21%	0,17%	0,11%
A a sa tthalosiwang	0,05%	0,06%	0,01%	0,13%
Se Sengwe	1,85%	1,95%	1,60%	2,67%
Tshekatsheko	Bontsi (84%) jwa malapa mo Kapa Bokone yotlhe ba na le phitlhelelo ya motlakase go direla mabaka a go apaya fa 59% le 85% ya malapa ka go latelana mo Joe Morolong le Ga-Segonyana a dirisetsa motlakase mabaka a a tshwanang. Dikgong le tsone ke motswedi o o tlwaelegileng thata wa maatla a go apaya mo kgaolong yotlhe. Go na le tlhokego ya go tla ka metswedi e e tlhotlhwatlase ya maatla go na le motlakase e e ka fitlhelelwang bonolo ke batho botlhe, e e jaaka maatla a motlakase segolo bogolo mo bommasepaleng ba selegae moo go se nang lelapa lepe e e dirisang letsatsi jaaka motswedi wa maatla.			

Lenaneo 36: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi - Maatla a Dirisetswang go Thutafatsa

Maatla a Go Thutafatsa	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Motlakase go tswa mo motsweditlakaseng	63,52%	49,12%	38,12%	50,68%
Motswedi o mongwe wa motlakase (sk. jenereitha; jji.)	0,34%	0,11%	0,20%	0,09%
Gase	1,92%	1,26%	0,27%	2,05%
Parafine	3,40%	1,45%	0,59%	2,68%
Dikgong	10,76%	23,53%	47,15%	12,82%
Magala/matlha	0,42%	0,21%	0,33%	0,18%
Dibi	0,02%	0,09%	0,26%	0,00%
Maatla a letsatsi	0,26%	0,06%	0,00%	0,00%
Se sengwe	1,37%	0,98%	0,47%	0,81%
Ga go na karabo	17,81%	22,94%	12,48%	30,31%
Ga go a tthalosiwa	0,18%	0,24%	0,13%	0,38%
Tshekatsheko	Malapa a a fetang halofo (64%) mo Kapa Bokone yotlhe a fitlhelela motlakase go direla mabaka a thutafatso fa 38% le 51% ya malapa mo Joe Morolong le Ga-Segonyana ba dirisetsa motlakase ka mabaka a a tshwanang ka go latelana. Dikgong ke motswedi o o latelang o o tlwaelegileng thata wa maatla a go thutafatsa mo kgaolong yotlhe ka bontsi jwa 47% ya malapa mo Mmasepaleng wa Selegae wa Joe Morolong a a di dirisang go ithuthafatsa. Go na le tlhokego ya go tshithinya metswedi e e tlhotlhwatlase ya maatla go na le motlakase, e e ka fitlhelelwang ke batho, e e jaaka maatla a letsatsi segolo bogolo mo bommasepaleng ba selegae moo go se nang malapa ape a a dirisang maatla a letsatsi jaaka motswedi wa maatla.			

Lenaneo 37: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi - Maatla a Go bonesa

Maatla a Go bonesa	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Motlakase go tswa mo motswedit-lakaseng	90,45%	89,82%	88,13%	90,60%
Motswedi o mongwe wa motlakase (sk. jenereithara; jj.)	0,46%	0,23%	0,10%	0,40%
Gase	0,47%	0,07%	0,03%	0,08%
Parafine	1,49%	1,20%	0,32%	2,21%
Dikerese	4,88%	7,81%	10,67%	5,92%
Maatla a Letsatsi	1,19%	0,44%	0,15%	0,46%
O mongwe	0,63%	0,10%	0,16%	0,10%
Ga go na ape	0,23%	0,14%	0,17%	0,01%
Ga go a tlhalosiwa	0,20%	0,20%	0,27%	0,22%
Tshekatsheko	Bontsi (90%) jwa malapa mo Kapa Bokone yotlhe ba na le phitlhelelo ya motlakase go direla mabaka a go bonesa fa 88% le 91% ya malapa ka go latelana mo Joe Morolong and Ga-Segonyana a dirisetsa motlakase lebaka le le tshwanang. Dikerese ke motswedi o o latelang o o tlwaelegileng thata wa maatla a go bonesa mo kgaolong yotlhe ka bontsi jo bo kana ka 11% ya malapa mo Mmasepaleng wa Selegae wa Joe Morolong a di dirisetsang mabaka a go bonesa. Go na le tlhokego ya tla ka ka metswedi e e tlhotlhwatlase mo motlakaseng le e e ka tsewedisiwang ya maatla, e e ka fitlhelelwang bonolo ke batho botlhe, e e jaaka maatla a letsatsi segolo bogolo mo bommasepaleng ba selegae koo go seng lelapa lepe le le dirisang letsatsi jaaka motswedi wa maatla.			

Lenaneo 38: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi - Thuto

Diporofaele tsa Thuto	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Ga ba tsena sekolo	14,71%	17,60%	22,05%	15,63%
Ba tsena Sekolo sa Poraemari fela	30,51%	32,81%	41,34%	30,25%
Ba dirile mephato mengwe ya Sekolo sa Sekontari	30,31%	27,56%	24,38%	29,67%
Kereiti 12/Mophato wa 10	17,77%	15,10%	8,08%	17,38%
Kwa godingwana	4,99%	4,81%	2,38%	4,58%
Se sengwe	0,33%	0,47%	0,17%	0,59%
Ga go na karabo	1,22%	1,54%	1,36%	1,80%
Ga go a tlhalosiwa	0,16%	0,12%	0,23%	0,10%
Tshekatsheko	Dipalopalo ka kakaretso mo dikgaolong tsothle tse di supilweng di kaya diporofaele tse di bokoa tsa thuto. Se se feleletsa se dirile tlhalelo ya badiri ba ba rutegileng, sengwe se e leng tlhobaboroko ya bothokwa mo kgaolong yotlhe. Dipalo tse dintsi tsa baagi mo maemong a ga di a tsena sekolo gotlhelele (18% mo maemong a kgaolo le 22% le 16% mo bommasepaleng ba selegae ba Joe Morolong le Ga-Segonyana ka go latelana) kgotsa thuto ya poraemari fela (33% mo maemong a kgaolo le 41% le 30% mo Bommasapaleng ba Selegae ba Joe Morolong le Ga-Segonyana ka go latelana). Palo e e ka fa tlase ga 20% e umakilwe fa e weditse Kereiti 12 mo porofenseng yotlhe fa 3% fela mo Joe Morolong le ka fa tlase ga 5% mo Ga-Segonyana ba na le thuto e kgolwane. Thuto le katiso mo maemong otlhe e sa ntse e le tlhoko ya bothokwa mo kgaolong yotlhe gonne se se na le ditlamorago tse dikgolo mo go nneng teng ga bokgoni jo bo tlhokegang mo mabakeng a go thapiwa jaaka modiri. Ditšhelete go tswa mo lephateng la baagi le la poraefete ka bobedi di ka thusa mo katolosong ya thuto le katiso go neela bokgoni jo bo tlhokegang mo ikonoming e e golang ya kgaolo ga mmogo le mo ditlamong tsa moepo.			

Mananeo 41 le 42 fa tlase a supa lemorago la ikonomi (go thapiwa ga badiri mo tirong, lotseno la motho ka nosi le go thapiwa mo lephateng le le rileng la tiro) la lefelo le moepo o fitlhelelwang mo go lone a ikaegile ka Sensase ya 2011 go tswa kwa Statistics South Africa.

Lenaneo 39: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi – Go thapiwa mo tirong

Seemo sa Semmuso sa tiro	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Ba a dira	25%	19%	9%	21%
Ga ba dire	9%	8%	5%	11%
Babatlatiro ba ba kgobegileng marapo	3%	5%	7%	4%
Ba bangwe ba ba se nang seabe sepe mo ikonoming	27%	29%	33%	27%
Ga go na karabo	36%	39%	46%	37%
Tshekatsheko ka Bokhutshwane	<p>Palo e e fetang 25% ya baagi ba ne ba se na seabe mo ikonoming ka nako ya Sensase ya Bosetšhaba ya 2011 mo Porofenseng yotlhe ya Kapa Bokone. Ke fela 9% ya baagi go ralala porofense ba go neng ba thalositse gore ba ne ba sa dire ka nako ya sensase mme mo go ba ba nang le seabe mo ikonoming ba ba umakilweng jaaka babatlatiro ba ba kgobegileng marapo, 3% e ne e le mo porofenseng, 5% e ne e le mo mmasepaleng wa kgaolo mme 7% le 4% mo Bommasepaleng boobabedi ba Selegae ba Joe Morolong le Ga-Segonyana ka go latelana. Dipalo tse di supa go tlhokafala ga ditiro mo lefelong. Le fa go ntse jalo, fa go akanyediwa tshekatsheko e, go nna le bokaontsi ga dipholo tsa Sensase go tshwanetse ga tsewa jaaka dipalo tse di bonalang mo kgaolong nngwe le nngwe tse di umakilweng jaaka "ba bangwe – ba ba se nang seabe sepe mo ikonoming" kgotsa "ga go na karabo". Dipholo tse di ne di ka sokamisa thata porofaele e e thagisitsweng ya dilekano tsa tiro mo kgaolong nngwe le nngwe mme ka jalo go tshwanetse ga tseelwa gore go na le kgonagalo ya gore dilekano tsa botlhokatiro di nne kwa godingwana thata go feta jaaka go begilwe.</p>			

Lenaneo 40: Porofaele ya Loago le Ikonomi ya Kgaolo e e mo tikologong e e gaufi - Lotseno la motho ka nosi

Lotseno la Kgwedi le Kgwedi la Motho ka nosi	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Ga go na lotseno	39%	41%	42%	44%
R1 - R 400	18%	24%	34%	23%
R 401 - R 800	3%	3%	3%	3%
R 801 - R 1 600	16%	11%	13%	10%
R 1 601 - R 3 200	5%	4%	2%	5%
R 3 201 - R 6 400	4%	3%	1%	4%
R 6 401 - R 12 800	4%	3%	1%	4%
R 12 801 - R 25 600	2%	2%	1%	2%
R 25 601 - R 51 200	1%	1%	0%	1%
R 51 201 - R 102 400	0%	0%	0%	0%
R 102 401 - R 204 800	0%	0%	0%	0%
R 204 801 kgotsa go feta	0%	0%	0%	0%
Ga le a thalosiwa	6%	6%	3%	4%
Ga go na karabo	2%	1%	1%	1%
Tshekatsheko ka Bokhutshwane	<p>Palogare ya 28% ya baagi ba ne ba se na seabe mo ikonoming. Ditshwaelo tse di fa go-dimo di maleba mo dilekanong tsa botlhokatiro jwa dikgaolo tse di thalositsweng mme di tshegediwa go ya pele fa go akanyediwa dipholo tsa Sensase ya 2011 ka ga dilekano tsa lotseno la motho ka nosi. Mo maemong a porofense, dipholo di bontsha gore 76% ya bao ba sekasekilweng mo patlisisong ba amogela ka fa tlase ga R1 600 ka kgwedi, 79% mo maemong a mmasepala wa kgaolo le 92% le 80% mo maemong a mmasepala wa kgaolo ka go latelana. Dipalopalo tse di a tshosa segolo bogolo fa go elwa tlhoko gore palogare ya 40% ya batho ka nosi ba umakilwe gore ga ba amogele lotseno lope gotlhelele mo Sensaseng ya Bosetšhaba ya 2011. Dilekano tse tsa botlhokatiro le lotseno le le kwa tlase di supa baagi ba ba humanegileng mo go feteletseng le ba ba sa itsholelang gaufi le moepo.</p>			

3.4 Ditirwana tsa Botlhokwa tsa Ikonomi

Lenaneo 41: Go direla lephata le le rileng la tiro mo Kgaolong e e mo tikologong e e gaufi ka 2011

Setlhopha	Porofense ya Kapa Bokone	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Mo lephateng la semmuso	18%	15%	6%	16%
Mo lephateng le le sa tlhomamang	4%	2%	2%	2%
Ntlo ya poraefete	3%	2%	1%	3%
Ga ba itse	1%	0%	0%	1%
Ga go a tlhalosiwa	0%	0%	0%	0%
Ga go na karabo	75%	80%	91%	78%
Tshekatsheko ka bokhutshwane	Jaaka go kailwe mo nakong e e fetileng ka bontsi jwa batho ba ba sa thapiwang previously noted with most people neither those employed by the formal or informal sectors ka nako ya Sensase ya 2011, ga go makatse gore Lenaneo 41 le bontsha dipholo tse di kwa tlase tse di begilweng tsa go direla lephata le le rileng la tiro. Le fa go ntse jalo, lephata la semmuso e ne e le mothapi wa bobedi ka bogolo ka palogare ya 18% ya baagi ba ba thapilweng koo. Go a tshwenya gore phesente e e kwa tlase thata ya batho go ralala dikgaolo ba tlhalositswe fa ba thapilwe mo lephateng le le sa tlhomamang gonne se ke motswedi-mogolo ka kakaretso wa go dira lotseno mo baaging ba ba tlhabologang ba ba lebanweng ke maemo a a kwa godimo a botlhokatiro le a lotseno le le kwa tlase. Se se bonwe gape sešweng jaaka motswedi wa ditšhono tse dintšhwa tsa di-SME le kgolo ya ikonomi ke puso le lephata la poraefete ka go tshwana, ka maikaelelo a go tokafatsa maemo a ikonomi. Ka jalo go tshwanetse ga akanyediwa maemo a fa go beeleliwa mo mananeong a tlhabololo a SMME ka thuso le tshegetso ya lenaneo la LED la moepo.			

3.5 Go Rulaganyetsa Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae

3.5.1 Go rulaganyetsa Tlhabololo e e Kopaneng: Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe

Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe (JTGD) o fitlhelwa mo Porofenseng ya Kapa Bokone mme o dikaganyeditswe ke (1) Bommasepala ba Kgaolo ba Siyanda le Francis Baard go ya kwa borwa le bophirima; (2) Porofense ya Bokone Bophirima (Mmasepala wa Kgaolo wa Dr. Ruth Segomotsi Mompati) go ya kwa botlhaba le bokonebotlhaba; le (3) Botswana go ya kwa bokonebophirima. Mo go tsa tsamaiso, JTGD e na le Bommasepala ba le bararo ba Selegae: (1) Mmasepala wa Selegae wa Gamagara; (2) Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana; le (3) Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong, o o tsenyeletsang kgaolo e e rileng ya lefatshe le le khurumeditsweng ke Lefelotaolo la Kgaolo la mo malobeng le Mmasepala wa Selegae wa mo malobeng wa Moshaweng. (Motswedi: JT Gaetsewe 2011-12 SDF Review) JT Gaetsewe ke kgaolo ya bobedi ka bonnye mo Kapa Bokone, e e tshotseng 6% fela ya Porofense (27 293 km²). Karolo e kgolokgolo mo JT Gaetsewe ke Lefelotaolo la Kgaolo (DMA) la mo malobeng, ka karolo e e fetang 10 000 km². Joe Morolong e khurumetsa lefelo le le latelang ka go bogolo la 9 477 km² (KDM, IDP 2006). Kgaolo ya JT Gaetsewe e na le ditoropo tse 186 le mafelobonno a bontsi (80%) e leng metse e e mo Mmasepaleng wa Joe Morolong.¹

Go ya ka IDP ya JTDM lesuma le aname thata mo Kgaolong yotlhe, mme le baka bothata segolo bogolo mo mafelong a magae, a a jaaka Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong. 89.8% ya batho ba JTGD e tshela mo tlase ga kemolehuma e bile e wela mo setlhopheng sa lotseno sa R0 - R12 800.00. Palo e e tlhatloga ka bonako mo lebakeng la Joe Morolong go nna 95.3%, ka 92.28% ya Ga-Segonyana le 72.42% ya Gamagara.

¹ Leano le le sekasekilweng sešwa le le Kopaneng la Tokafatso (IDP) 2015-2016

Lenaneo 42: Dintlhapele tsa IDP le Maikemisetso a JTGDM

Setlapele	Ntlha ya botlhokwa ya tiro	Maikemisetso a Togamaano a IDP
Metsi le Kgelelo ya leswe	Ditirelo tsa Motheo le Tlhabololo ya Mafaratlhatlha	Go rebola ditirelo tsa metsi a mantsi le kgelelo ya leswe.
Ditsela le Dipalangwa	Ditirelo tsa Motheo le Tlhabololo ya Mafaratlhatlha	Go rebola ditirelo tsa ditsela le dipalangwa.
Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae (LED)	Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae (LED)	Go tswaledisa tlhabololo ya ikonomi ya selegae; Go tlhofofatsa botsayakarolo jwa selekano se se kwa godimo jwa Balekane mo Diitshimolelong tsa Kgolo ya Ikonomi tsa Kgaolo; Go tswaledisa ditšhono tsa go thapiwa mo Kgaolong; Go tlhofofatsa bokgoni jo bo oketsegileng jwa LED mo Kgaolong; Go oketsa tokafatso ya bojanala le go tswaledisa Kgaolo jaaka Lefelo le go ka iwang kwa go lone le batho ba le ratang la Bojanala; le Go tlhofofatsa go nna teng ga lefatshe la Tlhabololo ya Ikonomi.
Mafelobonno a a Kopaneng a Batho	Ditirelo tsa Motheo le Tokafatso ya Mafaratlhatlha	Go tlamela To provide adequate housing to the baagi ba Kgaolo; le Go develop community Facilities.
Mmasepala o o lebeleletseng Tokafatso Tswaledisiwang	Taolo e e Siameng & Botsayakarolo jwa Baagi	Go sekaseka le go dira pegelo ya tswelero ya Tsenyotirisong ya IDP ka papiso le maikemisetso a a rulaganyeditsweng kwa pele; Go tokafatsa botsayakarolo jwa baagi; Go netefatsa kobamelomolao ya semuso; le Go tswaledisa dikgatlhego le ditshwanelo tsa ditlhopha tse di totilweng - basadi, bana, basha, digole le bagodi.
Ga go na karabo	Phetogo le Tokafatso ya Setheo	Go neela ditšhono tse di lekaneng tsa tokafatso go badiri le balekgotla; le Go neela ditšhono tse di lekaneng tsa tiro go botlhe.
Taolo le tshomarelo ya tikologo le taolo ya maemo a bosa	Ditirelo tsa Motheo le Tokafatso ya Mafaratlhatlha	Go ela tlhoko ditsamaiso tsa taolo ya matlakala le leswe, matlakala, matlakala a tlhokomelo ya pholo, matlakala a a kotsi le mantle.
Tswalediso ya pholo mo Kgaolong	Ditirelo tsa Motheo le Tokafatso ya Mafaratlhatlha	Go tswaledisa boitekanelo jwa badiri; Go rebola ditirelo tsa pholo tsa mmasepala go baagi ba Kgaolo; Go baya leitlho mo boleng jwa metsi mo Kgaolong; Go tlamela ditirelo tsa boleng jwa dijo/taolo ya pabalesego; Go baya leitlho mo ditsamaisong tsa taolo ya matlakala, matlakala, matlakala a tlhokomelo ya pholo, matlakala a a kotsi le mantle; le Go laola kgotlelego ya tikologo.
Taolo ya matlhotlhapelo	Ditirelo tsa Motheo le Tokafatso ya Mafaratlhatlha	Go tlamela ditirelo tsa taolo ya matlhotlhapelo.

3.5.2

Go rulaganyetsa Tlhabololo e e Kopanyeng: Tshkatsheko ya IDP ya Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong

Joe Morolong e mo Porofenseng ya Kapa Bokone e e mo Mmasepaleng wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe, mo karolong e e mo bokonebotlhaba le e e mo Bophirima ya Kgaolo. Mmasepala o fitlhelesega ka tiriso ya Mafaratlhatlha a Bosetšhaba ka N14 e e golaganyang Diporofense tsa Bokone Bophirima le Kapa Bokone. Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong o khurumetsa lefelo la 20, 172km² mme o khurumetsa le lefelo le le lengwe le le fa gare ga setoropo le magae, metse le dipolasakgwebo. Mmasepala o o farologangwa ka mafelo a magae a a kopantsweng thata ka ditsela tsa mmu le tse di sa tshelwang sekontere. Temothuo, ditirelo tsa meepo le tsa baagi ke maphata a motheo a ikonomi. Go latela dintlhatsepamiso tsa setlapele tsa mo Mmasepaleng wa Selegae wa Joe Morolong.

Lenaneo 43: Dintlhapele tsa IDP le Maikemisetso a MLM

Ntlhakgolo ya Tiriso (KPA)	Maikemisetso a Togamaano a IDP
Thebolelo ya Ditirelo tsa Motheo	<ul style="list-style-type: none"> Go tokafatsa mafaratlhatlha a metsi; Go tokafatsa Kgelelo ya Leswe; Motlakase; Mafaratlhatlha a a Tokafatseng a Ditsela; le Ditirelo tsa Tokafatso ya baagi tse di jaaka Pholo le Thuto.
Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae (LED)	<ul style="list-style-type: none"> Go fokotsa lehuma; Go tlhola ditiro; le Tsweletso ya ikonomi.
Phetolo ya Mmasepala le Tokafatso ya Setlamo	<ul style="list-style-type: none"> Badiri ba ba nang le bokgoni le ba ba katisitsweng sentle.
Ditšhelete tsa Mmasepala le Bokgoni jwa go itshegetsatsa jwa Ditšhelete	<ul style="list-style-type: none"> Bokgoni jwa go itshegetsatsa jwa Ditšhelete.
Taolo e e siameng le Botsayakarolo jwa baagi	<ul style="list-style-type: none"> Go tokafatsa botsayakarolo jwa baagi ka tiriso ya dikopano tsa botlhe; le Go nna le seabe ga Balekgotla ba Diwate.

3.6

Tirisanommogo le Bannaleseabe le Leano² la Taolo

Maikaelelo le maikemisetso a togamaano e ya tokafatso ya baagi ke go neela kaelo go badiredi ba dikamano tsa badiri le baitseanape ba tlhabololo le tokafatso ya baagi mo pakeng ya go simologa ka 2014 go fitlha ka 2019, e e tshwanetseng go sekasekwa sešwa ka 2019 mo Pakeng e e setseng ya SLP.

Maikemisetso a tirisanommogo e le baagi, peeletso le tokafatso ke:

- Go tsegetsatsa le go tswelletsatsa maikaelelo a a kailweng a kgwebo ga mmogo le go netefatsa gore go nna le dikamano tsa togamaano tsa baagi tse di tla netefatsang gore go nna le tlhabololo le tokafalo e e ka tswelalediswang ya baagi
- Go thusa ka tsenyotirisong ya mananeo a peeletso a baagi fa go netefadiwa kobamelo ya Melawana ya Baagi le e e Kgatlhanoing le Bonweenwee le Tšhata ya Setlamo
- Go neela tshobokannyo ya maemo a a maleba a setlamo le a baagi
- Go tlhalosa mkgwa o o dirisiwang wa tirisanommogo le baagi, peeletso le tokafatso ya baagi
- Go supa mathata a baagi le a tlhabololo le tokafalo
- Go supa melaetsa ya bothokwa e e ka dirisiwang mo ditlhaeletsanong le bannaleseabe ba ba amegang le ba e leng kemedi
- Go boloka kitso ya gore tirisanommogo le baagi, peeletso le tlhabololo di tla laolwa jang
- Go boloka kitso ya gore dikotsi le mathata a di tla fokodiwa le go begiwa jang
- Go supa dikgolagano tsa ditiro tse dingwe tsa kgwebo le tsa tiriso
- Go boloka kitso ya dipholisi le mekgwatsamaiso e e tlileng go salwa morago mo tiragatsong ya tirisanommogo le baagi, peeletso le leano la tlhabololo le tokafatso

Tiragatso fa e bapisiwa le maikemisetso a leano le le tshithshingwang le togamaano e tla lekanyediwa ka go bapisiwa le tse di latelang:

- Go bona tshegetso ya go sa le gale ya baagi le bannaleseabe go nolofatsa phitlhelelo ya maikemisetso a togamaano
- Go fitlhelela ditlhokego dipe tsa semolao
- Go tsibogela dingongorego tsa baagi ka nako, ka nepagalo le ka tsela e e nonofileng
- Go netefatsa gore go supiwa bannaleseabe botlhe, go lemogiwa ditlhoko tsa bone le dikgatlhego tsa bone, le gore ba nna le seabe ka mkgwa o o matlhagatlhaga, wa boammaruri, ka nako le ka tsela e e tlhomameng
- Go tlhaloganya mathata le matshwenyego le ditharabololo tsa ditsholofelo tsa baagi ka mkgwa o o utlwalang
- Go efoga le kgotsa go fokotsa ditlamorago tse di sa siamang tse e ka nnang tsa ikonomi, loago kgotsa tikologo tsa setlamo sa moepo mo baaging le go dira temoso ya mekgwa ya go nna jalo ya phokotso go fokotsa ditlamorago tse
- Taolo ya dikotsi le mathata a baagi gore di se ke tsa oketsega
- Go tsegetsatsa serodumo sa Setlamo le dithoto tsa sone tsa selegae (di-CSG)
- Go rotloetsa mo setlhopheng sa porojeke mkgwa o o amogelwang melawanatheo ya tirisanommogo le baagi

3.6.1 Sesupo sa Tlhaeletsano fa gare ga Setlamo sa Moepo le Bannaleseabe ba ba farologaneng

South 32 e tswelsetse go rerisana le go dirisana le DMR, Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong le Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe ga mmogo le mekgatlho e e itsegeng ya badiri mo tllhamong ya tokomane e ya SLP.

Lenaneo 44 Sesupo sa Tirisanommogo le Bannaleseabe

Sesupo sa Tirisano le Bannaleseabe				
Maikemisetso a Kopano	Mmasepala wa Kgaolo/Selegae	Letlha la tsenelo	Leina le Maemotiro a Moemedi go tswa South 32	Leba Direjisetara tsa Tsenelo
Tshegetso ya HMM mo tsenyotirisonong ya SLP le diporojeke tse dingwe; tshegetso ya HMM mo mathateng a baagi: porojeke go tswa kwa Mmasepala gore e akanyediwe mo teng ga SLP3	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	18 Motsheganong 2017	Jabu Marema: Moeteledipele wa Dikamano tsa Bannaleseabe Boitumelo Seboko: Moitseanape wa Tlhabololo le Tokafatso ya Baagi	
Tshegetso ya HMM mo tsenyotirisonong ya SLP le diporojeke tse dingwe; tshegetso ya HMM mo mathateng a baagi	Mmasepala wa Kgaolo wa John Taolo Gaetsewe	19 Motsheganong 2017	Jabu Marema: Moeteledipele wa Dikamano tsa Bannaleseabe Boitumelo Seboko: Moitseanape wa Tokafatso ya Baagi	
Tshegetso ya HMM mo tsenyotirisonong ya SLP le diporojeke tse dingwe; tshegetso ya HMM mo mathateng a baagi	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana	21 Seetebosigo 2017	Jabu Marema: Moeteledipele wa Dikamano tsa Bannaleseabe	
Tshegetso ya HMM mo Diporojekeng tse di tshwanetseng go akarediwa mo SLP3 go tswa mo mo IDP ya Mmasepala	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	22 Tlhakole 2018	Jabu Marema: Moeteledipele wa Dikamano tsa Bannaleseabe Boitumelo Seboko: Moitseanape wa Tokafatso ya Baagi	
Tshegetso ya HMM mo Diporojekeng tse di tshwanetseng go akarediwa mo SLP3 go tswa mo IDP ya Mmasepala	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong	23 Moranang 2018	Jabu Marema: Moeteledipele wa Dikamano tsa Bannaleseabe Boitumelo Seboko: Moitseanape wa Tokafatso ya Baagi	

3.7 Ditlamorago tsa Loago le Ikonomi tsa Moepo mo Baaging ba Selegae

Ka Tlhakole 2015, South 32 (e e neng e itsege jaaka BHP Billiton mo malobeng) e dirile tlhotlhomiso mo boemong jwa ditlamo tsa yone tsa moepo e e tsepamisang mo mekgwatlwaelong ya sešweng ya dikamano tsa baagi, peeletso le tllhabologo. Lebakalegolo la tlhotlhomiso e ne e le go bona tshobokanyo ya lefatshe lotlhe le ya selegae ya dikamano tsa baagi, peeletso le tllhabololo; segolo bogolo, tllhabololo ya loago le ikonomi le ya baagi ka kakaretso. Setlamo se lemogile gore tumelano le tshegetso ya baagi, tshegetso le taolo e e matlhagatlhaga ga mmogo le dikamano tse di maatla di botlhokwa mo katlegong ya ditlamo tsa sone tsa moepo. E lemogile gape gore dikamano tse di ka tseweledisiwang le tsa pakatelele le bannaleseabe di botlhokwa gonne di tla nna le ditlamorago tsa ka tlhamalalo mo kgwebong ya ga jaana le ya mo isagong. Jaanong maikemisetso a togamaano a South 32 le ditlamo tse dintsi tsa moepo ke go beeletsa mo bathong ba tsone ga mmogo le mo baaging ba ba mafelong a a gaufi le moepo.

Thuto e supilwe jaaka ntlhatsepamiso ya setlapele e e kwa godimo ya peeletso ya loago fa tokafatso ya katso le bokgoni e lemogilwe jaaka sengwe sa bothokwa mo katlegong ya ditlamo tsa moepo. Go botlhokwa thata go nna le setlhopho sa batho ba ba rutegileng mo mafelong a a mo tikologong e e gaufi le setlamo go tsena le go nna karolo ya badiri fa go tllhokega jalo. Tllhokego ya ditirisanommogo e supilwe fa gare ga lephata la poraefete, ditlamo tsa puso, di-NGO le baagi gonne e ka dira mosola mo go tseyeng kitso le metswedithuso fa e kgontsha balekane go tsaya maatla mo go ba bangwe go direla tshiamo e kgolwane ya tllhabololo ya loago le ikonomi. Tllhotlhomiso e bontshitse gore botsayakarolo mo ditharabololong tsa baagi bo tshwanetse go dirwa sentle mo maikaelelong le melawanatheo ya setlamo gore badiri le bone ba mo maemong otlhe ba tllhotlhedidwe go nna le seabe. Tsepamiso ya botlhokwa ya isago gone jaanong ke tllhokego ya go tswelela go beeletsa mo dikamanong tsa baagi le mananeo a a tla netefatsang gore go nna le mosola o mogolo mo setšhabeng.

Ka Tlhatlhubo ya Ditlamorago, Ditšhono le Botsamaisi le Taolo e e diretsweng setlamo, go tshotswe tshwetso ya gore setlamo se oketse bolengtshelo jwa baagi ba mo tikologong e e gaufi ka tiriso ya diitshimolelo tsa sone tsa tokafatso ya loago/baagi le ya kgwebo. Go dirilwe dikatlanegiso segolo bogolo malebana le thuto le tokafatso ya kgwebo.

- 1) Thuto - Potefolio ya thuto e tshwanetse go tlhamiwa sešwa, mme mananeo a ga jaana a tshwanetse go tlogelwa ka boikarabelo. Go na le tšhono e kgolo ya go kopanya potefolio ya thuto go rarabolola tlhoko e e rileng ya baagi, sekai, tokafatso ya bokgoni ya basha ba ba sa direng e e feleletsang e dirile go tsholwa ga ditiro, tlhabololo ya ikonomi ya selegae le kwa bofelong boikemedi jwa batho ka nosi jwa ikonomi.
- 2) Tokafatso ya Kgwebo – tswelediso ya thuto le tokafatso ya bokgoni e neela tšhono e e eletsegang ya go tsepamisa sešwa kgotsa go atolosa potefolio ya ga jaana ya tokafatso ya dikgwebo ga mmogo le go dirisa ka botlalo metsweditlamo e e setseng e beeleditswe.

Go fitlhelela ga jaana, setlamo se kgonne go oketsa bolengtshelo jwa baagi ba selegae sentle thata mme se tla tswelela go dira jalo go rotloetsa dikamano le botsalano.

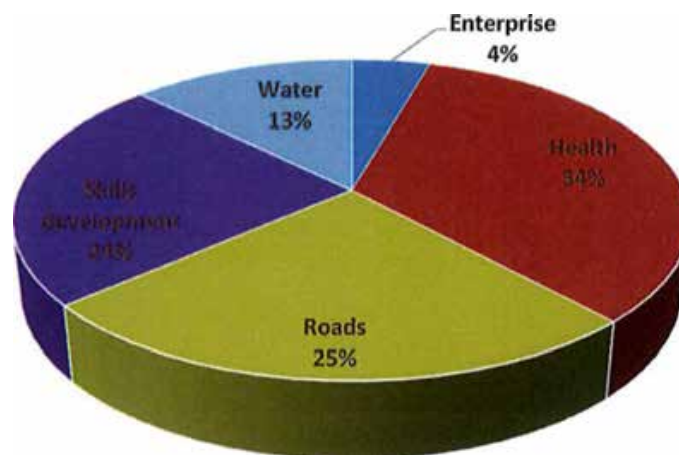
Jaaka mokgwatiriso wa go obamela mokgwatiriso o o gaisang, mekgwa ya tokafatso ya loago le ikonomi mo Aforika Borwa le karolo e e mo borwa jwa Aforika; South 32 e lomaganngwa le diitshimolelo tsa yone tsa tlhabololo le tokafatso le melawanatso ya Ditirisano tse Dintšhwa tsa Tokafatso le Tlhabololo ya Aforika e leng New Partnerships for Africa's Development (NEPAD) ga mmogo le ICMM, Maikaelelo a a Tsweledisiwang a Tokafatso, Maano a Bosetšhaba le a Selegae a Tlhabololo le Tokafatso.

3.8 Diporojeke tsa Tlhabololo ya Mafaratlhatlha, Go nyeletsa lehuma le Go dira boswa

Ka ga Tlhatlhubo ya Ditlamorago, Tšhono le Taolo e e dirilweng jaaka go tlhalositswe ka botlalo mo karolo 3.7 fa godimo, le go tsa-maisana le taolelo ya MPRDA ya go supa diporojeke tse di tshwanetseng tsa tlhabololo ya ikonomi ya selegae (go tsholwa ga ditiro le/kgotsa tlhabololo ya mafaratlhatlha) mo baaging ba motse o moepo o fitlhelwang mo go one ga mmogo le mafelo a magolo a palo e e kwa godimo ya badiramoepong e tswang kwa go one, moepo o tshegetsa diporojeke tsa LED tse di tsweng mo lenaneng le le mo Lenaneo 47 fa tlase. Jaaka e le sesupo go tswa mo lenaneong le le fa tlase, HMM e tla dira peeletso e e bonalang ya diranta tse di dimilione tse 85 mo pakeng ya dingwaga tse tlhano (5) mo mafelong a selegae a palo e e kwa godimo ya badiramoepong e tswang mo go one.

Maitlamo go tswa mo moepong a tla nna le ditlamorago tse di tlhamaletseng mo baaging ba selegae le go nyeletsa lehuma ka go samagana le tlhokomelo ya motheo ya pholo ga mmogo le go tokafatsa phitlhelelo ya metsi, thuto le go tsholwa ga ditiro.

Setshwantsho 2: Kabo ya Diphesente e e Kayang Dintlhatsepamiso tsa Tekanyetsokabo ya Tokafatso ya Baagi:

3.8.1. Tokafatso ya Mafaratlhatlha le Mananeo³ a Go nyeletsa Lehuma

Lenaneo 45: Tshobokanyo ya Leano la Porojeke ya Dingwaga tse Tlhanu Five (5) ya Diporojeke tsa Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae tsa Moepo wa Mankanese wa Hotazel⁴

Diporojeke	Ntlhatsepamiso	FY 18	FY 19	FY 20	FY 21	FY 22	Palogotlhe	Lefelo
Tleliniki ya Selegae ya Baagi (Motse o tla itsisiwe)	Mafaratlhatlha	0	0,0	0,5	6,6	9,0	16,1	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong
Yuniti ya Bana ya Bookelo jwa Tshwaraganang	Mafaratlhatlha	0	0	5	0	0	5,0	Batharos
Borogo jwa Kholobete jwa Baagi ba Gadiboe	Mafaratlhatlha	0;0	0,0	0,3	0,3	1,5	2,1	Gadiboe
Borogo jwa Baagi ba Ditlharapeng	Mafaratlhatlha*	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	10,0	Ditlharapeng
Me e e rweleng maikarabelo (Lenaneo la Thuto ya HIV)	Thuto	0,0	1,0	0,8	0,8	0,6	3,2	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong le Ga-Segonyana
Porojeke ya Tirisogape / Ntshwafatso ya Maatla ya JTG	Go tlholwa ga ditiro	0,0	0,5	2,5	0,5	0,0	3,5	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong
Tokafatso ya Tsela ya Baagi ba Bothithong	Mafaratlhatlha	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	20,0	Bothithong
Basari /Disekolašipi	Thuto	0,0	0,45	1,3	1,5	1,1	4,4	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong le Ga-Segonyana
Lenaneo la Tokafatso ya Barutwana ba Mmetshe le Saense	Thuto	3,5	3,2	2,0	0,0	0,0	8,7	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong le Ga-Segonyana
Tokafatso ya Kitso ya Mmetshe mo Dikolong tsa Poraemari	Thuto	0,0	0,45	0,9	0,3	0,0	1,6	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong le Ga-Segonyana
Porojeke ya Tokafatso ya Bokgoni jwa Bašwa ba le 20 ba Selegae	Thuto	0,0	0,2	1,5	1,8	0,4	3,9	Mmasepala wa Selegae wa Joe Morolong le Ga-Segonyana
Sekolo sa Poraemari sa Rearata (Kgato 2)	Mafaratlhatlha	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	Mmasepala wa Selegae wa Ga-Segonyana
Tekanyetsokabo yotlhe ka dimilione tsa ZAR		24,5	20,8	14,8	11,8	12,6	85,6	

⁴ Ditshupo tsa tiragatso ya bothokwa le ditogamaano tsa go tswa tsa porojeke nngwe le nngwe ya tse di fa godimo di tla dirwa mo gare ga ngwaga o o latelang wa ditšhelete mme di tla akarediwa mo Leanong la Tsenyotirisong.

3.9 Thebolelo ya matlo le Maemotshelo

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o na le tsepamiso mo go thapeng badiri ba bantšhwa ba selegae go tswa mo mafelong a palo e e kwa godimo ya badiramoepong e tswang kwa go one. Badiri ba HMM ba tshwanetse go nna le tšhono ya go dula le bamalapa a bone mo tikologong e e ka tseweledisiwang ya loago mme ba kgone go tsaya karolo mo kgobokanyong ya lehumo ka go nna beng ba thoto. Ka jalo moepo o tla dira maiteko a go tokafatsa boleng jwa bodulo jwa badiri ba one ka:

1. Tlamelo ya dikabelo tsa matlole tsa go nna le bonno;
2. Tsewelediso ya botlhokwa le ditshiamelo tsa go nna mong wa ntlo le go ruta badiri ka tiriso ya mananeo malebana le ditekanetsokabo tsa go tshela, maitlhophelo a go reka ntlo, go fithelela madikadimo a puso a go reka ntlo le diketleetso tsa puso tsa theko ya ntlo; le

Lenaneo 46: Tiro ya Thebolelo ya Matlo le Mokgwatshele

Tsholofetso:	HMM e solofetsa go rotloetsa badiri go nna beng ba matlo mme e tla nolofatsa go nna beng ba matlo mo mafelong a a gaufi. Go tlaleletsa se, moepo o tla neela badiri ba ba mo ditlhopheng tse di kwa tlase tsa tiro kabelo ya matlole e e tsamaisanang le mmara ya go nna kwa ntle jaaka go dumelanwe mo Dipuisanong tsa Dituelo tsa badiri. Ditogamaano go ya pele ka ga gore go ka tseweledisiwa jang go nna mong wa ntlo mo moepong di tla dirwa le go buisanelwa le badiri.	
Dikaedi:	HMM e tla neela thuso e e latelang go badiri go nolofatsa gore e nna beng ba matlo a a gaufi le moepo:	
Motho yo o rweleng maikarabelo	65,74% Tiro ya Togamaano	Paka
Motsamaisi wa HR	O akaretsa leano le le matshwanedi la thebolelo e e ka tseweledisiwang ya matlo le temoso ya maemotshelo a badiri, ka dipakathuto tse di tseweletseng tsa Temoso ya Ditšhelete, go gatelela: <ol style="list-style-type: none"> 1. Go tsepamisa mo tlhaeletsanong e e yang kwa badiring ka ga ditshiamelo tsa go nna le ntlo e e leng ya bone le go dula le bamalapa a bone; 2. Go dira temoso ka ga masula a go nna kwa ditakaneng kgotsa mafelo a baipei. 3. Go ruta badiri ka ga gore ba ka bona jang ntlo mo lefelobonong le le ka tseweledisiwang; gore ba ka reka jang ntlo le go bona kadimo ya ditšhelete kwa dibankeng; go tlhaloganya dielo tsa morokotso; 4. Go tlhaloganya dielo, makgetho le motlakase; le 5. Go ruta badiri gore ba rulaganye jang le go dirisa jang dituelo tsa bone k.g.r. kabelo ya letlole la thebolelo ya ntlo 	Ngwaga le ngwaga

3.8 Leano la Tlhokomelo ya Pholo le Kotlo

Ka ntlha ya gore badiri botlhe ba Moepo wa Mankanese wa Hotazel ba dula kwa ntle ga dihosetele mo mannong a ba a rentileng kgotsa a ba leng beng ba one, moepo ka jalo ga o kgone go tshotlheletsa ka tlhamalalo lenanenjo la badiri ba one. Le fa go ntse jalo, ka mananeo a a sa tlhamaladiwang kwa go bone a kotlo, o ka tlhotlheletsa mananenjo a badiri le bamalapa a bone.

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla nna le seabe, ka tiriso ya Leano la Loago le Badiri, mo maemong a a siameng a pholo a badiri ka go tsepamisa mo go tse di latelang:

- Go tsewelela go dirisa ditiriso tsa modiredi wa pholo le moitseanape wa tsa kotlo le dijo go anamisetsa tshedimosetso go badiri le balelela ka ga mananenjo a a maleba, mekgwa ya go baakanyetsa dijo gore di jewe le mekgwatlwaelo ya go ja go fithelela maikemisetsa;
- Go thusa badiri ba ba tshwaeditsweng ke HIV ga mmogo le balwetse ba AIDS go dira le go sala morago mananenjo a tshegetso ka Lenaneo la Lifeworks la HIV/Aids le le teng go ka dirisiwa ke badiri botlhe; le
- Go baya leitlho dipholo le go dira diphetogo/dintšhwafatso moo go tlhokegang teng

Lenaneo 47: Tiro ya Leano la Tlhokomelo ya Pholo le Kotlo

Tsholofetso:	Malebana le kotlo, moepo ga o tlamele badiri ba one ka dijo gonne ga ba dule mo dihos-eteleng mme ba dula kwa lefelong a bone a bonno; le fa go ntse jalo moepo o batla go tsenya tirisong mananeo a temoso gore o kgone go itsise badiri gore ba ka iponela jang mosola mo kotlong e e siameng.	
Tshobokanyo:	Leano le le latelang malebana le go tokafatsa maemo a kotlo a badiri ba one workforce le tla tsenngwa tirisong kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel ka nako ya pakatiriso e e setseng ya moepo: 1. Go tswelala go supa badiri ba ba nang le tlhoko e e rileng ya pholo; le 2. Go tlhokomela badiri ba beke le beke, ka peelano e e rulagantsweng le go neela kaelo mo dikarolwaneng tse di latelang: a) Lenanenjo le le ka thusang ka go fokotsa go runya ga kgatelelo e e kwa godimo ya madi le bolwetse jwa sukiri mo badiring; le b) Lenanenjo le le ka thusang badiri ba ba tshwaeditsweng ka HIV/AIDS le bamalapa a bone go nna ba itekanetse ka moo go kgonegang ka teng.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Moeteledipele wa HSE wa Setlamo	Go tsenya tirisong lenaneo le le feletseng la boitekanelo le le akaretsang temoso ya pholo, thuto le go baya leitho kobamelo ya go nwa melemo ya malwetse a nako e telele	dikgwedi tse 6
Moeteledipele wa HSE wa Setlamo	Go thusa badiri ba ba tshwaeditsweng ke HIV ga mmogo le balwetse ba AIDS go dira le go sala morago mananenjo a tshetso ka lenaneo la HIV/AIDS le le leng teng mo sekemeng sa thuso ya kalafi sa badiri	dikgwedi tse 6
Tokafalo ya Pholo ya Motheo	Go simolola tirisano mmogo le kgokagano le with lephata la botlhe mo mabakeng a ditlamo di sa neeleng dingwe tsa ditirelo tse	dikgwedi tse 12

3.9

Leano la Theko ya Dithoto le Ditirelo

Theko ya dithoto le ditirelo go tswa mo batlameding ba bantsho le ditlamo tse beng ba tsone e leng bantsho ke theko ya dikuno go tswa mo ditlamong tse di neng di kgethololwa mo nakong e e fetileng tsa Aforika Borwa (go na le batho ka nosi). Theko ya dithoto le ditirelo go tswa mo batlameding ba bantsho le ditlamo tse beng ba tsone e leng bantsho e ikaelela go tlhotlheletsa phetogo mo ikonoming yotlhe ka go rotloetsa theko ya dikuno go tswa mo batlameding ba ba fetogileng. Tokafatso ya Kgwebo le Batlamedi ke tokafatso ya dikgwebo tse di nnye go ya go tsa magareng tse beng ba tsone e leng bantsho go tokafatsa boleng jwa tiragatso ya bone gore ditlamo tse dikgolo di tle di batle go dirisa ditirelo tsa tsone, mme segolo bogolo, go netefatsa gore tota ditlamo di dira theko ya dithoto le ditirelo go tswa mo batlameding ba bantsho le ditlamo tse beng ba tsone e leng bantsho go tswa mo dikgwebong tse di di tokafatsang. Peomolao e tokafaditswe ka tsela e e tswelelang le e e tlhomameng go netefatsa gore go na le ditshono tsa dikgwebo tse di tlhagelelang tse di nnye go ya go tse di mo magareng tse beng ba tsone e leng bantsho. Ditogamaano tsa South 32 tsa Theko ya dithoto le ditirelo go tswa mo batlameding ba bantsho le ditlamo tse beng ba tsone e leng bantsho le Tokafatso ya Kgwebo & Batlamedi di sala morago tsela e e kopaneng ya go netefatsa gore re tokafatsa le go kopanya dikgwebo tse re di tokafatsang gore di tsene mo lefapheng la rona le le rweleng maikarabelo a theko le thekiso ya dithoto le ditirelo.

Lenaneo 48: Lemorago ka ga Tiro ya theko ya dithoto le ditirelo go tswa mo batlameding ba bantsho le ditlamo tse beng ba tsone e leng bantsho

Tsholofetso:	Malebana le kotlo, moepo ga o tlamele badiri ba one ka dijo gonne ga ba dule mo dihos-eteleng mme ba dula kwa lefelong a bone a bonno; le fa go ntse jalo moepo o batla go tsenya tirisong mananeo a temoso gore o kgone go itsise badiri gore ba ka iponela jang mosola mo kotlong e e siameng.	
Tshobokanyo:	Tsela ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel ya go dira theko ya dithoto le ditirelo e kaelwa ke melawanatheo e e latelang: 1. Go nolofatsa phitlhelelo ya SME mo ditirong tsa theko ya dithoto le ditirelo ka go dirisa katiso ya bokgoni jo bo kgethegileng, jwa kgwebo le jwa botsamaisi ya kgolo e e tsweleng ya kgwebo; le 2. Go dira temoso, go tlhaloganya le go tshegetsa BBBEE mo gare ga bannaleseabe botlhe ba selegae le maphata a kgwebo. 3. Dipaka tsa tlhaletsano le motlamedi; 4. Diwekešopo go sedifatsa ditlhokego tsa peomolao; 5. Koketso ya bokgoni; le 6. Tokafatso ya kgwebo / Motlamedi	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Motsamaisi wa ESD	Tshupo ya ditšhono tsa Thendara / RFQ go di-EME, di-QSE le di-LME tse beng ba tsone e leng bantsho le basadi ba bantsho.	E e tsweleng
Motsamaisi wa ESD	Katiso le tokafatso e e neelwang di-EME le di-QSE tse beng ba tsone e leng bantsho koo go supilweng dikarolo tse di tla thusang di-SME tse go tokafatsa phitlhelelo ya mmara le bokgoni jwa go tswelela.	E e tsweleng
Motsamaisi wa ESD	Tiriso ya madi mo QSE/EME tse di maatlafaditsweng go tswa mo ntlhatebong ya theko ya dithoto le ditirelo go tswa mo batlameding ba bantsho le ditlamo tse beng ba tsone e leng bantsho go nna phesente ya tiriso e e lekanyeditsweng/rulaganyeditsweng sk. >30% ya tiriso e e lekanyeditsweng, e e lomaganngwang le ditotwa tsa peomolao. Go tsenya tirisong diitshimololelo tsa ED & SD jaaka di supilwe mo ntlhatebong ya Setlamo sa Moepo	FY19

3.9.1 Tokafatso ya Kgwebo

Lenaneo la tokafatso ya Kgwebo ya Meepo ya Mankanese ya Hotazel le tla tsepamisa mo mefuteng e e latelang ya dikgwebo, Dikgwebo tse e leng gone di simololwang, Dikgwebopotlana tse di tlhagelelang, Dikgwebo tse dinnye tse di tshwanelegang (di-QSE), Dikgwebo tse Dikgolo le tsa Magareng (LME).

Go na gape le ditharabololo di le mmalwa tse di rulaganyeditsweng tokafatso ya dikgwebo e leng:

- Go tshegetsa phitlhelelo ya kelelo ya madi a seatleng e e tokafaditsweng ka tiriso ya ditumelano tsa tuelo ya malatsi a le 7 kwa di-EME tse beng ba tsone e leng bantsho;
- Go tshegetsa phitlhelelo ya kapetlele ka ketleetsa ya di-FRC go di-EME le di-QSE tse beng ba tsone e leng bantsho;
- Maitemogelo a tiro & tokafatso ya bokgoni jo bo kgethegileng jo bo dirisiwang fela mo tirong e e rileng;
- Katiso ya bokgoni jwa botsamaisi le bopakkgwebo;
- Phitlhelelo ya mebaraka le koketso ya bokgoni ka:
- Ditlamo tse di filweng konteraka ya go direla setlamo se sengwe tiro e e rileng.
- Madi a a beetsweng thoko a a tshwanetseng go dirisetswa go neela tiro go dikgwebo tse beng ba tsone e leng bantsho;
- Katiso ya Botsamaisi le Tsa Molao;
- Katiso ya go nna le bokgoni jo bo kgethegileng jo bo ka dirisiwang fela mo tirong e e rileng;
- Go ela tlhoko le go fitlhelela kgwebo e e tswelentseng.

Lenaneo 5.1 fa tlase le tlhalosa ditotwa tsa Theko ya dithoto le ditirelo ya HDSA.

Lenaneo 49: Ditotwa tsa theko ya dithoto le ditirelo ya HDSA kwa Moepong wa Mankanese wa Hotazel mo (FY19-FY23)

Setlhophsa sa theko ya Dithoto le Ditirelo	Ga jaana	FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023
Kapetlele	62%	40%	40%	40%	40%	40%
Ditirelo	62%	70%	70%	70%	70%	70%
Dikuno tse di dirisiwang ka bonako	73%	50%	50%	50%	50%	50%

KAROLO 4

**GO FOKOTSA PALO YA BADIRI LE GO KGAOLA
BADIRI MO TIRONG**

4. Go fokodiwa ga palo ya badiri le Go kgaolwa ga badiri mo Tirong

4.1 Matseno

Karolo e e samagana le taolo ya go fokotsa palo ya badiri le go kgaola badiri mo tirong. Ke maikaelelo a Meepeo ke go obamela dikaedi jaaka di tlhalositswe mo teng ga Molao wa Dikamano tsa Badiri.

Leano la Go fokotsa palo ya badiri le Go kgaola badiri mo tirong le tla batla go tsenya tirisong mekgwatiriso, e e ka fokotsang ditlamorago tse di diphatsa tsa loago tse di bakilweng ke kwa bofelong ke go fokodiwa ga palo ya badiri, go kgaolwa ga badiri mo tirong le tswalelo ya moepo. Ditogamaano tse di latelang tsa bothlokwa di itsiweng mme di tsepamisa mo dikarolong tse di latelang

1. Tlhomo ya Foramo ya Isago;
2. Mekgwatiriso ya go boloka ditiro le go efoga go fokotsa palo ya badiri le go fokotsa palo ya badiri;
3. Mekgwatiriso ka nako ya go fokotsa palo ya badiri le go kgaola badiri mo tirong;
4. Ditšhono tse dingwe tsa kemisetso tsa go nna le motswedi o mongwe wa lotseno le kopano le IDP; le
5. Kopanyo ya Borakonterakabagolo.

Peeletso e e tsweleng mo Tokafatsong ya Badiri le nolofatso ya katiso ka nako ya pakatiriso yotlhe ya moepo e na le maikaelelo a go tswelletsa bokgoni jo bo tla tshegetsang go thapiwa ga badiri le morago ga pakatiriso ya moepo. Moepo o ikaelela go obamela Molao wa Maemo a Motheo a Go thapiwa mo tirong malebana le tokafatso ya bokgoni jo bo rileng jo bo lebisitsweng mo go nolofatseng go nna le bokgoni go ya pele jo bo tla nnang le mosola mo badiring kwa moepong ka nako ya go fokodiwa ga badiri le ka nako ya go kgaolwa ga badiri. Moepo o tla okama diitshimolelo tsa tokafatso ya bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe.

Go tla itsisiwe bothati jo bo maleba le badiri ka go kgaolwa ga badiri go go rulagantsweng go tsamaisana le ditlhokego tsa peomolao. Dipuisano malebana le dipakheije tsa go kgaolwa mo tirong di tla dirwa go tsamaisana le peomolao e e maleba le dipholisi tsa badiri tsa setlamo tsa go kgaola badiri mo tirong. Go tlaleletsa se, dithulaganyo tsa go fokotsa palo ya badiri le go kgaola badiri mo tirong di tla swediwa mo Foramong ya Isago fa go ka tlhokega jalo.

Lenaneo 50: Tsholofetso ya Go fokodiwa ga badiri le Go kgaolwa ga badiri mo tirong

Tsholofetso:	Malebana le karolo 52 (1) ya Molao wa MRPD, wa 2002 (MPRDA), fa go ka direga gore seelo sa poelo se nne palogare e e ka fa tlase ga diphesente tse thataro (6%) mo sebakeng sa paka e e tsweleng ya dikgwedi tse somepedi (12) kgotsa fa go ka direga gore diphesente tse di lesome (10%) kgotsa go feta tsa badiri kgotsa badiri ba ba fetang makgoloamatlhano (500) ba tshwanelwe go kgaolwa mo tirong, setlamo se solofetsa go itsise ka gangwe Boto ya Tokafatso ya Diminerale le Moepo ka tiragalo ya go nna jalo. O solofetsa gape go obamela ditaello dipe tsa ga tona tse di ka runyang mo tirengong ya go nna jalo. Mo godimo ga moo moepo o solofetsa gore go tla dirwa ditshupo tsa tsiboso ya go sa le gale moo go leng maleba teng go bonela pele dikotsi tse di ka nnang teng, e bile go tla sekasekwa dintlha tse dingwe tse di ka dirisiwang go emisetsa go kgaola badiri mo tirong.
Tshobokanyo:	Peeletso e e tsweleng mo Mananeong a Tokafatso ya Badiri le nolofatso ya katiso mo pakatirong ya moepo e ikaelela go tshegetsang go nna le bokgoni jo bo tla netefatsang kgonagalo ya badiri ya go thapiwa le morago ga pakatiriso ya moepo. Go tlaleletsa se, Moepo wa Mankanese wa Mankanese wa Hotazel o tla obamela Molao wa Maemo a Motheo le Go thapiwa mo tirong malebana le thuso ya badiri mo tokafatsong ya bokgoni e e lebisitsweng mo nolofatsong ya go bona go ya pele bokgoni jo bo tla nnang le mosola mo badiring ka nako ya go kgaolwa mo tirong.

Lenaneo 51: Thulaganyetsetiro ya Togamaano ya Foramo ya Isago

Motho yo o rweleng maikarabelo	Thulaganyetsetiro ya Togamaano ya Foramo ya Isago	Paka
Moitseanape wa IR	Go supa le go sekaseka mathata, dikgwetlho le ditharabololo tse di ka ga tatlhegelo ya ditiro le taolo ya go kgaolwa mo tirong ka nako e e siameng ya tswalelo ya moepo.	E e tsweleng
Moitseanape wa IR	Go thatlhoba mo go tswelletseng le go dira pegelo ka ga SLP ya ngwaga le ngwaga, katlego le tswelelo ya mananeo otlhe a taolo ya tatlhegelo ya ditiro le go kgaolwa mo tirong a a tsentsweng tirisong ka nako ya tswalelo, le kwa bofelong mo pakeng ya fa morago ga tswalelo.	E e tsweleng

4.3

Tlhaeletsano le Bathati

Ka kobamelo ya Karolo 52 (1) ya Molao wa MPRD, e e ka ga go supa tlhokego ya go fokotsa ditlamo tsa moepo, fa go ka direga gore seelo sa lotseno lwa poelo sa setlamo se se maleba sa moepo se nne kwa tlase ga 6% e le palogare mo pakeng e e tswelelang ya paka ya dikgwedi tse somepedi (12) kgotsa fa go ka direga gore 10% kgotsa go feta ya badiri (kgotsa go feta badiri ba le makgoloamatlhano (500)) ba tshwanele go kgaolwa mo tirong, tirego e e feletseng ya therisano le mekgatlho e e maleba ya badiri kgotsa badiri ba ba amegang e tla simolola ka kobamelo ya Dikarolo 189 le 189(A) tsa Molao wa Dikamano tsa Badiri, 1995 (jaaka o tokafaditswe) ka tiriso ya Foramo e e amogetsweng ya Isago.

Fa thulaganyetso ya Leano la Loago le mananeo a a golaganeng le lone a taolo ya tatlhegelo ya ditiro le go kgaolwa ga badiri mo tirong di simolola, go tla itsisiwe Lefapha la Badiri le Lefapha la Metswedithuso ya Diminerale (segolo bogolo Boto ya Tokafatso ya Diminerale le Go epa go tsamaisana le Karolo 52(1) (a) ya Molao). Lenaneo 60 le tlhalsa thulaganyetsotiro ya togamaano malebana le go tlhaeletsana le bothati. Bothati jwa puso bo tla neelwa kitsiso ya paka ya tirego ya tswalelo ga mmogo le therisano e e tswelelang le Leano la Loago ka tiriso ya Foramo ya Isago. Dipegelo tsa gale tsa tswalelo di tla feleletsana di phatlaladitswe go ya kwa mafapheng a a tlhokegang, go akaretsa Leano la Loago le Lekgotla la Bogakolodi la Nonofo ya Ntshokuno le Lefapha la Porofense le Pusoselegae. Kobamelo ya kaelo ya Boto e tla salwa morago go fitlhelela mekgwatiriso ya tshiamiso jaaka e beilwe ke Boto.

Lenaneo 52: Thulaganyetsotiro ya Togamaano go Tlhaeletsana le Bathati

Motho yo o rweleng maikarabelo	Thulaganyetsotiro ya Togamaano ya Tlhaeletsano le Bathati	Letlha la konosetso
Foramo ya isago	Mo lebakeng la go supa tlhokego ya go fokotsa ditlamo tsa moepo mme ka jalo go nna le tlhokego ya go kgaola badiri mo tirong ka 10% (kgotsa batho ba ba fetang ba le 500) ya badiri, Foramo ya Isago e tlhoka go tsena mo therisanong le badiri ba ba amegang kgotsa Mekgatlho e e maleba ya Badiri.	Tshimololo ya Leano la Loago
Foramo ya isago	Fa thulaganyetso ya tatlhegelo ya ditiro le go kgaolwa mo tirong e simolola, Foramo ya Isago e tlhoka go itsise: 1. Lefapha la Badiri; le 2. DMR, segolo bogolo Boto ya Tlhabololo ya Diminerale le Go epa mo moepong.	Tshimololo ya Leano la Loago
Foramo ya isago	Bothati jwa Puso bo tshwanetse go itsisiswe ka dipaka.	Tshimololo ya Leano la Loago
Foramo ya isago	Dipegelo ka ga tswalelo di tlhoka go romelwa kwa Lekgotleng la Bogakolodi la Nonofo ya Ntshokuno le Leano la Loago le Lefapha la Porofense le Pusoselegae.	Tshimololo ya Leano la Loago

4.4

Mekgwatiriso ya go Efoga Tatlhegelo ya Ditiro

Go boloka ditiro, moepo o tla thapa palogotlhe e e gaisang ya badiri go tsamaisa moepo ka tsela e e nonofileng. Kwa bokhutlong, ga go a tshwanela go nna le batho bape ba ba sa tlhokegeng mo ditirong ba ba ka nnang ba tlaleletso, kgotsa ba ba sa direng sepe. Moepo o tla thapa batho ba bantšhwa go tswa mo baaging, ka jalo o dira gore ba kgone go nna mo motseng le go fokotsa kotsi ya gore batho ba latlhegelwe ke magae a bone, fa go kgaolwa mo tirong go ka direga. Se gape se tla fokotsa ditlamorago tsa go kgaolwa mo tirong, gonne ditsamaiso tse di tlhakanetsweng tsa tshegetso di tla bo di sa ntse di le teng.

Lenaneo 53: Tsholofetso ya Mekgwatiriso ya go Efoga Tatlhegelo ya Ditiro

Tsholofetso:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla thapa palogotlhe e e gaisang ya badiri go tsamaisa moepo ka tsela e e nonofileng. Kwa bokhutlong, ga go a tshwanela go nna le batho ba ba sa tlhokegeng mo ditirong ba ba ka nnang ba tlaleletso, kgotsa ba ba sa direng sepe. Moepo o tla thapa badiri ba bantšhwa go tswa mo baaging, ka jalo o dira gore ba kgone go nna mo motseng le go fokotsa kotsi ya go latlhegelwa ke magae a bone, fa gongwe go kgaolwa mo tirong go ka direga.
Tshobokanyo:	Setlamo se tla tlhama le go tsenya tirisong ditogamaano tsa ntšhwafatso le mekgwatiriso go boloka ditiro, go thibela botlhokatiro le go fokodiwa ga palo ya badiri ka go tsepamisa mo go tse di latelang: 1. Go batla go thibela gore go kgaolwa mo tirong go se ke ga direga, moo go kgonegang teng. 2. Go dirisa Foramo ya Isago go supa ditogamaano tsa go leelefatsa pakatiriso ya moepo le ditlamo tsa moepo kgotsa go tla go kgaola badiri mo tirong le go fokotsa palo ya badiri. 3. Go rerisana le DOL, DMR le ditlamo tse di mo tikologong e e gaufi le moepo go tlhatlhoba ditšhono dipe tse di kgonegang tsa go fudugela kwa go se se umakilweng kwa godimo.

4.5 Tlameo ya ditharabololo tse dingwe le mekgwatsamiso ya go tlhola tshireletsego ya ditiro moo tatlhegelo ya ditiro e ka se kgoneng go tilwa

Mangwe a maikaelelo a Moepo wa Mankanese wa Hotazel ke go netefatsa gore ka tsenyotirisong e e nonofileng ya leano la one la HRD, go tla nna le ditsamaiso tse di maleba tsa go dira kgonagalo ya badiri ya go sutela kwa ditirong tse dingwe. Moo go kgoneng teng go tla tsenngwa lenaneo le le maleba go atolosa go ya pele sethlopha sa badiri ba ba nang le bokgoni mme ba kgaotswe mo tirong, ka dikatisetsetirong, katiso ya mananeo a bokgoni le ya bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetwa mo ditirong tse dingwe.

Mo godimo ga moo, Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla thusa badiri ba ba amegang go batla mefuta e mengwe ya tiro kgotsa metswedi e e ka tsweledisiwang ya lotseno. Se se tla dirwa moo go tlhokegang teng, ka tsholofelo ya gore diitshimolelo tsa tlhabololo le tokafatso ya mafaratlhatlha tse di rulaganyeditsweng baagi ba ba amegang di tla amogela karolwana ya badiri morago ga tswalelo. Tsepamiso ya kgato e e tla wela mo kopanyong ya badiri mo diporojekeng tsa mefutafuta tsa LED, e e tla dirwang ka tirisano mogo le bommasepala ba kgaolo le ba selegae. Moo badiri ba sa kgoneng go amogelwa gore ba tsene mo diitshimolelong tsa LED, ba tla neelwa bokgoni le katiso (ka tiriso ya lenaneo la HRD) e e tla dirang gore ba kgone go bona tiro e nngwe morago ga tswalelo ya moepo.

Lenaneo 54: Tsholofetso ya Tlameo ya Ditharabololo tse dingwe

Tsholofetso:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o ikaelela go netefatsa gore go nna le tsenyotirisong e e nonofileng ya Lenaneo la HRD go neela badiri bokgoni ka bobedi jo bo amanang le moepo le jo bo ka dirisiwang le go fetisetwa mo ditirong tse dingwe. Ka mokgwa o Moepo wa Mankanese wa Hotazel o batla go thusa badiri go nna le bokgoni jo bontsi le gore go nne le kgonagalo ya gore ba thapiwe mo mefameing ya mefameing ya mefutafuta fa go ka direga gore moepo o tlhoke go fokotsa palo ya badiri le go tswalelwa. Mo godimo ga moo, moepo o tla tlhaeletsanana ka gale le Foramo ya Isago go kaela tirego ya go kgaola badiri mo tirong le go tlhonga ya Lefelo la Kgakololo ya Ditiro, le le tla neelang badiri kgakololo le tshegetso. Jaaka karolo ya se, go tla neelwa tirelo ya "thuso ya mo tirong" go thusa badiri go batla tiro e nngwe e sele, ka go tlhama di-CV tsa badiri, mekgwatiriso ya kopano le batho le ditlamo tse go nang le kgonagalo ya gore e ka nna bathapi, ditogamaano tsa potsolotso e e dirwang pele ga go thapiwa. Le fa go ntse jalo, borakonteraka ba tla rwala maikarabelo a taolo ya go fokotsa palo le go kgaola badiri ba bone mo tirong.	
Tshobokanyo:	Moepo wa Mankanese wa Hotazel o rulaganyetsa tswalelo mo tiregong Manganese yotlhe ka go netefatsa kamogelo ya boitekanelo jwa mo isagong jwa badiri ba one mo lebakeng la tswalelo. Ka nako ya kgato e, e tla dirwa ka tirisano mogo le DoL le mekgatloho ya kemedi ya badiri. Fano badiri ba ba amegang ba tla thusiwa go oketsa ditshono tsa bone tsa go thapiwa gape.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Moitseanape wa IR	Databeise ya batho ba ba kgaotsweng mo tirong e tshwanetse go tlhamiwa, go akaretsa tshedimosetso malebana le bokgoni jo bo leng teng, maitemogelo, le kitso ya boitsenape. Databeise e e tla dirisiwa go supa ditshono tse di kgoneng tsa go thapiwa mo tirong tsa mo teng kgotsa kwa ntle ga setlamo.	E e tsweleng
Moitseanape wa IR	Go katisa ka tsela e e maleba le go neela batho ba ba kgaotsweng mo tirong bokgoni jwa go batla tiro e nngwe mo setlamong, kgotsa mo mmarakeng o badiri ba gaisanelang go thapiwa ke setlamo se se rileng.	E e tsweleng

4.6

Mekgwatiriso ya go tokafatsa ditlamorago tsa loago le ikonomi mo bathong ka nosi, dikgaolo le diikonomi moo go kgaolwa ga badiri kgotsa tswalelo ya setlamo sa moepo e totobetseng

Go tokafatsa ditlamorago tsa loago le ikonomi mo bathong ka nosi, dikgaolo le diikonomi koo go kgaolwa ga badiri mo tirong kgotsa tswalelo ya setlamo sa moepo e totobetseng, botsamaisi jwa moepo, mmogo le Foramo ya Isago, ba tla tlhatlhobela kwa pele ditlamorago tse di bakwang ke go kgaola badiri mo tirong le/kgotsa go tswalelwa ga ditlamo tsa moepo. Go tla buisanwa ka se le batho ka nosi ba ba amegang le baagi ba ba nang le seabe go dira gore batho botlhe ba ba amegang a itse gore poelo ya go kgaolwa mo tirong le/kgotsa go tswalelwa e tla nna eng. Go tla akanyediwa ditshitshinyo tsa go fokotsa ditlamorago mo seemong sa loago le ikonomi sa lefelo. Go tlhatlhoba se, go tla dirwa tshekatsheko ya ditlamorago tsa loago le ikonomi (SEIA) ke bagakolodi ba baitseanape pele ga go tlhamiwa ga maano a a nang le dintlha ka botlalo a taolo ya tswalelo. Tlhatlhoba ya go nna jalo ya ditlamorago e tla tsenyeletsa tirisano le Foramo ya Isago le dikarolo tse di maleba tsa baagi

Lenaneo 55: Mekgwatsamaiso ya go Tokafatsa Tsholofetso ya Ditlamorago tsa Loago le Ikonomi

Tsholofetso:	Go fokotsa palo ya badiri le go kgaola badiri mo tirong go na le kgonagalo ya go se ame badiri fela mme gape go ama le dikgwebo le baagi ba ba mo tikologong e e gaufi le baagi. Ka jalo, go rulaganya ka kelotlhoko go botlhokwa go lekanyetsa kgonagalo ya ditlamorago tse di sa siamang tse di kgoneng tsa tiragalo ya go nna jalo. Maikemisetsomagolo a Mananeo a Tokafatso ya Badiri le Mananeo a LED ke go nolofatsa kgolo e e ka tsewedisiwang ya loago le ikonomi mo baaging ba selegae ka nako ya pakatiriso ya moepo. Se se tla tlhoka go tlalediwa ka mekgwatiriso ya tlaletso go laola ditlamorago tsa tswalelo ya moepo, ka bobedi, mo baaging ba ba mo tikologong e e gaufi le bommasepala bao badiri ba tsewang kwa go bone.	
Tshobokanyo:	Morago ga go akanya ka dintlha tse dingwe tsotlhe mme go fokodiwa ga badiri le go kgaola badiri mo tirong go ka se kgone go efogiwa, Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla thusa badiri ba ba amegang ka go ba thapa mo ditirong tse dingwe di sele mo setlamong le go batla tiro e nngwe kgotsa mekgwa e e ka tsewedisiwang ya go tsenya lotseno, dikgwedi tse thataro (6) pele ga tiragalo e. Kgato e e tla laolwa ka tshwaraganelwa le Setlamo ka tirisano mmogo le Lefapha la Puso ya Porofense le Pusoselegae. Tsepamiso e tla nna mo kopanyong ya badiri mo diporojekeng tsa mefutafuta tsa LED, tse di tla dirwang ka tirisano mmogo le kgaolo le bommasepala ba selegae le bannaleseabe ba bangwe ba ba dirang mo Foramong ya LED/CDF.	
Motho yo o rweleng maikarabelo	Tiro ya Togamaano	Paka
Motlamedi wa Ditirelo tsa EAP	Tshidilomaikutlo ya monagano e tshwanetse go neelwa badiri.	Ka dinako tsa go fokodiwa ga badiri/ tswalelo
HRD	Ditharabololo tsa bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetswa mo ditirong tse dingwe di tshwanetse go ntshwafadiwa le go akaretsa ditshono tse di tshologanyesegang go ipereka (fa o sa direle ope mme o direla wena).	E tswela mo pakatirisong yotlhe ya moepo (LoM)/ ka dinako tsa go fokotsa palo ya badiri / tswalelo
HR	Ka kopanelo le DoL, moepo o tshwanetse go nolofatsa badiri ba ba kgaotsweng mo tirong go tlatsa diforomo tsa topotuelo ya UIF mo dikagong tsa moepo.	Ka dinako tsa go fokotsa palo ya badiri/tswalelo
HR/Ditšhelete	Moepo o tlele go netefatsa gore go na le tlamelo e e lekaneng ya ditšhelete go direla tsenyotirisong ya maano otlhe a a amanang le tirego ya go fokotsa palo ya badiri le go kgaola badiri mo tirong.	E tswela mo pakatirisong yotlhe ya moepo (LoM)

4.7 Thulaganyetso ya mo Pakeng ya Morago ga Tswalelo ya Moepo

Ditogamaano tsa botsamaisi tsa paka ya morago ga tswalelo le tsone di tla dirwa le bannaleseabe ba selegae mo tiregong ya thulaganyetso ya tswalelo. Ditogamaano tse di efoga go ikaega mo baamogeladitshiamelong ba tharabololo ya mathata a loago mme di tsweledisa boikemedi mo bathong ka nosi mme go tla tlhamiwa dikgwebo mo baaging go netefatsa gore go nna le kgonagalo ya tswalelo morago ga tswalelo. Ditiro tse di tsweleng tsa therisano le kgakololo tse di nolofadiwang ka tiriso ya Foramo ya Isago di tla dirisiwa go netefatsa gore mananeo le maano a tswelela go neela ditshiamelo tse di ka tsweleng le tse di nonofileng. Tiro e e tsweledisiwang le e e tsweleng ya taolo le tsamaiso ya pusoselegae mo lebakeng le e tla nna bothokwa mo tiregong e ya taolo ya morago ga tswalelo.

Go rulaganyetsa diporojeke tse di rileng tsa LED ka nako ya tswalelo go boima thata fa go akanyediwa gore pakatiriso ya moepo o o tshitshintsweng ke dingwaga tse someamararo (30). Kitso ya ditlhoko tse di rileng tsa LED mo lefelong le le mo tikologong e e gaufi ya moepo ka nako ya tswalelo kgotsa dingwaga di le mmalwa kwa pelenyana ga tswalelo di boima thata. Le fa go ntse jalo, kitso ya tlhokego ya diporojeke tse di tlhologanyesegang tsa LED tse di dirilweng ka maikaelelo a tokafatso e e ka tsweledisiwang ya loago le ikonomi mo kgaolong e e mo tikologong e e gaufi le moepo, segolo bogolo mo badiring le/kgotsa baagi ba ba neng ba ikaegile mo nakong e e fetileng ka moepo go bona metswedi ya lotseno la bone, e tla nna ya bothokwa. Thulaganyo ya go nna jalo e tla simolola dingwaga dingwe tse tlhano (5) pele ga tswalelo.

4.8 Tlhaeletsano ya Leano la Loago le Badiri (SLP)

Go obamela ditlhokego tsa Molao wa MPRD (segolo bogolo molawana 46(f)) Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla netefatsa gore modiri mongwe le mongwe o itsisiwe ka ga dithulaganyo tse di dirilweng mo SLP ya moepo ga mmogo le tswalelo mo phitlhelelong ya maikemisetsa ngwaga le ngwaga.

Tlhaeletsano e e tlhologanyesegang, e e nonofileng le e e akaretsang botsayakarolo ya Leano la Loago le Badiri, go akaretsa go dirisa Leano la Tswalelo le Tlhatlogo ya Badiri mo Maemotirong (CPP), Leano la Tokafatso ya Bokgoni (SDP) le Diforamo tsa Badiri go netefatsa gore go buisanwa ka lone mo maemong a a ka tlhologangwang ke modiri mongwe le mongwe.

Lenaneo 56: Thulaganyetsotiro ya Togamaano ya go Tlhaeletsano ya Leano la Loago le Badiri

Motho yo o rweleng maikarabelo	Thulaganyetsotiro ya Togaamano ya Tlhaeletsano ya SLP	Paka
Mogokaganyi wa SLP /Ditlhaeletsano tsa Setlamo	Moepo o tla tshwara dikopano tse di kgethegileng ngwaga le ngwaga go neela pegelo go badiri ba one ka ga tswalelo e e dirilweng mo SLP.	Ngwaga le ngwaga
Motsamaisi wa HR	Diforamo tsa Isago tsa SLP di tla dirwa mo maemong a moepo jaaka foramo ya go buisana le go tlhaeletsana ka mathata a SLP ka nako ya pakatiriso ya moepo ga mmogo le mathata a a amanang le go fokotsa palo ya badiri le go kgaola badiri mo tirong fa tseno di ka runya.	Kgwedi le kgwedi

KAROLO 5

TLAMELO YA DITŠHELETE

5 Tlanelo ya Ditšhelete

5.1 Tlanelo ya Ditšhelete

Malebana le Karolo 23(1) (e) ya MPRDA “Tona o neela tshwanelo ya go epa mo moepong fa e le gore modirakopo o tlametse ka ditšhelete le ka tsela nngwe e sele Leano le le laoletsweng la Loago le Badiri”. Karolo e e ikaelela go tlhalosa tsela e Moepo o ikaelelang go tlamela ka ditšhelete karolwana nngwe le nngwe ya Leano la Loago le Badiri. Lenaneo 59 le neela tshobokanyo ya maitlamo a ditšhelete ka moepo mo dingwageng tse tlhano (5) tse di latelang.

Lenaneo 57: Tshobokanyo ya Tlanelo ya Ditšhelete ya Dikarolo tsa Botlhokwa tsa Moepo wa Mankanese wa Hotazel SLP mo Pakeng ya Dingwaga tse Tlhano (5) (FY 2019-2023)

Setlhophha	FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023	E e kopantsweng (FY 2019-2023)
Mananeo a Tokafatso ya Badiri	R 25,089,600	R 26,344,080	R 27,661,284	R 29,044,348	R 30,496,566	R138,635,878
Mananeo a Tlhabololo ya Ikonomi ya Selegae	R24,500,000	R20,800,000	R14,800 000	R11,800,00	R12,600,000	R85,000,000
Palogotlhe e e Fopholediwang ya Tlanelo ya SLP	R49,589,600	R47,144,080	R42,461,284	R10,844,384	R43,096,566	R223,635,878

5.2 Tlanelo ya Ditšhelete ya Mananeo a Tokafatso ya Badiri (Molawana 46 (e)(i))

Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla abela ka matlole lenaneo la one la HRD ka tiriso ya mekgwatsamaiso e e leng teng ka Molao wa Tokafatso ya Bokgoni le tuelo ya makgetho a a duedisiwang mothapi go rotloetsa tokafatso ya bokgoni jwa badiri ga mmogo le maitlamo a tekanyetsokabo a a diretsweng ditshenyegelo tsa tiriso tse di golagangwang le moepo le tsenyotirisong ya thulaganyet-sopelo ya kakaretso tiro ya setlamo.

Lenaneo 58: Tshekatsheko e e Sobokantsweng ya Tokafatso ya Badiri ya Tekanyetsokabo ya Dingwaga tse Tlhano (5) ya Moepo wa Mankanese wa Hotazel (FY 2019-2023)

Tekanyetsokabo ya HRD	FY 2019	FY 2020	FY 2021	FY 2022	FY 2023	E e kopantsweng (FY 2019-2023)
Katisetsotirong (18.1)	R 1,904,000	R 1,999,200	R 2,099,160	R 2,204,118	R 2,314,324	R 10,520,802
Katisetsotirong (18.2)	R 1,636,600	R 1,718,430	R 1,804,352	R 1,894,569	R 1,989,298	R 9,043,248
Ditiro tse di botlhokwa & Tse di sa tlhokeng bokgoni jo bo kgethegileng	R 9,769,240	R 10,257,702	R 10,770,587	R 11,309,116	R 11,874,572	R 53,981,218
Katiso ya AET	R 912,760	R 958,398	R 1,006,318	R 1,056,634	R 1,109,465	R 5,043,575
Bokgoni jo bo ka dirisiwang le go fetisetwa mo ditirong tse dingwe	R 2,103,700	R 2,208,885	R 2,319,329	R 2,435,296	R 2,557,060	R 11,624,270
Sekema sa dibasari	R 1,500,000	R 1,575,000	R 1,653,750	R 1,736,438	R 1,823,259	R 8,288,447
Thuso ya Go ithuta	R 900,000	R 945,000	R 992,250	R 1,041,863	R 1,093,956	R 4,973,068
Baithuti ba ithutelotirong & Ba ba mo malatsing a boikhutso	R 1,200,000	R 1,260,000	R 1,323,000	R 1,389,150	R 1,458,608	R 6,630,758
Lenaneo la Tokafatso ya Dialogane	R24,500,000	R20,800,000	R14,800 000	R11,800,00	R12,600,000	R85,000,000
Tekanyetsokabo yotlhe	R 25,089,600	R 26,344,080	R 27,661,284	R 29,044,348	R 30,496,566	R 138,635,878

5.4

Tlamele ya Ditšhelete ya Taolo ya Go fokotsa palo ya badiri le Go kgaola badiri mo tirong (Molawana 46 (e)(iii))

Peeletso e e tswelelang mo Mananeong a Tokafatso ya Badiri le nolofatso ya katiso ka nako e Moepo wa Mankanese wa Hotazel o tla bong o epa mo lefelong le le rileng e ikaelela go tshegetsa go nna le bokgoni jo bo tla netefatsang kgonagalo ya go thapiwa ga badiri le morago ga pakatiriso ya moepo. Go tlaleletsa se, moepo o tla obamela Melwanatheo ya Molao wa Go thapiwa mo tirong malebana le thuso ya badiri. Go tla tsenngwa tirisong diitshimolelo tse di rileng tsa tokafatso ya bokgoni tse di ikaelelang go nolofatsa go bona go ya kwa pele bokgoni jo bo tla nnang le mosola mo badiring ka nako ya go kgaolwa mo tirong.

Ga go a dirwa dithulaganyo dipe tsa go kgaola le go fokotsa badiri mo tirong ka ntlha ya gore moepo o sa rulaganya go kgaola badiri mo isagong e e sa fediseng pelo. Mo lebakeng la go nna jalo la tiragalo e e sa bonelweng pele, go tla latelwa mekgwatsamaiso e e tlwaelegileng ya peomolao, moo go tla dirwang dithulaganyo tse di maleba tsa ditšhelete tse e tla bong e le go tsamaisana le IFRS.

KAROLO 6

TSHOLOFETSO

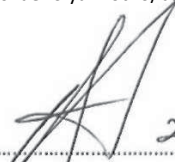
TSHOLOFETSO

Se se tlhagisa tsholofetso ka mong wa tshwanelo ya moepo go netefatsa kobamelo ya e SLP le go itsise badiri le go dira dikgolagano le bone go ya pele ka ga ditatediso, dikopo, dipegelo, dipotso le dipuisano.

South 32, e fano e emetsweng ke Barry Bezuidenhout le Xolani Qamata e fa seo tetla e e maleba, e solofetsa fano go sala morago tshedimosetso, ditlhokego, maitlamo le maemo jaaka a tthalositswe mo Leanong la Loago le Badiri.

E saenilwe kwa Hotazel mo letsatsing le la kgwedi ya 2018.

Tshaeno ya motho/batho ba ba rweleng maikarabelo.

..... 2018/06/20
.....
Maemotiro –Motsamaisi wa Setlamo (Moepo wa Mamatwan)

..... 19/06/2018
.....
Maemotiro – Motsamaisi wa Setlamo (Moepo wa Wessels)

TLALELETSO A: MAFELO A PALO E E KWA GODIMO YA BADIRAMOEPONG E TSWANG KWA GO ONE

Porofense	Mmasepala	Palo ya Badiri	%
Gauteng		28	3%
Porofense ya Bokone Bophirima		19	2%
E nngwe		9	1%
Kapa Bokone		876	94%

CONTACT US

South Africa Manganese

1 Peperboom Avenue, Hotazel, Northern Cape, 8490 South Africa

P.O Box 1, 1 Pepperboom, Hotazel 8490

Email: SACorporateAffairs@south32.net

Website: south32.net